

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om inkomstbeskattning av aktiesparkonton och lagstiftning om revidering av inkomstbeskattningen av vissa försäkringsprodukter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att inkomstskattelagen, lagen om beskattningsförfarande, lagen om beskattning av begränsat skattskyldig, lagen om källskatt på ränteinkomst och lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras.

Enligt förslaget ändras inkomstskattelagen så att bestämmelserna om beskattning av sparlivförsäkringar och av andra frivilliga pensionsförsäkringar än skattestödda frivilliga pensionsförsäkringar som den försäkrade har tecknat ses över och bestämmelser om inkomstbeskattningen av kapitaliseringsavtal och av det nya placeringsinstrumentet aktiesparkonto tas in i lagen. Det föreslås att bestämmelsen om pensioner med engångspremie slopas.

Bestämmelserna om beskattningen av avkastning av sparlivförsäkringar ändras så att av en försäkringsutbetalning betraktas den relativa andel som vid betalningstidpunkten motsvarar avkastningens andel av sparbeloppet som skattepliktig kapitalinkomst under betalningsåret. En förutsättning för att endast avkastningens andel är skattepliktig inkomst är att premier inte har dragits av vid beskattningen. Om beloppet av utbetalningar på basis av ett avtal minskat med den andel av dem som betraktas som inkomst under avtalsperioden underskrider beloppet av premierna, är den förlust som uppstått till följd av detta avdragsgill från skattepliktiga kapitalinkomster det år avtalet löper ut och beaktas vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget. Enligt förslaget ska avkastning och förlust från kapitaliseringsavtal och tidsbegränsade pensionsförsäkringar som den försäkrade har tecknat behandlas på motsvarande sätt. Till lagen fogas också bestämmelser om beskattning av vinst vid överlåtelse av ett kapitaliseringsavtal.

Det föreslås att samma principer ska följas vid inkomstbeskattningen av avkastning och förlust från aktiesparkonton. Av överlåtelser av värdepapper på ett aktiesparkonto anses det inte uppkomma skattepliktig överlåtelsevinst eller avdragsgill överlåtelseförlust. Enligt förslaget beskattas avkastningen av aktiesparkontot när sparmedel tas ut från kontot. Av medel som tagits ut betraktas som avkastning samma relativa andel som förhållandet mellan den avkastning som finns på kontot och det gängse värdet av sparmedlen på kontot vid tidpunkten då medlen tas ut. Avkastning som tagits ut från aktiesparkontot betraktas som skattepliktig kapitalinkomst för det år som den tagits ut. Vid den skattskyldiges död beaktas värdeökningen på kontot endast vid arvsbeskattningen.

Av pension som betalats under skatteåret med stöd av en livsvarig pensionsförsäkring anses som skattepliktig kapitalinkomst den del som överskrider beloppet av betalda försäkringspremier delat med det förväntade antalet levnadsår för en person i den försäkrades ålder det år som pensionsutbetalningen inleds.

Det föreslås att det tillämpas ett särskilt beskattningsförfarande på vissa arrangemang av konstruerad karaktär som genomförts genom ett försäkringsavtal, om den skattskyldige har rätt att utöva eller de facto har utövat rättigheter som anknyter till underliggande tillgångar enligt avtalet och som tillkommer ägaren. Enligt förslaget beskattas avkastningen av placeringsobjekten som den skattskyldiges inkomst det skatteår som intäkterna har flutit in till försäkringsbolaget och som de kan tas ut av den skattskyldige.

RP 275/2018 rd

Det föreslås att det till lagen om beskattningsförfarande fogas bestämmelser där det föreskrivs att för verkställande av beskattningen ska tjänsteleverantörer som tillhandahåller aktiesparkonton och försäkringsbolaget årligen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om aktiesparkontona och uppgifter om förlust från sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsade pensionsförsäkringsavtal. Dessutom görs i lagen vissa ändringar av teknisk natur på grund av att den övriga lagstiftningen ändrats.

Det föreslås att lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet kompletteras med bestämmelser enligt vilka begränsat skattskyldiga befrias från källskatt på dividend på aktier på ett aktiesparkonto.

Enligt förslaget ändras lagen om källskatt på ränteinkomst så att källskatt på ränteinkomst inte ska betalas för ränta som inlutit på basis av medel på ett inlåningskonto som anslutits till ett aktiesparkonto.

Till lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet fogas bestämmelser om att bestämmelserna om beskattning av kapitaliseringsavtal och sparlivförsäkringar i inkomstskattelagen ska tillämpas vid beräkningen av inkomst av näringsverksamhet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2019. Ändringarna tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 NULÄGE	5
1.1 Lagstiftning och praxis.....	5
1.1.1 Inkomstbeskattningen av avkastning på direktägda placeringsobjekt.....	5
1.1.2 Sparande i placeringsfonder	5
1.1.3 Sparlivförsäkringar	6
1.1.4 Kapitaliseringsavtal	8
1.1.5 Pensionsförsäkringar med engångspremie	11
1.2 Statistik	12
2 INTERNATIONELL JÄMFÖRELSE	14
2.1 Försäringssparande och kapitaliseringsavtal	14
2.2 Placeringskontostrukturer	15
2.2.1 Allmänt.....	15
2.2.2 Investeringssparkonton i Sverige	16
2.2.3 Aksjesparkonton i Norge.....	17
2.2.4 Aktiesparekonton i Danmark.....	17
2.2.5 Individual Savings Account i Förenade kungariket	17
2.2.6 Utvecklingen i andra EU-medlemsstater.....	18
3 BEDÖMNING AV NULÄGET.....	18
3.1 Arbetsgruppen som bedömde den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer	18
3.1.1 Utgångspunkter för arbetsgruppens bedömningar.....	18
3.1.2 Placeringsfonder	20
3.1.3 Sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal	21
3.1.4 Pensioner med engångspremie	23
3.1.5 Investeringssparkonton.....	24
3.2 Regeringens bedömning av nuläget	25
4 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	26
4.1 Målsättning	26
4.2 De viktigaste förslagen.....	27
4.2.1 Allmänt.....	27
4.2.2 Sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal	27
4.2.3 Pensionsförsäkringar	30
4.2.4 Särskilt beskattningsförfarande för vissa försäkringsavtal.....	35
4.2.5 Kapitaliseringsavtal och sparlivförsäkringar i näringsförvärvskällan	35
4.2.6 Aktiesparkonton	36
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	39
5.1 Konsekvenser för sparare och placerare	39
5.1.1 Sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar.....	39
5.1.2 Aktiesparkonto	39
5.2 Konsekvenser för skatteinkomsterna	40
5.2.1 Sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar.....	40
5.2.2 Aktiesparkonto	41
5.3 Konsekvenser för tjänsteleverantörer.....	43
5.4 Konsekvenser för myndigheterna	44
5.5 Konsekvenser för samhällsekonomin	44

RP 275/2018 rd

6	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	45
7	SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	46
7.1	Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen.....	46
7.2	Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om inkomstdatasystemet, 28 a § i lagen om skatt på arv och gåva samt 112 a § i inkomstskattelagen.....	47
	DETALJMOTIVERING	48
1	LAGFÖRSLAG	48
1.1	Inkomstskattelagen	48
1.2	Lagen om beskattningsförfarande.....	56
1.3	Lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst	57
1.4	Lagen om källskatt på ränteinkomst	57
1.5	Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.....	57
2	IKRAFTTRÄDANDE	58
3	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	59
	LAGFÖRSLAG	61
	1. Lag om ändring av inkomstskattelagen.....	62
	2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande	68
	3. Lag om ändring av 3 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst.....	70
	4. Lag om ändring av 4 § i lagen om källskatt på ränteinkomst.....	71
	5. Lag om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet	72
	BILAGA	74
	PARALLELTEXT	74
	1. Lag om ändring av inkomstskattelagen.....	74
	2. Lag om ändring av lagen om beskattningsförfarande	84
	4. Lag om ändring av 4 § i lagen om källskatt på ränteinkomst.....	87
	5. Lag om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet	87

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

1.1.1 Inkomstbeskattningen av avkastning på direktägda placeringsobjekt

Enligt 45 § i inkomstskattelagen (1535/1992) utgör vinst som har erhållits vid överlåtelse av egendom skattepliktig kapitalinkomst. Enligt 46 § i inkomstskattelagen räknas vinsten av egendomsöverlåtelse ut så att från överlåtelsepriset dras av det sammanlagda beloppet av den icke-avskrivna delen av anskaffningsutgiften för egendomen och utgiften för vinstens förvärvande. Det belopp som ska dras av utgör för annan skattskyldig än samfund samt öppet bolag och kommanditbolag alltid dock minst 20 procent och, om den egendom som ska överlåtas har varit hos överlåtaren i minst 10 års tid, minst 40 procent av överlåtelsepriset.

På motsvarande sätt föreskrivs i 50 § att förlust som har uppkommit vid överlåtelse av egendom ska dras av från vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom under skatteåret och de fem följande åren allteftersom vinst uppstår. En fysisk persons och ett inhemskt dödsbos vid beskattningen avdragsgilla överlåtelseförlust som inte dragits av från vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom dras av från nettokapitalinkomsten före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlust som har uppkommit vid överlåtelse av egendom beaktas inte när underskottet för kapitalinkomstslaget fastställs.

Enligt 33 a § i inkomstskattelagen utgör dividender från offentligt noterade bolag till 85 procent kapitalinkomst och till 15 procent skattefri inkomst. Med dividender från offentligt noterade bolag avses vinstutdelning från bolag vars aktier, när beslutet om vinstutdelning fattas, är föremål för

- 1) handel på en reglerad marknad enligt lagen om handel med finansiella instrument (748/2012),
- 2) handel på en annan reglerad och myndighetsövervakad marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
- 3) handel på en multilateral handelsplattform enligt lagen om handel med finansiella instrument, under förutsättning att aktien har tagits upp till handel på bolagets ansökan eller med dess samtycke.

1.1.2 Sparande i placeringsfonder

Begreppet placeringsfond har inte definierats i skattelagstiftningen. Placeringsfond definieras i 2 § i lagen om placeringsfonder (48/1999), men det finns ingen hänvisning till lagen i inkomstskattelagen. Vid beskattningen är placeringsfonderna samfund som befriats från inkomstskatt genom en specialbestämmelse. Vid fondinvestering riktas inkomstbeskattningen således inte till fonden utan till dessa andelsägare. Vinstandelar som placeringsfonderna delar ut är beskattningsbar inkomst för andelsägarna och beskattas som kapitalinkomst. Vid inlösen av fondandelar tillämpas bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst.

Placeringsfondens intäkter från placeringsobjekten, såsom ränta, dividend eller överlåtelsevinst är skattefria inkomster för placeringsfonden som när de går via fonden blir vinstandel (avkastningsandel) eller överlåtelsevinst (tillväxtandel) som beskattas som andelsägarens in-

komst. Således påverkar särdragen i beskattningen av de olika inkomsttyperna inte den slutliga inkomsttagaren, dvs. placeringsfondens andelsägare.

1.1.3 Sparlivförsäkringar

Försäkringsutbetalningar som erhållits med stöd av livförsäkring är med stöd av 34 § i inkomstskattelagen skattepliktig kapitalinkomst. Enligt bestämmelsen betraktas som livförsäkring endast ett sådant försäkringsavtal som har bestämmelser om den försäkrade och förmanstagaren och som hör till livförsäkringsklasserna 1–3 enligt lagen om försäkringsklasser (526/2008). Pensionsförsäkring betraktas dock inte som livförsäkring.

I 3 mom. föreskrivs att av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och om

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet ska tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han eller hon som är den försäkrade, eller hans eller hennes make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes adoptivbarn eller dettas bröstarring, eller fosterbarn eller makens barn.

Enligt 35 § i inkomstskattelagen beräknas en livförsäkrings avkastning så att från försäkringsutbetalningen dras av det sammanlagda beloppet av betalda försäkringspremier. När försäkringens avkastning beräknas ska i detta belopp endast inräknas premierna för sparlivförsäkring och därtill ansluten dödsfallsförsäkring enligt ett och samma försäkringsavtal.

Termen sparlivförsäkring, som används i 35 § och också i 68 § 1 mom. i inkomstskattelagen, där det föreskrivs att premier för en arbetstagares sparlivförsäkring och för frivillig individuell pensionsförsäkring som betalats av arbetsgivaren utgör skattepliktig inkomst för den försäkrade, definieras inte i inkomstskattelagen eller annanstans i lagstiftningen eller i förarbetena. Termen togs in i lagen om försäkringsavtal (543/1994) 2005 i samband med att en bestämmelse om rätten att frånträda pensionsförsäkringar och sparlivförsäkringar fogades till lagen. Bestämmelsen grundar sig på livförsäkringsdirektivet¹ och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster.² Termen definieras inte i lagen eller motiveringen till lagen.

Definitionen av placeringsförsäkring i lagen om försäkringsdistribution (234/2018) är mycket vid och omfattar utöver sparlivförsäkringar alla livförsäkringar enligt lagen om försäkringsklasser utom risklivförsäkringar och gruppensionsförsäkringar. Syftet med regleringen är att förbättra konsumentskyddet och ur den synvinkeln är den vida definitionen av placeringsförsäkring tillsammans med skyldigheterna för försäkringsdistributören på sin plats.

När det gäller sparlivförsäkringar är det i sak fråga om en sådan livförsäkring enligt 34 § 1 mom. som tecknats för livsfall, hör till de nämnda livförsäkringsklasserna, uppfyller villkoren enligt 34 § 2 mom. och på vilken besparingar har uppkommit av de försäkringspremier som försäkringstagaren betalat på det sätt som avses i 13 § i lagen om försäkringsavtal. Enligt den sistnämnda bestämmelsen har försäkringstagaren rätt att avbryta premiebetalningen och få en

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG om livförsäkring.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

försäkring som motsvarar försäkringens sparandel, dvs. ett fribrev, eller få en sparandel som räknats ut enligt försäkringsvillkoren, dvs. återköpsvärdet. Med stöd av samma bestämmelse är det också möjligt att göra partiella återköp.

Till en sparlivförsäkring, som alltså är en försäkring för livsfall, ansluts i regel ett dödsfalls-skydd genom en risklivförsäkring som ingår i samma försäkringsavtal. Med stöd av detta skydd kan en ersättning som motsvarar sparmedlen betalas vid dödsfall till den försäkrades anhöriga eller någon annan förmånstagare. I 36 § i inkomstskattelagen föreskrivs om skattefrihet för försäkringsersättning som betalas till de i bestämmelsen nämnda anhöriga med stöd av en dödsfallsförsäkring.

Utgångspunkten i 35 § i inkomstskattelagen är att endast avkastningen är skattepliktig, om försäkringsbetalningen görs under två års tid. I lagen finns inte bestämmelser om förfarandet när utbetalningar i form av återköp enligt 13 § i lagen om försäkringsavtal görs till den försäkrade innan denne har uppnått en viss ålder och det är fråga om ett partiellt återköp.

Skatteförvaltningen har i sina ställningstaganden ansett att det finns två alternativa förfaranden för den skattemässiga behandlingen av återköp. I Skatteförvaltningens anvisning 3124/31/99 av den 1 februari 2000 konstateras det att inom försäkringsbranschen har två förfaranden tillämpats vid partiellt återköp av sparförsäkringar:

1) Försäkringsutbetalningen betraktas i sin helhet som skattefri, om beloppet av återköpet inte överskrider beloppet av betalda försäkringspremier. Avkastningen beskattas först när sparbeloppet betalas enligt försäkringsvillkoren.

2) Vid varje återköp betraktas en del som avkastning och beskattas det år återköpet gjordes.

I anvisningen konstateras att 35 § i inkomstskattelagen inte entydigt anger vilket förfarande som är det rätta och ingetdera av förfarandena strider mot bestämmelsen.

Genom att fastställa en orealistiskt lång tidsfrist kan bestämmelsen om tidsfristen helt ha förlorat sin betydelse. Det finns produkter på marknaden där tidsfristen har varit till och med nästan 120 år.³

De traditionella sparlivförsäkringarna byggde tidigare på en beräkningsränta, varvid avkastningen fastställdes utifrån en avkastningsprocent som försäkringsbolaget utlovade och eventuellt utifrån kundåterbärningar som utbetalas på basis av försäkringsbolagets verksamhetsresultat.

Nuförtiden är sparlivförsäkringarna dock så gott som alltid fondanknutna. Försäkringskapitalet är då bundet till vissa placeringsobjekt, till exempel till utvecklingen av värdet på vissa placeringsfonder eller olika placeringskorgar. Placeringsobjekten har inte begränsats eller särskilt definierats i försäkrings- eller skattelagstiftningen.

I fråga om fondförsäkringar är försäkringstagaren inte själv ägare av placeringsobjekten, utan försäkringsbolaget förvärvar de placeringsobjekt till sin ägo som försäkringstagarens försäkring är bundna till. I avtalsvillkoren kan ingå att försäkringstagaren har rätt att besluta om placeringsobjekten och om byte av dem under avtalets giltighetstid. Försäkringstagaren bär risken för avkastningen och värdeutvecklingen av placeringsobjekten. Byte av placeringsobjekt reali-

³ Se t.ex. Konsumenternas försäkringsbyrås (fr.o.m. 1 januari 2009 Försäkrings- och finansrådgivningen) publikation som innehåller en beskrivning av produkter där den försäkrade inte får vara 120 år när försäkringen löper ut.

serar inte skattepliktig inkomst för försäkringstagaren, eftersom placeringsobjekten inte ägs av försäkringstagaren (CSN 34/2011).

Fondförsäkringar tillhandahålls också av flera utländska livförsäkringsbolag. Enligt uppgifter som Skatteförvaltningen fått i samband med verkställandet av beskattningen och skattekontrollen varierar villkoren för utländska försäkringsprodukter från land till land och delvis beroende på produkt och försäkringsbolag. En del försäkringar har motsvarande villkor som finländska sparlivförsäkringar och det månatliga placeringsbeloppet kan vara relativt litet. Däremot skiljer sig villkoren och egenskaperna hos vissa utländska försäkringsprodukter väsentligt från de sparlivförsäkringar som tillhandahålls av finländska försäkringsbolag. Sparbeloppen kan vara mycket betydande. På marknaden finns också i hög grad skraddarsydda produkter där skatteplaneringen har stor betydelse vid produktutvecklingen. Dessutom finns det produkter som kan användas även för andra ändamål än traditionella placeringar eller sparande. Sådana arrangemang kan vara av konstruerad karaktär som till exempel i de fall där aktieinnehav överförs som försäkringspremier och försäkringstagaren samtidigt behåller till exempel förvaltningsrättigheter som är kopplade till aktieinnehavet.

1.1.4 Kapitaliseringsavtal

I 18 § i lagen om försäkringsklasser räknas kapitaliseringsavtal som livförsäkringar i livförsäkringsklass 6.⁴ Enligt bestämmelsen omfattar kapitaliseringsavtal på försäkringstekniska kalkyler baserade avtal som avser återbetalning av influtet kapital och genom vilka försäkringsbolaget tar på sig ansvar för förbindelser med bestämd varaktighet och beloppsstorlek mot inbetalning av ett avtalat engångsbelopp eller på förhand avtalade periodiska inbetalningar. I 4 a § i lagen om försäkringsavtal definieras kapitaliseringsavtal som en placeringsförsäkring i vilken det inte finns någon försäkrad.

Ett kapitaliseringsavtal avviker således från de andra produkter som livförsäkringsbolag erbjuder i det att ingen försäkras med stöd av avtalet. Kapitaliseringsavtal har inte heller någon förmånstagare, som har rätt till ersättning i stället för den försäkrade.

I inkomstskattelagen ingår inte bestämmelser om inkomstbeskattningen av kapitaliseringsavtal och beskattningen av avkastningen av dem grundar sig på en analog tillämpning av den beskattning som tillämpas på sparlivförsäkringar.

De finländska livförsäkringsbolagen har haft möjlighet att erbjuda kapitaliseringsavtal sedan 1995, då Finland blev medlem i EU. Före det marknadsfördes avtalen främst till företag och samfund, men under de senaste åren i allt högre grad också till privatpersoner. År 2016 ingicks 85 procent av de nya kapitaliseringsavtalen av privatpersoner.

Ett kapitaliseringsavtal ingås alltid för en viss tid eftersom det inte finns något försäkringsfall som annars skulle avsluta avtalet. Vanligen ingås ett kapitaliseringsavtal för minst fem år. Ett avtal kan dock ingås för en mycket lång tid, till exempel för 30 eller 50 år.

I allmänhet utbetalas sparmedlen som en engångsbetalning när avtalet löper ut. Det är också möjligt att man kommer överens om att sparmedlen betalas som delbetalningar vid bestämda tidpunkter.

⁴ I livförsäkringsdirektivet klassificeras kapitaliseringsavtalen däremot i försäkringsklass VI och livförsäkringarna i försäkringsklass I. Definitionen av försäkringsavtalsverksamhet i lagen om försäkringsklasser motsvarar till innehållet definitionen i artikel 2.2 b i direktivet, där motsvarande begrepp i den engelska versionen är ”capital redemption operations”.

På samma sätt som i fråga om sparlivförsäkringar kan ett kapitaliseringsavtal bygga på beräkningsränta, vara fondanknuten eller vara en kombination av dessa. Det är vanligt att ett det i samband med kapitaliseringsavtal finns ett stort utbud av placeringsalternativ. Som placeringsobjekt erbjuds ofta olika placeringsfonder och placeringskorgar. Kunden kan ha rätt att besluta om placeringsobjekten och om byte av dem under avtalets giltighetstid.

Det att privatpersoner erbjuds kapitaliseringsavtal är ovanligt i jämförelse med resten av Europa. De produkter som utländska livförsäkringsbolag erbjuder finländska placerare är enligt de bedömningar som getts huvudsakligen sådana fondanknutna livförsäkringsprodukter som beskrivs ovan.

Beskattningen vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal och avkastningen av kapitaliseringsavtal som fås i arv

Ett kapitaliseringsavtal kan överlåtas mot vederlag. På samma sätt som i fråga om beskattningen av avkastning av kapitaliseringsavtal finns det inte särskilda bestämmelser om inkomstbeskattningen vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal. Enligt Skatteförvaltningens anvisning Beskattning av kapitaliseringsavtal (A2/200/2018) är det fråga om överlåtelse av en fordringsrätt, på vilken bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst inte tillämpas. På överlåtelsen tillämpas inte heller 18 § 3 mom. om affärer av gåvokaraktär i lagen om skatt på arv och gåva (378/1940). I momentet föreskrivs att om vederlaget utgör högst tre fjärdedelar av det gängse priset, anses skillnaden mellan det gängse priset och vederlaget som gåva. Om vederlaget är högre än beloppet som placeraren placerat i kapitaliseringsavtalet, ger överlåtelsen upphov till skattepliktig kapitalinkomst för placeraren. Inkomstbeloppet som en fysisk person fått beräknas i detta fall genom att från överlåtelsepriset dra av det belopp som överlåtaren placerat i kapitaliseringsavtalet (betalda premier med avdrag för eventuellt kapital som återbetalats tidigare). Om överlåtelsen är förlustbringande, har förlusten karaktären av fordringsförlust, som inte är avdragsgill vid beskattningen.

Ett kapitaliseringsavtal ingår i den kvarlåtenskap som den som ingått avtalet lämnar efter sig vid sin död. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 2017:195 räknas som kapitaliseringsavtalets gängse värde i arvsbeskattningen återköpsvärdet vid arvlåtarens frånfälle. Avtalets återköpsvärde minskades inte med den kalkylerade inkomstskatten på det belopp som de avtalsenliga placeringarna kunde beräknas ha avkastat. Vid beräkningen av den skattepliktiga avkastningen ska som kapital som den skattskyldige placerat betraktas det vid arvsbeskattningen fastställda gängse värdet av det placeringsbundna kapitaliseringsavtalet, om dödsboet eller en arvinge återköpte kapitaliseringsavtalet. Den del av det med stöd av avtalet utbetalda beloppet som överstiger detta värde ska betraktas som skattepliktig kapitalinkomst för den skattskyldige.

Nedan behandlas beskattningen av de samfundsägda kapitaliseringsavtalen i fall då avtalet hör till näringsförvärvskällan. Samma principer tillämpas även på de kapitaliseringsavtal som inte ägs av samfund, om avtalet hör till näringsförvärvskällan.

Beskattningen av samfunds kapitaliseringsavtal

En central fråga med tanke på den inkomstskattemässiga behandlingen av samfundens kapitaliseringsavtal är vilken förvärvskälla och vilket tillgångsslag kapitaliseringsavtalet hör till. I lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968), nedan *näringskattelagen*, ingår inte särskilda bestämmelser om kapitaliseringsavtal och således fastställs förvärvskällan och tillgångsslaget med stöd av de allmänna bestämmelserna. Utöver fysiska personer kan också samfund ingå kapitaliseringsavtal, som kan bygga på beräkningsränta, vara fondanknutna eller vara en kombination av dessa. Enligt den arbetsgrupp som bedömde den skatte-

mässiga behandlingen av olika placeringsformer är i synnerhet de kapitaliseringsavtal som företag ingår avtal som bygger på beräkningsränta.

Enligt 53 § i näringskattelagen hör en tillgångspost till näringsverksamhetens förvärvskälla, om den uteslutande eller huvudsakligen används för ändamål som direkt eller indirekt främjar näringsverksamheten. Ett samfund kan ingå ett kapitaliseringsavtal endast eller huvudsakligen i syfte att placera medel. Förvärvskällan fastställs från fall till fall. Om kapitaliseringsavtalet anses höra till näringsverksamhetens förvärvskälla, betraktas det vanligen som samfundets finansieringstillgångar.

Premier för kapitaliseringsavtal kan i regel inte dras av vid samfundens inkomstbeskattning. Om kapitaliseringsavtal används som incentiv- och engagemangsarrangemang som orsakar löneutgifter kan dessa utgifter betraktas som avdragsgilla med stöd av 8 § 1 mom. 4 punkten i näringskattelagen. Avkastningen av ett kapitaliseringsavtal som hör till näringsverksamhetens förvärvskälla betraktas som skattepliktig inkomst av näringsverksamhet. Även avkastningen av ett kapitaliseringsavtal som hör till någon annan verksamhets förvärvskälla är skattepliktig inkomst för samfundet.

Enligt 116 § i inkomstskattelagen ska inkomst av verksamhet för vilken den skattskyldige är bokföringsskyldig periodiseras enligt näringskattelagen. Således tillämpas bestämmelserna i näringskattelagen på periodiseringen av avkastningen av aktiebolags och andra bokföringsskyldigas kapitaliseringsavtal.

I näringskattelagen ingår inte särskilda bestämmelser om periodiseringen av inkomst som grundar sig på ett kapitaliseringsavtal och således periodiseras inkomsten enligt prestationsprincipen i enlighet med den allmänna bestämmelsen i 19 § i näringskattelagen.

För kapitaliseringsavtal som bygger på en beräkningsränta betalas årligen en på förhand avtalad avkastning som utgörs av beräkningsräntan och en eventuell kundkreditering. Den årliga avkastningen kapitaliseras vanligen som en del av kapitaliseringsavtalets medel. I beskattningspraxis har det ansetts att beräkningsräntan och en eventuell kundkreditering för kapitaliseringsavtal som bygger på en beräkningsränta är i enlighet med 19 § i näringskattelagen prestationsbaserade inkomster för det år under vilket de influtit.

I fråga om fondanknutna kapitaliseringsavtal har inkomsten ansetts bli realiserad när försäkringsbolaget betalar en prestation som grundar sig på kapitaliseringsavtalet till placeraren eller när en bindande fordringsrätt uppstår för placeraren gentemot försäkringsbolaget. Vanligtvis sker detta när avtalet upphör eller i samband med ett återköp. Till exempel var det i central-skattenämndens avgörande 27/2006 (opublicerad) fråga om ett fondanknutet kapitaliseringsavtal som ansågs höra till bolagets finansieringstillgångar. Skillnaden mellan avkastningen av kapitaliseringsavtalet, dvs. sparsumman, och placeringsbeloppet utgjorde skattepliktig inkomst först det skatteår som sparsumman tas ut. Enligt förhandsavgörandet ledde uttag av det placerade kapitalet inte till skattepåföljder till värdet av det ursprungliga placeringsbeloppet.

I samband med ett partiellt återköp av ett fondanknutet kapitaliseringsavtal har man i fråga om aktiebolags och andra samfunds beskattning tillämpat en tolkning som svarar mot den tolkning som tillämpas i fysiska personers inkomstbeskattning. Den prestation som ett försäkringsbolag betalar till en placerare kan således betraktas som en återbetalning av placerat kapital upp till det sammanlagda beloppet av försäkringspremierna och som en avkastning i den utsträckning det utbetalda beloppet överskrider beloppet av premierna.

Beloppet av den inkomst som fås av överlåtelsen av ett samfunds kapitaliseringsavtal ska i regel beräknas genom att det belopp som överlåtaren har placerat i kapitaliseringsavtalet dras av

RP 275/2018 rd

från överlåtelsepriset. Om avkastningen av fondanknutna kapitaliseringsavtal tidigare har beskattats som samfundets inkomst på det sätt som beskrivs ovan, ska däremot denna avkastning dras av från överlåtelsepriset vid överlåtelsen av kapitaliseringsavtalet.

De förluster som grundar sig på ett kapitaliseringsavtal har ansetts vara sådana slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar som avses i 17 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Värdenedgången är slutlig i det skedet när avtalet förfaller eller återköps i sin helhet. Vid beskattningen uppkommer en avdragningsbar förlust då avtalet förfaller eller då hela avtalet återköps innan det förfallit.

Ett kapitaliseringsavtal kan utnyttjas också i fråga om löntagarens incentiv- eller engagemangsarrangemang eller pensionsarrangemang. Den skattemässiga behandlingen av arrangementet påverkas av om det är arbetsgivaren eller löntagaren som har äganderätten till kapitaliseringsavtalet. För ett samfund som är arbetsgivare är de löneutgifter som uppkommit av incentiv- eller engagemangsarrangemang avdragsgilla.

En sparlivförsäkrings förmånstagare kan också vara ett samfund, även om den försäkrade alltid måste vara en fysisk person, såsom en löntagare. På beskattningen av det sparbelopp som betalas till ett samfund som är förmånstagare tillämpas samma principer som på beskattningen av prestationer från kapitaliseringsavtal.

Utifrån Finanssiala ry:s statistik var sparbeloppet från företagens fondanknutna sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal i finländska livförsäkringsbolag ca 3,1 miljarder euro vid utgången av 2016. Sparbeloppet för produkter som bygger på en beräkningsränta var cirka 117 miljoner euro.

1.1.5 Pensionsförsäkringar med engångspremie

I 81 § i inkomstskattelagen avses med pension med engångspremie en pension, som grundar sig på en försäkring som den skattskyldige har betalat i ett för allt eller som han eller hon annars erhållit genom köp, byte eller mot annat vederlag än en fastighet eller genom ett annat med dem jämförbart förvärv mot vederlag.

Av en pension som grundar sig på en pensionsförsäkring med engångspremie är en andel som minskar med den skattskyldiges stigande ålder förvärvsinkomst. I bestämmelsen ingår en tabell som anger den skattepliktiga förvärvsinkomstens andel enligt ålder. Den skattepliktiga förvärvsinkomstens andel är som högst om pensionstagaren inte har fyllt 44 år, dvs. 60 procent, och minst om pensionstagaren är 92 år gammal eller äldre, dvs. 10 procent.

I 81 § 2 mom. föreskrivs att av återbäringen, återköpsvärdet eller ändringsvärdet av premierna för en pensionsförsäkring som har betalats i ett för allt är försäkringens avkastning skattepliktig inkomst.

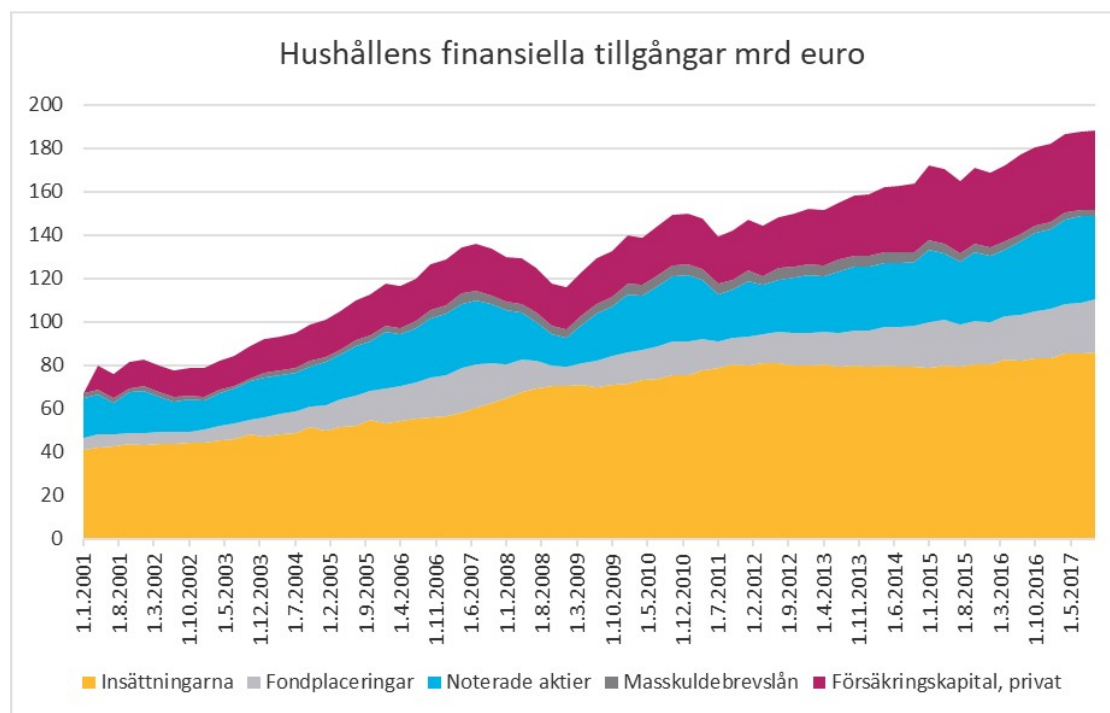
Enligt 54 d § 3 mom. i inkomstskattelagen är premier för pensionsförsäkring som ska betalas i ett för allt inte avdragsgilla. Bestämmelserna tillämpas både på tidsbegränsade och livsvariga pensionsförsäkringar.

Bestämmelserna om beskattning av pensioner med engångspremie är från 1958. Enligt de ursprungliga bestämmelserna var pensionen skattepliktig inkomst enligt en separat tabell. Pensionsförsäkringspremier var i princip avdragsgilla i sin helhet, men avdragsrätten begränsades till högst 12 procent av förvärvsinkomsten. Ursprungligen tillämpades samma bestämmelser på flera olika typer av pensioner.

Vid ingången av 1975 slopades avdragsgillheten för premier för pensionsförsäkringar med engångspremie, medan avdragsgillheten för andra pensionsförsäkringspremier höjdes till 15 procent av förvärvsinkomsterna. Ändringen motiverades med att rätten att dra av engångspremier eventuellt leder till för stora avdrag. På grund av att avdragsgillheten slopades infördes partiell skattefrihet för pensionen. I rättslitteraturen har man ansett att ur teoretisk synvinkel är en pensionsutbetalning skattefri till den del den innehåller kapitalåterbäring men skattepliktig i den mån den innehåller ränteintäkter från engångspremien till försäkringsbolaget.⁵

1.2 Statistik

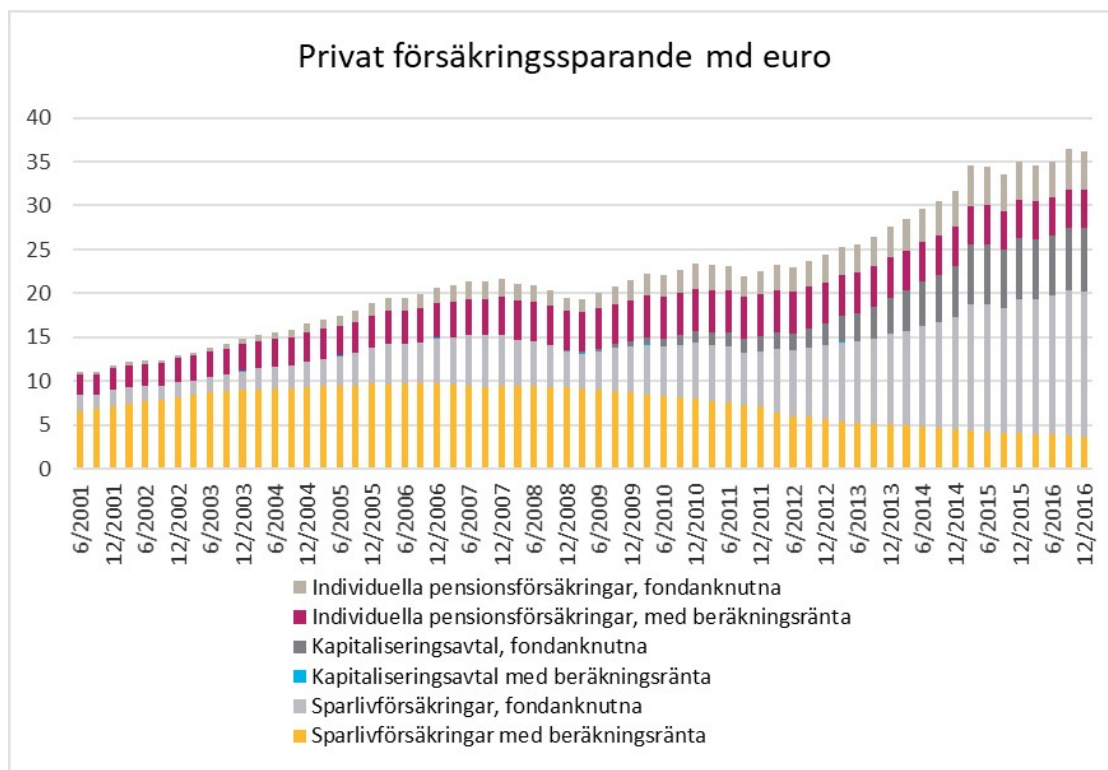
Hemhushållens finansieringstillgångar har ökat i en relativt jämnt takt, med undantag för några år efter den internationella finanskrisen som började 2007. Det finns ingen täckande statistik över placeringarna utomlands. Enligt Finanssiala ry:s statistik uppgick hemhushållens finansieringstillgångar till knappt 190 miljarder euro i slutet av tredje kvartalet 2017. Trots den låga räntenivån är insättningar fortfarande den klart mest använda sparformen. Figuren nedan visar utvecklingen av hemhushållens finansieringstillgångar sedan 2001.

⁵ Andersson Edward, Tuloverotus ja varallisuusverotus, 1995, s. 290

RP 275/2018 rd

Hemshushållens sparande i försäkringsform har utvecklats enligt figuren nedan:

Utifrån Finanssiala ry:s och Finansinspektionens uppgifter⁶ kan sparbeloppet av privatpersoners fondanknutna sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal i finländska livförsäkringsbolag beräknas uppgå till ca 29,5 miljarder euro vid utgången av 2017.

Från 2009 till slutet av 2017 har sparlivförsäkringarnas och kapitaliseringsavtalens besparingar ökat från ca 5 miljarder euro med det sexdubbla. Under samma tidsperiod har andelen direkta aktieplaceringar och obligationslån ökat med drygt det dubbla. Det nya sparandet i värdepapper sker således i allt högre grad i form av sparande i försäkringar i stället för i form av direkta placeringar.

Fysiska personers kapitalinkomster och överlåtelseförluster 2016 framgår av tabellen nedan:

	Milj. euro	Antalet personer
Kapitalinkomster sammanlagt	11 213	2 7 16 210
Skattepliktiga kapitalinkomster (32 § i inkomstskattelagen)	9 204	2 655 099
Överlåtelsevinster, brutto (45 § i inkomstskattelagen)	3 635	352 040

⁶ Finanssialas färskaste uppgifter är från 2016 och Finansinspektionens statistik grundar sig på premieansvar och i statistiken separeras inte privatpersoners och företags försäkringar.

RP 275/2018 rd

Överlåtelseförluster som dragits av från överlåtelsevinster	736	223 292
Dividender som beskattats som kapitalinkomst (33 § i inkomstskattelagen)	1 017	583 638
Dividender som beskattats som kapitalinkomst (34 § i inkomstskattelagen) Icke noterade bolag	833	332 801
Kapitalinkomst som grundar sig på personförsäkring (34 § i inkomstskattelagen)	571	108 030

I skatteförvaltningens databas finns det för närvarande inte tillgängliga uppgifter om beskattningsbara intäkter av sparlivförsäkringar. År 2016 utbetalades knappt 110 000 prestationer i form av kapitalinkomst från livförsäkring till ett belopp av sammanlagt drygt 570 miljoner euro. Intäkterna från sparlivförsäkringar ingår i en post inom vilken det utbetalades drygt 55 000 prestationer till ett sammanlagt belopp av knappt 400 miljoner euro. Antalet prestationer inom prestationsslaget vinst av kapitaliseringsavtal var knappt 4 000, till ett sammanlagt belopp av ca 27 miljoner euro.

Om det antas att avkastningen av sparlivförsäkringar i förhållande till försäkringens sparbelopp utgör en lika stor andel som i fråga om kapitaliseringsavtal var den årliga avkastningen av sparlivförsäkringar 87 miljoner euro år 2016. Det finns inte tillgängliga uppgifter om någotdera av avtalens löptider eller om tidsläggningen av återköp. Eftersom det dessutom har skett en historiskt kraftig kursstegring efter värdesänkningen av de finansiella tillgångarna till följd av den internationella finanskrisen kan man inte av de ovannämnda beloppen dra långtgående slutsatser om de årliga skatteinkomsterna på längre sikt.

Enligt de uppskattningar som finns tillgängliga har det under de senaste drygt 50 åren uppenbarligen ingåtts endast cirka hundra avtal om pensionsförsäkringar med engångspremie.

2 Internationell jämförelse

Jämförelsen nedan bygger på den rapport som arbetsgruppen som bedömde beskattningen av olika placeringsformer har utarbetat.

2.1 Försäkringssparande och kapitaliseringsavtal

Beskattningen av försäkringsprodukter i olika länder och till och med inom samma land är mycket brokig och därför har en internationell jämförelse gjorts med fokus på endast några detaljer.

I flera av Europeiska unionens medlemsstater har mekanismer för uppskjutande av beskattning slopats eller med olika metoder begränsats så att beskattningen inriktas på spartiden.⁷

I Sverige beskattas avkastningen av livförsäkringar på basis av den kalkylmässiga avkastningen och uttag är skattefria. I Sverige riktas en motsvarande schablonmässig kalkylmässig beskattning av avkastningen också mot till exempel andelsägarna i placeringsfonder.

⁷ En allmän översikt finns t.ex. i PwC: International comparison of insurance taxation, 2011

Vissa länder har särskilda bestämmelser som gäller produkter där placeraren kan ge köp- och säljordrar som gäller placeringsobjekt i ett försäkringsskal (insurance wrapper), eller i övrigt utöva betydande bestämmande inflytande över sina placeringsobjekt.

Exempelvis har Storbritannien en särskild reglering av typen anti avoidance, vilket innebär att den kalkylmässiga avkastningen av placeringsobjekt beskattas utifrån ett antagande om 15 procents avkastning och därutöver beskattas uttag partiellt, med beaktande av tidigare beskattade belopp. Regleringen leder sannolikt vanligen till dubbel beskattning.

Förenta staterna har länge haft en investor control doctrine som grundar sig på rättspraxis och sannolikt har skapats i efterdyningarna av börskraschen på 1920-talet. Med stöd av investor control doctrine kan försäkringsskalet förbigås och ägaren av produkten anses vara den egentliga ägaren, om denne har betydande bestämmande inflytande (significant control) över placeringsobjekten.⁸

Även Tyskland har en skattelagstiftning, enligt vilken försäkringsprodukter kan förbigås.⁹

2.2 Placeringskontostrukturer

2.2.1 Allmänt

I vissa länder används system som grundar sig på särskilda kontostrukturer som innehåller drag av både direkt och indirekt placering. Gemensamt för dessa strukturer är att placeraren – kontoinnehavaren eller kontots ägare – själv äger placeringsobjekten, men avkastningen av dem beskattas inte på vanligt sätt som den ovan beskrivna indirekta avkastningen av placeringsverksamhet för det är avkastningen influtit, om placeringsobjekten ingår i ett kontosystem som upprätthålls av tjänsteleverantören, till exempel en affärsbank.

Kontosystemen och den skattemässiga behandlingen av dem varierar från land till land. Såväl avkastningen under spartiden och uttagna medel kan vara skattefria i sin helhet som till exempel i Förenade kungadömet's ISA-system, som är en ordinarie form för sparande som omfattas av skatteutgifter. I Sverige är avkastningen under spartiden skattefri i sin helhet, men en schablonmässig skatt bestäms årligen utifrån värdet av de medel som finns på kontot. Uttag av medel leder inte till skattepåföljder. I Norge beskattas inte överlåtelsevinster inom kontot och vid uttag av medel anses det att det placerade kapitalet på kontot har lyfts först och först efter det är de uttagna medlen skattepliktiga. I Danmark finns planer på att vid ingången av 2019 ta i bruk ett konto där både realiserade och icke-realiserade vinster beskattas årligen enligt en särskild skattesats.

Av de nordiska länderna har Sverige flest på konton tillåtna placeringsobjekt, som är noterade aktier, fondandelar och andra värdepapper. Tillåtna placeringsobjekt i Norge och Danmark är noterade aktier och placeringsfonder som placerar i aktier. Vid beskattningen i Sverige och

⁸ Se t.ex. Internal Revenue Bulletin: 2003–33, där det beskrivs under vilka förutsättningar placeraren inte anses ha tillräckligt bestämmande inflytande för att kunna betraktas som ägare. I anknytning till regleringen som gäller investor control doctrine, se Cook (2015), där det konstateras bland annat följande om rättspraxis: “an individual, rather than the insurance company, was determined for tax purposes to be the owner of assets in segregated asset accounts that were held for the benefit of private placement variable life insurance policies. As a result, the individual was liable for tax on the income earned by those assets.”

⁹ Se t.ex. PwC:s nätpublikation (2009) (s. 10), där det konstateras följande: “Moreover, with effect from 01.01.2009, so-called investment management insurance contracts (life insurance wrappers) are now explicitly excluded from qualification as life insurance for German income tax purposes and will be treated as transparent investments. All profits from the wrapper contract will be taxable when they arise, rather than when the policy proceeds are paid out.”

Danmark beaktas dividender som en del av avkastningen av kontot men i Norge beskattas dividender från aktier på ett konto på samma sätt som andra dividender.

2.2.2 Investeringsparkonton i Sverige

I Sverige har det sedan ingången av 2012 funnits investeringsparkonton, nedan ISK-konton, som en placerings- eller sparform. Endast fysiska personer eller dödsbon kan vara innehavare av ett ISK-konto.

På kontot kan förvaras kontanter, aktier, fondandelar och andra värdepapper. De medel som förvaras ska uppfylla vissa närmare föreskrivna villkor och till exempel aktier ska vara upptagna till handel på en värdepappersbörs eller multilateral handelsplattform. Placeraren kan i princip fritt fatta beslut om placeringar. Lagen tillåter att placeringsinstrument används på ett omfattande sätt. Tjänsteleverantören kan dock begränsa instrumenten och behöver inte tillhandahålla alla tillåtna alternativ, till exempel erbjuder inte alla tjänsteleverantörer alla derivatinstrument.

Vid beskattningen betraktas överföring av värdepapper till ett ISK-konto som överlåtelse, varvid det kan uppkomma en beskattningsbar överlåtelsevinst för kontoinnehavaren.

I övrigt beskattas kontoinnehavaren enligt en årlig schablonmässig beskattning. Beskattningen av ISK-konton följer en på förhand bestämd schablon (schablonbeskattning) och den baserar sig inte på faktiska överlåtelser. Kontoinnehavaren beskattas således inte till exempel för överlåtelse av värdepapper som förvarats på kontot eller för vinstutdelning om fåtts av aktier. Däremot beskattas kontoinnehavaren årligen på basis av den kalkylmässiga avkastningen. Den kalkylmässiga avkastningen räknas som personens skattepliktiga kapitalinkomster och beskattas enligt en skattesats på 30 procent.

Den kalkylmässiga avkastningen bestäms utifrån en närmare föreskriven schablonmässig kalkyl, där man i praktiken beaktar värdet av förvarade medel vid ingången av varje kvartal, de belopp som betalats in på kontot under året och de överförda placeringarna. En fjärdedel av det sammanlagda beloppet av dessa utgör det kalkylmässiga skatteunderlaget för avkastningen (kapitalunderlag), som multipliceras med en särskilt fastställd statslåneränta som har ökat med en procentenhet. Räntesatsen ska dock alltid vara minst 1,25 procent. Från och med ingången av 2018 har räntesatsen varit 1,49 procent, varvid skatten är 0,447 procent av skatteunderlaget när skattesatsen på kapitalinkomst är 30 procent.

Tillgångar som förvaras på ett ISK-konto, såsom aktier, kan inte överföras tillbaka till kontoinnehavaren utan de måste realiseras inom ISK-kontot, varefter kontoinnehavaren kan ta ut medlen till sig själv.

Till den del utländska värdepapper förvaras på ISK-kontot kan placeraren få återbäring av källskatt som betalats utomlands vid sin egen beskattning. Återbäring beviljas av den årliga skatt som betalas på grund av ISK-kontot antingen samma år eller senare. I praktiken är källskatt som tagits ut utomlands ofta högre än den skatt som betalas på grund av ett ISK-konto, varvid en del av skatten utomlands ofta inte gottgörs, även om återbäringen kan överföras till de följande skatteåren.

Om innehavaren av ett ISK-konto är begränsat skattskyldig i Sverige tillämpas inte den ovan beskrivna schablonbeskattningen på honom eller henne i Sverige. På svenska bolags dividender tas källskatt ut i enlighet med de allmänna bestämmelserna. I förarbetena till ändringen konstaterades det att ISK-kontona inte påverkar till exempel tolkningen av skatteavtal.

RP 275/2018 rd

Vid uttag av medel från ett ISK-konto eller vid avslutande av kontot påförs ingen särskild beskattning.

2.2.3 Aksjesparkonton i Norge

I Norge har det sedan september 2017 varit möjligt att göra placeringar via ett aksjesparkonto, nedan ASK-konto.

På ASK-konton kan förvaras aktier och aktiefonders andelar samt de vinster som uppkommer vid överlåtelse av dem och som inom kontot är skattefria. Aktier som förvaras på kontot ska vara börsnoterade. På motsvarande sätt kan överlåtelseförluster dras av endast från överlåtelsevinster som skett inom kontot. I Norge gäller också en övergångsbestämmelse med stöd av vilken det är möjligt att under en viss tidsperiod överföra sådana aktier och fondandelar till kontot som man redan äger utan att överföringen beskattas som överlåtelsevinst.

Placeraren beskattas när han eller hon tar ut medel från kontot och när de uttagna medlen överskrider beloppet av de medel som placerats på kontot. Om placeraren till exempel har placerat 1 000 kronor på kontot är de första 1 000 kronorna som placeraren tar ut skattefria.

Dividender som fås på aktier som finns på ASK-kontot eller avkastning av en fond beskattas dock fortfarande enligt de normala reglerna om dividendskatt.

2.2.4 Aktiesparekonton i Danmark

I Danmark är avsikten att ta i bruk ett aktiesparkonto (aktiesparekonto) vid ingången av 2019. Via aktiesparkontot ska det vara möjligt att placera i noterade aktier och aktiebaserade placeringsfonder. Syftet med aktiesparkontona är att uppmuntra till aktieplaceringar.

Placeraren betalar skatt på avkastningen av aktiesparkontot enligt en skattesats på 17 procent. Både realiserad och icke-realiserad avkastning betraktas som avkastning. Således är ökningen av värdet av medel på aktiesparkontot skattepliktig medan en värdesänkning (förlust) dras av från framtida avkastningar. Man får bedriva handel på kontot så ofta man vill.

För en person kan ett aktiesparkonto grundas. År 2019 är det högsta belopp som kan placeras på kontot 50 000 DKK. Det planeras att maximigränsen ska öka årligen så att år 2022 är den 200 000 DKK.

Enligt det ursprungliga förslaget skulle maximigränsen för placeringar på kontot vara 500 000 DKK. Beloppet ansågs vara högt och sänktes sedan till en tiondedel. Den maximala skatteenytan vid en avkastning på tio procent är enligt danska beräkningar 68 euro i året.

2.2.5 Individual Savings Account i Förenade kungariket

I Förenade kungariket finns det flera olika typer av investeringssparkonton (Individual Savings Account, ISA-konto):

- Cash ISAs
- Stock and shares ISAs
- Innovative finance ISAs
- Lifetime ISAs

De olika kontona kan vara förenade med vissa begränsningar eller tilläggsvillkor (till exempel Lifetime ISA).

Inom ISA-kontona är räntor på kontanter, avkastning på placeringar (dividender) och vinster vid överlåtelse skattefria. I Förenade kungariket kan vissa dividendinkomster vara skattefria för fysiska personer också utanför ISA-kontot. Den skattskyldiges maximiplacering per skatteår är 20 000 GBP (Placeringarna på olika typer ISA-konton beaktas sammanräknade, till exempel 5 000 GBP på ett likvidkonto och 15 000 GBP på ett aktiekonto). Redan existerande placeringar kan i regel inte föras över till ett ISA-konto. Även uttag från ett ISA-konto är skattefria.

2.2.6 Utvecklingen i andra EU-medlemsstater

Europeiska kommissionen har som en del av sitt projekt gällande kapitalmarknadsunionen jämfört den nationella lagstiftningen om investeringssparkonton i EU-länderna. Utöver de ovannämnda länderna har åtta medlemsstater lagstiftning om dessa konton, dvs. Irland, Italien, Malta, Polen, Frankrike, Slovakien, Ungern och Estland. Finland är således den tolfte medlemsstaten som inför bestämmelser om investeringssparkonton. Förenade kungariket har haft lagstiftning om dessa konton sedan 1991, men alla de övriga medlemsstaterna först på 2010-talet. Lagstiftningen är mycket oenhetlig i de olika medlemsstaterna. Kommissionen har identifierat nio faktorer som utgjort grunden för kommissionens jämförelse: syftet med kontot, den rättsliga grunden och myndighetstillsynen, tillåtna placeringssubjekt, tillåtna kontoinnehavare, tjänsteleverantörer, uttagsbegränsningar, skatteincitament, antal tillåtna konton, kontots minimi- och maximistorlek samt rätten att byta tjänsteleverantör. Jämförelseuppgifterna är inte fullständiga eftersom kommissionens utredningsarbete fortfarande pågår. Därför är det inte heller möjligt att säga exakt vilken medlemsstats kontobestämmelser som påminner mest om det aktiesparkonto som föreslås i Finland. Exempelvis kan skatteincitamenten vara undantag, låtnader, avdrag eller stöd som beviljas av staten. Aktiesparkontot i Finland har dock flera egenskaper som är gemensamma med kontona i de övriga medlemsländerna.

3 Bedömning av nuläget

3.1 Arbetsgruppen som bedömde den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer

3.1.1 Utgångspunkter för arbetsgruppens bedömningar

Finansministeriet tillsatte den 2 juni 2017 en arbetsgrupp med uppgift att bedöma den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer i Finland. Bakom tillsättandet av arbetsgruppen låg programmet för statsminister Juha Sipiläs regering där det anges att en utredning om den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer görs under valperioden. Enligt regeringsprogrammet ska också den skattemässiga behandlingen av tilläggspensioner med engångspremie utredas.

Arbetsgruppens uppgift var att utreda den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer och av pensioner med engångspremie. Utredningen gällde särskilt placeringsfonder och investeringar i dem, spar- och investeringsförsäkringar samt kapitaliseringsavtal. I uppdraget ingick även en bedömning av skattebehandlingen av kapitalfundsstrukturer i kommanditbolagsform. Målet var att projektet skulle resultera i rekommendationer för att förenhetliga och uppdatera den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer.

Arbetsgruppens rapport ”Skattebehandlingen av olika investeringsformer” (Finansministeriets publikation 14/2018) publicerades den 4 maj. En central aspekt av beskattningen av indirekta

placeringsformer var beskattningens neutralitet mellan olika placeringsformer, där det viktigaste är effekten av uppskjuten beskattning. Arbetsgruppen gjorde också en omfattande bedömning av utvecklingen av den nationella lagstiftningen och EU-lagstiftningen om placeringsmarknader och placeringsverksamhet samt granskade många internationellt rättsliga och skatterättsliga faktorer som anknyter till gränsöverskridande placeringsverksamhet.

Vid en bedömning av neutraliteten utgår man från vilka placeringsformer som är sinsemellan jämförbara och hur skillnader mellan olika placeringsfonder ska beaktas i neutralitetsbedömningen.

Arbetsgruppen ansåg att det med tanke på uppdraget var viktigt att beskattningen av alla de placeringsprodukter som arbetsgruppen granskade endast riktades mot avkastningen på kapital i enlighet med principerna för kapitalinkomstbeskattningen. De mest centrala frågorna är således när beskattningen ska verkställas och om uppskjutande av beskattning, som för närvarande varierar beroende på placeringsobjekt, har sådana effekter med tanke på beskattningens neutralitet och valet av placeringsobjekt att de ger anledning att reformera beskattningen.

Arbetsgruppen konstaterade att inkomstbeskattningen grundar sig på realiseringsprincipen som på lagnivå återspeglas i den allmänna bestämmelsen om periodisering i 110 § i inkomstskattelagen. Enligt bestämmelsen anses en inkomst hänföra sig till det skatteår under vilket den har lyfts eller antecknats på den skattskyldiges konto eller under vilket den skattskyldige annars har kunnat förfoga över den. Överlåtelsevinst betraktas som inkomst för det skatteår under vilket köp, byte eller annan överlåtelse skedde. Realiseringsprincipen har bland annat motiverats med att det på grund av värderingssvårigheterna i praktiken är svårt att mäta icke-realiserade värdeändringar. Realiseringsprincipen kan också motiveras med aspekter relaterade till skatteunderlagets likviditet och principen om skattebetalningsförmåga.

I ett skattesystem som grundar sig på realiseringsprincipen skyddas ägaren från skatt som hänförs till en ökning av egendomens värde genom att inte sälja egendomen om värdet har stigit. Exempelvis kan ägaren av värdepapper således i detta fall avstå från försäljning, varvid kapitalrörligheten minskar. Arbetsgruppen konstaterade att inlåsningseffekterna av denna beskattning har studerats mycket i litteraturen om kapitalinkomstbeskattning, där det har konstaterats att beskattningen av överlåtelsevinst på aktiemarknaden kan förhindra att man byter placeringsobjekt. I den finländska rättslitteraturen har det också konstaterats att inlåsningseffekten kan förklaras med det räntefria skattelån som enligt realiseringsprincipen implicit beviljas för kapital som placerats i objekt vars värde har stigit. Även färskare forskningsresultat visar att en viss ökning av skatten på överlåtelsevinst minskar antalet realiserade försäljningsvinster. Dessutom visar nyare forskning att välbemedlade personer reagerar mer på ändringar i beskattningen av överlåtelsevinst än mindre bemedlade.

Vid direkta placeringar beskattas placeraren i enlighet med realiseringsprincipen för löpande avkastning årligen och för värdeökningen i samband med överlåtelse av objektet. Indirekta placeringar innebär att beskattningen av såväl löpande inkomster som av ökningen av placeringsobjektets värde skjuts upp, i enlighet med realiseringsprincipen. Resultatet av indirekta placeringar realiserar som vinst eller förlust först efter det att placeringen avslutas. Av de placeringsformer som arbetsgruppen granskade gäller förmånen av uppskjuten beskattning både för placeringsobjektets värdeökning och för löpande avkastning av placeringsobjektet i fråga om tillväxtfonder, fondanknutna sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. I fråga om avkastningsfonder gäller förmånen av uppskjuten beskattning placeringsobjektets värdeökning och den löpande avkastningen av placeringsobjektet fram till dess att fonden delar ut vinsten. För fondförsäkringar och kapitaliseringsavtal gäller också att det är möjligt att först ta ut placeringskapitalet och därefter avkastningen. Denna möjlighet finns inte när det faller place-

ringsfonder. I fråga om fondförsäkringar och kapitaliseringsavtal kan placeraren också byta placeringsobjekt utan skattepåföljder.

Uppskjutande av beskattningen ger placeraren en ekonomisk förmån som minskar den faktiska skattebördan av placeringen. Den förmån som uppskjutandet av beskattningen ger beror på beloppet av det placerade kapitalet, värdeökningen, allokeringsändringar under spartiden och spartidens längd. Provisioner som tas ut minskar förmånen.

Arbetsgruppen konstaterade att en jämförelse mellan direkta aktieplaceringar och sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal visar att den förmån som är förknippad med sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal och som innebär att placeraren kan byta placeringsobjekt skattefritt kan vara av betydelse särskilt när portföljens omsättningshastighet är hög. Utan årlig beskattning av löpande inkomst gagnas placeraren av principen om ränta på ränta både i fråga om placeringar i tillväxtfonder och i fråga om sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. Om avkastningen beskattades genast det år den influtit skulle placerarens avkastning efter skatt bli mindre än i fråga om de ovan nämnda placeringsformerna även om det absoluta skattebeloppet också är större. Förmånlighetsbedömningen påverkas beroende på spartiden också av tillämpningen av presumtiva anskaffningsutgifter vid direkta aktieplaceringar och sparande i placeringsfonder.

Den enskilda placerarens val mellan placeringar i en placeringsfond eller sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal grundar sig inte nödvändigtvis på skillnaderna i den skattemässiga behandlingen i synnerhet när det placerade kapitalet är litet. Vid bedömningen av neutraliteten vid den skattemässiga behandlingen av olika placeringsformer är det dock skäl att beakta skillnaderna.

Även om förmånen av uppskjuten beskattning inte har stor betydelse i euro ur den enskilda placerarens synvinkel har den dock betydelse med tanke på statens skatteintäkter. Medan placeraren i detta fall får en ekonomisk vinning av att betalningen av skatt skjuts upp är det fråga om en ränteförlust för skattetagaren. I situationer då placeringsobjektet eller avkastningen av objektet inte realiseras under spararens livstid sker ingen inkomstbeskattning av avkastningen och avkastningen beskattas enligt en arvsskattesats som är betydligt lägre än kapitalskattesatsen.

I det följande redogörs först för arbetsgruppens bedömning av beskattningen av placeringsfonder. Bedömningen beredde samtidigt väg för arbetsgruppens förslag gällande övriga former av indirekt placering.

3.1.2 Placeringsfonder

Arbetsgruppen konstaterade att det ursprungliga syftet med den skattelagstiftning från 1987 som gäller placeringsfonder var att den skattemässiga behandlingen av placeringsverksamhet via placeringsfonder motsvarar beskattningen av direkta placeringar i så stor utsträckning som möjligt. Placeringsfonderna var skattefria och på grund av fondernas dåvarande skyldighet att dela ut vinst var den vinstandel som årligen delades ut skattepliktig inkomst. Tillväxandelar, på vilka det inte delas ut vinst, tilläts i placeringsfonder utan undantagstillstånd av finansministeriet i och med lagen om placeringsfonder efter det att de privaträttsliga bestämmelserna i lagen om placeringsfonder ändrades 1994. Efter det har utvecklingen gått i den riktningen att för närvarande är 94 procent av fondandelarna tillväxtandelar. I fråga om dessa andelar beskattas avkastning som samlats i fonden som överlåtelsevinst först när andelarna överläts.

Arbetsgruppen ansåg att även om den förmån av uppskjuten beskattning som är förknippad med tillväxtandelar i placeringsfonder är betydande kan den nuvarande skattemodellen motiv-

eras. Beskattningsförfarandet ansågs vara enkelt och tydligt och det har möjliggjort utvecklingen av en livskraftig placeringsfondsmarknad. En varaktig skattelagstiftning ger också en uppenbar nytta med tanke på placerings- och fondmarknaderna. Arbetsgruppen ansåg dock att placeringsfondernas ställning som skattefria samfund även i fortsättningen ska kopplas till genuina kollektiva placeringar av medel som samlats in av allmänheten. Arbetsgruppen ansåg att i enlighet med de förslag som den samtidigt verksamma arbetsgruppen för revidering av lagen om placeringsfonder lade fram är det tillräckligt med ett minimiantal på 30 andelsägare i stället för det nuvarande kravet på minst 50 delägare.

Även om det inte föreslogs några innehållsmässiga ändringar av placeringsfonderna och specialplaceringsfonderna ansåg arbetsgruppen att de förslag som lades fram av den arbetsgrupp som finansministeriet tillsatte den 21 december 2016 för att bedöma behovet av en revidering av lagen om placeringsfonder (VM 111:00/2016) och frågor som gäller internationella situationer talar för en precisering av skattebestämmelserna om placeringsfonder och specialplaceringsfonder i skattelagstiftningen.

3.1.3. Sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal

Arbetsgruppen ansåg att den nuvarande skattelagstiftningen om sparlivförsäkringar, som härstammar från tiden före försäkringsprodukternas kraftiga utveckling, har blivit föråldrad till stora delar. Sparlivförsäkringarnas ökade popularitet beror på produktutvecklingen av sparlivförsäkringarna och på den gynnsamma beskattningsmiljö som uppstått till följd av rättspraxis.

Arbetsgruppen konstaterade att de nuvarande bestämmelserna inte beskriver det väsentliga innehållet i den skattemässiga behandling som gör det möjligt att utan begränsning av de tidsfrister som anges i 34 § 3 mom. 1 punkten i inkomstskattelagen ta ut medel från försäkringen i form av partiella återköp, som också i första hand betraktas som kapitalåterbäringar och först i sista hand som skattepliktig avkastning. Detta är möjligt när en betydande andel av försäkringskapitalet utgörs av avkastning.

Största delen av produkterna är nuförtiden fondanknutna och den försäkrade kan ha möjlighet att välja placeringsobjekt inom försäkringen och byta dem utan skattepåföljder.

Det nuvarande beskattningsförfarandet där uttagna medel i första hand betraktas som kapitalåterbäring och först i sista hand som skattepliktig inkomst har utvecklats i rättspraxis och grundar sig inte på en uttrycklig bestämmelse i lag. Beskattningsförfarandet innebär icke-neutralitet i jämförelse med till exempel direkta placeringar där beskattningen sker när försäljningsvinst eller löpande inkomst erhålls. Beskattningen är också förmånligare än beskattningen av placeringar i placeringsfonder. Vid en neutralitetsbedömning anser arbetsgruppen att även rätten att skattefritt byta placeringsobjekt är en beaktansvärd förmån.

Nackdelen med att det uppstår en förmån av uppskjutande av beskattningen är att om det uppkommer förlust från en sparlivförsäkring är det inte en avdragsgill förlust.

Arbetsgruppen ansåg att beskattningen av sparlivförsäkringar bör ändras så att den del av de uttagna medlen som motsvarar den relativa andelen av avkastningen på de belopp som betalats in till försäkringen alltid betraktas som skattepliktig inkomst. På så sätt motsvarar den skattemässiga behandlingen av sparlivförsäkringar till väsentliga delar den skattemässiga behandlingen av placeringsfonder.

Exempel

Det placerade kapitalet i en sparlivförsäkring eller ett kapitaliseringsavtal är 10 000 euro, sparbeloppet vid tidpunkten för uttag är 15 000 euro och avkastningen av avtalet är således 5 000 euro. Spararen tar ut 1 000 euro, varav $5\,000 / 15\,000 \times 1\,000$ euro = 333 euro betraktas som avkastning.

Vid sparande i en placeringsfond löser fondbolaget in fondandelar till ett värde av 1 000 euro, dvs. 6,67 procent av 15 000 euro. Av en anskaffningsutgift på 10 000 euro dras motsvarande 6,67 procent av som anskaffningsutgift, dvs. 667 euro, varvid den beskattningsbara överlåtelsevinsten är 333 euro.

Skillnader i jämförelse med sparande i placeringsfonder orsakas av att vid beskattningen av överlåtelsevinster kan, beroende på ägartiden och värdeökningen, en presumtiv anskaffningsutgift bli tillämplig i stället för den ursprungliga anskaffningsutgiften, vilket vid en förmånlighetsbedömning blir till förmån för sparande i en placeringsfond.

Arbetsgruppen ansåg att förluster från sparlivförsäkringar bör vara avdragsgilla när avtalet löper ut, varvid förlusten är slutgiltig.

I samband med behandlingen av placeringsparkonton förhöll sig arbetsgruppen negativt till en symmetrisk behandling av avkastning och förlust från avtalet så att också en förlust alltid realiserar vid uttag av medel om kontot är förlustbringande vid tidpunkten för uttag. Om en förlust som dras av vid beskattningen realiserar öppnas en möjlighet för helt konstgjorda arrangemang. Genom att göra en tilläggsplacering och ta ut samma belopp till exempel redan samma dag genereras en avdragsgill förlust även om kontoställningen i själva verket inte har ändrats på något sätt. Arbetsgruppen ansåg att det verkar uppenbart att denna typ av handlande har karaktären av kringgående av skatt. Arbetsgruppen konstaterade också att det i undersökningar kommit fram att i praktiken strävar åtminstone de mest sofistikerade placerarna efter att dra nytta av förluster.

Arbetsgruppen konstaterade att det också fanns produkter på marknaden som kan användas även för andra ändamål än för traditionella placeringar och sparande. Dessa produkter tillhandahålls främst av utländska försäkringsbolag. Sådana arrangemang kan vara av konstruerad karaktär som till exempel i de fall där aktieinnehav överförs som försäkringspremier och försäkringstagaren samtidigt behåller rättigheter som är kopplade till aktieinnehavet. Arbetsgruppen ansåg att det är motiverat att ingripa i sådana konstgjorda arrangemang genom särskilda bestämmelser.

Med tanke på främst de ovannämnda situationerna undersökte arbetsgruppen alternativ till det beskattningsförfarande som föreslogs. Ett alternativ var att uttagna medel i första hand ska betraktas som avkastning, vilket inte skulle innebära avvikelse från realiseringsprincipen, och ett annat alternativ var att vid byte av placeringsobjekt ska det sammanlagda beloppet av den kalkymässiga överlåtelsevinsten och den löpande avkastningen av placeringsobjekten betraktas som inkomst för skatteåret oberoende av om medel har tagits ut eller inte. Arbetsgruppen beskrev det senare alternativet som en slags genomströmningsmodell.

Kapitaliseringsavtal

Arbetsgruppen konstaterade att de skattemässiga frågor som gäller kapitaliseringsavtal till stor del är desamma som i fråga om sparlivförsäkringar. Ett särskilt problem när det gäller kapitaliseringsavtal är att det inte finns några särskilda bestämmelser om den skattemässiga behandlingen av dem. Beskattningen av dem grundar sig på rättspraxis och Skatteförvaltningens an-

visningar. På motsvarande sätt som i fråga om sparlivförsäkringar betraktas uttagna medel i kapitaliseringsavtal enligt nuvarande praxis i första hand som kapitalåterbäring och först i sista hand som beskattningsbar avkastning. Förluster är inte heller avdragsgilla vid placerarens beskattning.

Arbetsgruppen föreslog att kapitaliseringsavtal ska beskattas på samma sätt som sparlivförsäkringar. Den del av de uttagna medlen som motsvarar den relativa andel som avkastningen på de belopp som betalats in till försäkringen utgör av försäkringskapitalet ska alltid betraktas som skattepliktig inkomst. Enligt förslaget ska också förluster från kapitaliseringsavtalet vara avdragsgilla när avtalet löper ut.

Arbetsgruppen tog inte direkt ställning till inkomstbeskattningen vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal eller till arvsbeskattningen eller gåvobeskattningen i samband med överlåtelse. Arbetsgruppen ansåg dock att vid den fortsatta beredningen bör man också bedöma behoven av reglering av arvs- och gåvobeskattningen i fråga om kapitaliseringsavtal på lämpligt sätt och att det i anslutning till överlåtelse av kapitaliseringsavtal finns tolkningsfrågor som bör beaktas i den fortsatta beredningen.

3.1.4 Pensioner med engångspremie

Vid bedömningen skiljde arbetsgruppen mellan tidsbegränsade och livsvariga pensionsförsäkringar med engångspremie. Livsvariga pensioner är till sin natur riskförsäkringar i sann bemärkelse. Efter det att den försäkrade har uppnått pensionsålder betalas pension på basis av försäkringen under den försäkrades hela livstid. Pensionen för en person som lever länge finansieras inte endast med personens egna medel utan delvis med medel som efterlämnats av personer som levde en kortare tid och försäkringsrisken har inte undanröjts genom ett dödsfallsskydd som anslutits till pensionsförsäkringen. Enligt arbetsgruppen är däremot tidsbegränsade pensionsförsäkringar med engångspremie placeringsinstrument som kan jämföras med andra sparandeprodukter.

Arbetsgruppen konstaterade att de nuvarande skattebestämmelserna med beaktande av de nuvarande förväntade levnadsåren och nivåerna på avkastningen av placeringsobjekt delvis leder till dubbel beskattning och ansåg att beskattningsförfarandet i praktiken förhindrar att det uppstår en marknad för pensioner med engångspremie. Bestämmelserna är inte heller i enlighet med grundprinciperna för kapitalinkomstbeskattningen, där utgångspunkten är att endast avkastningen av kapital beskattas.

Arbetsgruppen ansåg att den skattesanktion som är förknippad med de nuvarande skattebestämmelserna bör undanröjas och att det med tanke på neutraliteten är motiverat att det beskattningsförfarande som tillämpas på sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal också tillämpas på pensionsförsäkringar med engångspremie.

Även om arbetsgruppen ansåg det vara av stor betydelse om försäkringen har karaktären av en tidsbegränsad sparandeprodukt eller om den är en ren livsvarig risklivförsäkring föreslog arbetsgruppen att samma beskattningsförfarande ska tillämpas både på tidsbegränsade och livsvariga pensionsförsäkringar med engångspremie.

Arbetsgruppen bedömde också om det med tanke på utvecklingen av en marknad för livsvariga pensioner med engångspremie räcker med att endast skattesanktionen undanröjs. Arbetsgruppen diskuterade också ingående om behovet och grunderna för att införa skattebestämmelser om livsvariga pensionsförsäkringar med engångspremie som grundar sig på ett alternativ som omfattas av skattestöd. Till denna del lade arbetsgruppen dock inte fram några förslag. Arbetsgruppen ansåg att i en modell med skattestöd bör man bland annat beakta hur skattestöd-

det ska riktas på ett ändamålsenligt sätt. Dessutom bör man beakta engångspremiens maximibelopp, riskfördelningen, åldern då pensionen lyfts och frågor som gäller samordningen med det övriga pensionssystemet.

I enlighet med sitt uppdrag begränsade arbetsgruppen sitt förslag till att endast gälla pensionsförsäkringar med engångspremie. Arbetsgruppen ansåg att utan kravet på engångspremie tillämpas i praktiken det föreslagna beskattningsförfarandet i stor utsträckning bland annat på pensioner som betalas från utlandet till Finland med stöd av en frivillig pensionsförsäkring och som i dagens läge i sin helhet är skattepliktig förvärvsinkomst enligt 34 § 1 mom. i inkomstskattelagen eller, om försäkringen ska jämföras med en försäkring enligt 34 a §, i sin helhet skattepliktig kapitalinkomst. Utgångspunkten att pensioner som betalas med stöd av en frivillig försäkring i sin helhet är förvärvsinkomst kan motiveras med tanke på att enligt arbetsgruppens uppskattning är också största delen av de utländska frivilliga pensionsförsäkringarna kopplade till skattestöd i form av rätt till avdrag för premier eller på något annat sätt. Från internationella jämförelser vet man att EET-principen (exemption-exemption-taxation), som tillämpas på frivilliga individuella pensionsförsäkringar i Finland och enligt vilken premierna är avdragsgilla, avkastningen under spartiden skattefri och betalda pensioner skattepliktig inkomst, är den modell som allmänt tillämpas på pensionsförsäkringar med skattestöd också i andra länder. När frivilliga pensioner i sin helhet beskattas som förvärvsinkomst leder det sannolikt till rätt slutresultat i majoriteten av de gränsöverskridande fallen. Beskattningsrätten i Finland påverkas också eventuellt av de bestämmelser i skatteavtalet som ska tillämpas.

3.1.5 Investeringsparkonton

På grund av den internationella utvecklingen och den offentliga debatten som aktualiserades under arbetsgruppens mandatperiod ansåg arbetsgruppen att det fanns skäl att också bedöma aspekter som gäller ibruktagandet av investeringsparkonton. Som jämförelse använde arbetsgruppen särskilt de modeller för investerings- eller aktiesparkonton som har tagits i bruk eller planeras i de övriga nordiska länderna. Arbetsgruppen bedömde separat tre modeller, varav en var en modell som grundar sig på beskattning av en kalkylmässig avkastning och som tillämpas i Sverige. De två andra modellerna grundar sig på beskattning av den relativa avkastningen när medel tas ut. Modellerna skiljde sig från varandra främst endast till den del dividender betraktades som en del av avkastningen av kontot eller inte.

Arbetsgruppen ansåg att modellen som grundar sig på beskattning av en kalkylmässig avkastning inte lämpar sig för Finland bland annat därför att en enhetlig skattelagstiftning förutsätter att beskattningen tillämpas på alla placeringsformer som konkurrerar sinsemellan. Dessutom avviker modellen från de principer om betalningsförmåga och neutralitet som tillämpas i hög grad inom det finländska skattesystemet.

I den förstnämnda modellen som grundar sig på beskattningen av den relativa avkastningen är dividenderna skattefria när de tas emot och de beskattas som en del av avkastningen av kontot när medlen tas ut. Av uttagna medel betraktas som skattepliktig inkomst den relativa andel som motsvarar den relativa andelen (återstående) avkastning på de belopp som betalats till kontot av (det återstående) investeringskapitalet. Beskattningsförfarandet förutsätter att medlen på kontot värderas till dagsvärdet när medel tas ut från kontot. Till denna del motsvarar beskattningssättet också arbetsgruppens förslag till reform av beskattningen av sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. Enligt arbetsgruppen är problemet med denna modell att dividendbeskattningen inte är i överensstämmelse med de internationella skatteavtal som Finland ingått eller med gemenskapslagstiftningen.

På grund av de problem som är förknippade med dividender beslutade arbetsgruppen att föreslå en modell som grundar sig på beskattning av den relativa avkastningen så att dividenderna inte är med på kontot utan de beskattas på samma sätt som för närvarande. Arbetsgruppen föreslår att förluster från kontot ska vara avdragsgilla först när kontot avslutas så att realisering av förluster genom uttag av medel från kontot inte blir ett nytt skatteplaneringsverktyg. Avdrag för förluster i samband med avslutande av kontot överensstämmer också med arbetsgruppens förslag gällande sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. I fråga om tillåtna placeringsobjekt motsvarar arbetsgruppens förslag den gällande lagen om bundet långsiktigt sparande (1183/2009) och medel på kontot kan således placeras i bland annat börsnoterade aktier, placeringsfonder och obligationslån. Arbetsgruppen föreslog inte att det föreskrivs om övre gränser för placeringar på kontot, även om gruppen konstaterade att det är ett sätt att minska statens skatteinkomstförluster.

3.2 Regeringens bedömning av nuläget

Regeringen anser att de bedömningar av nuläget och utvecklingsbehoven i fråga om beskattningen av indirekta placeringar som arbetsgruppen som bedömde beskattningen av olika placeringsformer gjorde är motiverade till stora delar, liksom också arbetsgruppens förslag till åtgärder för att uppnå en skattemässigt neutral ställning mellan de olika placeringsformerna. Genom att inte ändra den skattemässiga behandlingen av placeringsfonder blir beskattningen av olika indirekta placeringsformer betydligt enhetligare.

De nuvarande skattebestämmelserna om sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal fungerar i situationer där försäkringsutbetalningar betalas som engångsbetalning eller under en relativt kort tid inom två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder i enlighet med 34 § 3 mom. 1 punkten i inkomstskattelagen. Det rådande beskattningsförfarandet tillåter dock att med stöd av 13 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) får medel tas ut som partiellt återköp före den nämnda tidsfristen utan skattepåföljder. om avkastningen av sparande är betydlig. Möjligheten att realisera medel utan skattepåföljder och göra även nya placeringar har gett sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal en skattefördel jämfört med direkta placeringar eller placeringar i placeringsfonder. Enligt regeringen finns det inte hållbara argument för en sådan skatteförmån.

Regeringen instämmer också i arbetsgruppens ståndpunkt att det är motiverat att ingripa i konstgjorda arrangemang som till exempel kan innebära att placeraren genom särskilda arrangemang har rätt att utöva rättigheter som är förknippade med ägandet av placeringsobjekten eller möjlighet att påverka utövandet av dessa rättigheter, även om äganderätten tillfaller försäkringsbolaget. I dagens läge tillhandahålls denna typ av produkter främst av utländska försäkringsbolag.

Det är också motiverat att revidera beskattningen av pensionsförsäkringar med engångspremie. Den nuvarande lagstiftningen som i praktiken innebär att också en del av återbäringen av kapital som samlats genom försäkringspremier blir beskattade via försäkringsutbetalningar, vilket inte är i enlighet med principerna för kapitalinkomstbeskattningen och inte heller motiverat. En liberalisering av skattebestämmelserna skapar en möjlighet att vid sidan av den nuvarande frivilliga individuella pensionsförsäkringen som omfattas av skattestöd införa en form av pensionssparande utan skattestöd på marknaden, genom vilken frivilliga åtgärder för att bereda sig inför pensionsåldern kan främjas.

Regeringen anser det också vara viktigt att den nya placeringsformen aktiesparkonton, som har inslag av indirekta placeringar, tas i bruk. Arbetsgruppen lämnade inget egentligt eget förslag i ärendet, men arbetsgruppens synpunkter på principerna för möjlig beskattning av aktiesparkonton, som till stora delar följde arbetsgruppens principer för beskattning av övriga indi-

rekta placeringsformer, ger en god utgångspunkt för den fortsatta beredningen. I fråga om beskattningen av avkastning bör direkta aktieplaceringar enligt regeringens bedömning ha samma ställning som övriga placeringsformer, såsom placeringsfonderna och de ovan beskrivna försäkringsprodukterna. I denna granskning har den skattemässiga behandlingen av dividender stor betydelse.

4 Målsättning och de viktigaste förslagen

4.1 Målsättning

Avsikten med förslagen om aktiesparkonton är att uppmuntra privathushållen till aktiesparande.

I fråga om sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal är syftet att begränsa den effekt av uppskjutande av beskattning som är förknippad med dessa och trygga skatteinkomsterna samt att förenhetliga den skattemässiga behandlingen av de olika indirekta placeringsformerna och på så sätt främja neutraliteten mellan placeringsformerna och neutraliteten mellan verksamhetsområdena. I fråga om frivilliga pensionsförsäkringar är avsikten att göra det möjligt att införa pensionsförsäkringar som inte omfattas av skattestöd på marknaden.

När det gäller målen för aktiesparkonton bör det noteras att vid en jämförelse av den skattemässiga behandlingen av aktieplaceringar som görs via direkta placeringar i aktier och via placeringsfonder har dividendbeskattningen stor betydelse, om placeringsformerna i fråga ska få en skattemässigt neutral ställning. Om dividender på aktiesparkonton beskattas i enlighet med arbetsgruppens förslag separat i enlighet med de nuvarande bestämmelserna, är direkta aktieplaceringar och placeringar via placeringsfonder fortfarande inte i en jämlik ställning, utan den skattemässiga behandlingen av placeringsfonder är förmånligare än modellen för aktiesparkonton. Även om en placerare som valt ett aktiesparkonto i princip kan undvika dividendbeskattning genom att sälja aktierna innan dividenden avskiljs och genast köpa dem tillbaka är inte ett sådant incitament till extra handel av skattemässiga skäl önskvärd i fråga om aktiesparkonton, vars syfte är uttryckligen att uppmuntra människor till långvarigt sparande och långsiktig placeringsverksamhet.

I fråga om placeringsobjekten på aktiesparkonton kan det också konstateras att när syftet är att uppnå en neutral ställning mellan olika placeringsformer har den skattemässiga behandlingen av placeringar i börsaktier den klart största betydelsen i detta sammanhang. Placeringar i placeringsfonder har redan nu en förmånligare ställning än direkta placeringar i aktier och således kan det med tanke på neutraliteten inte anses vara viktigt att de stöds genom beskattningen och inkluderas i de tillåtna placeringsobjekten på aktiesparkonton. Enskilda placerare mindre ofta i obligationslån än i aktier och fonder och största delen av denna typ av enskildas placeringar har kanaliserats till placeringsfonder som placerar i ränteprodukter. Av denna orsak ska inte heller obligationslån betraktas som en viktig faktor vid neutralitetsbedömningen av de olika placeringsformerna.

Med avvikelse från arbetsgruppens förslag anser regeringen således att det är viktigt att särskilt den skattemässiga behandlingen av direkta aktieplaceringar får en jämlik ställning med placeringsfonder och att båda placeringsformerna behandlas lika i fråga om den skattemässiga behandlingen av dividender. Eftersom det nya aktiesparkontot kan ha betydande och svårförutsedda konsekvenser för statsfinanserna anser regeringen att det finns skäl att sätta vissa begränsningar för den nya placeringsformen. Därför föreslås det att de tillåtna placeringsprodukterna inom den nya placeringsformen ska begränsas till att endast omfatta börsnoterade aktier och att det fastställs ett maximibelopp i euro för placeringarna.

I fråga om direkta aktieplaceringar är propositionens syfte att införa de bestämmelser om beskattningen av det nya aktiesparkontot som behövs i skattelagstiftningen. Målet har varit att utforma skattebestämmelserna om aktiesparkonton så att produkten är så åskådlig och lättförståelig som möjligt med tanke på placeringarna. I fråga om direkta aktieplaceringar har en av de mest svårförståeliga och svårutredda frågorna vanligen varit fastställandet av anskaffningsutgifterna för aktierna i situationer där bolaget i fråga har varit delaktigt i företagsarrangemang, såsom fusioner eller delningar, eller har ordnat till exempel aktieemissioner. I dessa situationer är placeraren ofta tvungen att själv manuellt räkna ut anskaffningsutgifterna för aktierna, även om överlåtelsevinster och överlåtelseförluster nuförtiden annars överförs från tjänsteleverantören till Skatteförvaltningens datasystem som grund för beskattningen utan att placeraren själv behöver anmäla dem.

Eftersom beskattningen av avkastning som ingår i uttagna medel från aktiesparkontot endast är kopplat till det återstående beloppet av placeringar på kontot och till kontots marknadsvärde när medlen tas ut behöver inte heller tjänsteleverantören följa anskaffningsutgifterna för aktierna, utan de uppgifter som tjänsteleverantören lämnar till Skatteförvaltningen kan klarläggas relativt lätt på automatisk väg. Beskattningsmodellen för aktiesparkontot bidrar också till att underlätta överföringen av konton från en tjänsteleverantör till en annan eftersom man inte behöver bifoga historiska uppgifter om beräkningen av anskaffningsutgifterna för aktierna till de uppgifter som överförs. Om en aktie har innehavts under en lång tid kan mängden historiska uppgifter vara omfattande. Ett syfte med propositionen är också att tjänstemännens arbete vid Skatteförvaltningen inte ska öka på grund av aktiesparkontona utan att Skatteförvaltningen alltid kan verkställa beskattningen utifrån uppgifter som lämnas direkt av tjänsteleverantörerna på automatisk väg.

4.2 De viktigaste förslagen

4.2.1 Allmänt

Förslagen motsvarar huvudsakligen de förslag som arbetsgruppen som bedömde beskattningen av olika placeringsformer lämnade. Det föreslagna förfarandet för beskattning av avkastning motsvarar arbetsgruppens förslag om proportionell beskattning. Detsamma gäller behandlingen av förluster.

Särskilt i fråga om aktiesparkonton avviker dock förslagen till vissa delar från arbetsgruppens förslag. Placeringsobjekten på kontot har begränsats till endast börsaktier och på kontot kan placeras högst 50 000 euro. Enligt förslaget ska dividender på aktier på kontot räknas som en del av avkastningen av kontot, och de beskattas inte ännu när de tas emot.

4.2.2 Sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal

Beskattningen av avkastning

Det föreslås att beskattningen av sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal förnyas i enlighet med de förslag som arbetsgruppen som bedömde beskattningen av olika placeringsformer lämnade. Av utbetalningar med stöd av avtal betraktas som kapitalinkomst för skatteåret den relativa andel som motsvarar avkastningens andel av sparbeloppet när medel tas ut.

Regeringen instämmer i arbetsgruppens ståndpunkt att de övriga beskattningsförfaranden som arbetsgruppen bedömde inte lämpar sig som huvudprinciper för beskattningen av sparlivförsäkringar. En sådan huvudprincip för beskattningen av fondförsäkringar eller kapitaliseringsavtal där värdeökningar som skett inom försäkringen, kalkylmässiga överlåtelsevinster eller belopp som livförsäkringsbolaget krediterat kunden beskattas som sådana utan koppling till uttag av

medel strider mot realiseringsprincipen och är internationellt sett mycket exceptionell. Eftersom placeringsobjekten ägs av försäkringsbolaget skulle det vara på många sätt problematisk om i synnerhet den löpande avkastningen av placeringsobjekten betraktas som försäkringstagarens skattepliktiga inkomst. Till exempel har kundkrediteringar som ökar försäringsskapitalet sannolikt inte i allmänhet en direkt koppling till försäkringsbolagets avkastning av placeringsobjekt som ägs av bolaget och om dessa krediteringar betraktas som spararens inkomst kan det således också leda till en omotiverat sträng beskattning, förutom att det strider mot realiseringsprincipen.

Det sistnämnda förfarandet är dock enligt arbetsgruppens bedömningar ett motiverat alternativ för att ingripa i försäkringsarrangemang av konstruerad karaktär på det sätt som beskrivs nedan.

Avdrag för förlust

Enligt förslaget ska förlust från sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal vara avdragsgill vid beskattningen om förlusten uppkommer av att beloppet av försäkringspremier eller andra betalningar som spararen gjort, minskat med andelen av dem som betraktas som inkomst, är större än beloppet av försäkringsutbetalningar eller andra betalningar till spararen under avtalsperioden.

Genom att tillåta avdragsrätt innan avtalet upphör ges en möjlighet till konstgjorda arrangemang i syfte att utnyttja förluster, vilket inte är motiverat. En sådan möjlighet skapar ett starkt incitament för att alltid utnyttja förlusterna när avtalet är tillfälligt förlustbringande medan det kan antas att avkastningen alltid realiseras enligt behov och efter övervägande på grund av skattepåföljderna. En symmetrisk behandling av förluster och avkastning skulle således leda till ett synnerligen obalanserat arrangemang med tanke på skattetagaren. Vid inkomstbeskattningen är utgångspunkten vid behandlingen av förluster i allmänhet att förlusten ska vara slutgiltig.

Beaktande av rätten att dra av premier

De sparandeprodukter som avses i detta sammanhang är inte förenade med rätt att dra av premierna vid inkomstbeskattningen i Finland. Skattelagstiftningen i olika länder avviker dock betydligt från varandra också i fråga om försäkringsbaserade sparandeprodukter. Om en försäkringstagare som flyttat till Finland har haft rätt att dra av försäkringspremier vid inkomstbeskattningen enligt skattelagstiftningen i sin tidigare hemviststat för försäkringar som denna har tecknat där, är det motiverat att medel som försäkringstagaren har tagit ut från försäkringen medan han eller hon bor i Finland betraktas som skattepliktig inkomst. I ett internationellt perspektiv kan rätten att dra av försäkringspremier så gott som utan undantag anses vara kopplat till en skatteplikt för försäkringsutbetalningar.

Enligt förslaget ska ett villkor för tillämpning av det ovan beskrivna förfarandet för beskattning av avkastning vara att premier som betalats med stöd av ett avtal inte har dragits av vid beskattningen. Om villkoret inte uppfylls och de premier som den försäkrade har betalat är helt eller delvis avdragsgilla, är försäkringsutbetalningarna i sin helhet skattepliktig kapitalinkomst.

Beskattningen av överlåtelse av kapitaliseringsavtal

Det föreslås att uttryckliga bestämmelser om inkomstbeskattningen vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal tas in i inkomstskattelagen. Med avvikelser från nuvarande beskattningspraxis föreslås det att bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst ska tillämpas på överlåtelse

av kapitaliseringsavtal, dock så att presumtiva anskaffningsutgifter enligt 46 § 1 mom. inte tillämpas vid överlåtelse.

De presumtiva anskaffningsutgifterna grundar sig på behovet av att förenkla det administrativa förfarandet till exempel när den skattskyldige har svårigheter att klarlägga anskaffningsutgifterna för en tillgångspost som länge varit i den skattskyldiges ägo och att beakta inflationens verkningar. Dessa aspekter är inte på samma sätt tillämpliga på kapitaliseringsavtal. När det gäller kapitaliseringsavtal är det fråga om särskilda placeringsprodukter som används för många olika typer av placeringar i olika tillgångsposter. I kapitaliseringsavtalen ingår dessutom förmåner av uppskjuten beskattning jämfört med direkt ägande av egendom, eftersom skatt betalas först när medel tas ut från avtalet.

Av formerna av indirekta placeringar är kapitaliseringsavtalen närmast jämförbara med aktiesparkonton, där medel kan realiseras endast genom uttag från kontot. Det föreslagna sättet att tillämpa bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal så att medlen realiseras vid överlåtelse av avtalet i stället för vid uttag av medlen leder till samma slutresultat och är således det mest motiverade alternativet med tanke på neutraliteten. Om den skattemässiga behandlingen är förmånligare vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal än vid återköp eller upphörande kan detta leda till konstruerade mellanöverlåtelser innan avtalet upphör, särskilt i situationer där avkastningen av kapitaliseringsavtalet är betydande.

Förslaget innebär inte några skattemässiga förändringar för spararen i jämförelse med nuläget på det sättet att den beskattningsbara inkomstens storlek vid överlåtelse är densamma som enligt Skatteförvaltningens anvisning i nuläget, när överlåtelsen betraktas som överlåtelse av fordringsrätt. Den beskattningsbara inkomsten utgörs av skillnaden mellan överlåtelsepriset och de premier som spararen har betalat. Tillämpningen av bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst innebär dock att förluster som uppkommer vid överlåtelse är avdragsgilla som överlåtelseförlust enligt 50 § i inkomstskattelagen. Även detta är motiverat med tanke på neutraliteten, eftersom också förlust från ett aktiesparkonto är avdragsgill när avtalet upphör på samma sätt som förlust från ett kapitaliseringsavtal.

Vid överlåtelsestagarens beskattning ska det vederlag som överlåtelsestagaren har betalat vid uttag på basis av avtalet jämföras med premier för kapitaliseringsavtal på samma sätt som för närvarande.

Återverkningar av beskattningen vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal på arvsbeskattningen

Förslaget som gäller beskattning vid överlåtelsevinst innebär inte heller några ändringar av behandlingen av en avliden persons kapitaliseringsavtal i arvsbeskattningen.

Ändringen har dock betydelse för behandlingen av den efterlevande makens kapitaliseringsavtal vid den kalkylmässiga avvittringen och arvsskiftet i samband med verkställandet av arvsbeskattningen. I fråga om dessa är det här fråga om en situation som inte är reglerad och som inte behandlas desto mer varken i Skatteförvaltningens anvisningar eller i rättslitteraturen. Rättsläget är således mycket oklart. Skattepåföljderna vid byte av ägare av kapitaliseringsavtal i samband med avvittring och arvskifte är också oklara till exempel när medel utanför boet lämnas som vederlag.

En betydande fördel med att tillämpa bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst är att på så sätt blir man av med en stor del av de öppna tolkningsfrågor som ligger bakom de tolkningsfrågor och tillämpningsproblem som gäller arvs- och gåvobeskattningen i fråga om kapitaliseringsavtal och som det hänvisas till i arbetsgruppspromemorian.

Den skattemässiga behandlingen har varit oklar i de situationer då kapitaliseringsavtal överförs till den efterlevande maken eller från den efterlevande maken till dödsboet i avvittringen av kvarlåtenskap. I fråga om behandlingen av egendom som omfattas av beskattning av överlåtelsevinst har det däremot funnits en tydlig och etablerad praxis för hur ägartiden och anskaffningsutgiften beräknas i enlighet med 46 § 2 mom. i inkomstskattelagen. I momentet föreskrivs att om den överlåtna egendomen har förvärvats vid avvittring, beräknas ägartiden och anskaffningsutgiften med hänsyn till det fång som är tidigare än avvittringen. Om bestämmelserna om beskattning av överlåtelse tillämpas vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal blir den ovannämnda bestämmelsen tillämplig på motsvarande sätt och bestämmer också anskaffningsutgiften i samband med överföring av kapitaliseringsavtal i avvittringen av kvarlåtenskap.

Om dödsboets kapitaliseringsavtal överförs till den efterlevande maken, överförs den avlidnes anskaffningsutgift till denne i enlighet med 46 § 2 mom. I motsatta situationer utgörs dödsboets anskaffningsutgift av det gängse värde som använts i arvsbeskattningen.

För arvsbeskattningen innebär förslaget att den beräknade inkomstskatteskulden inte heller dras av i fråga om den efterlevande makens kapitaliseringsavtal. En beräknad skatteskuld kan också ingå i den efterlevande makens andra placeringar, till exempel i aktier, men vid arvsbeskattningen görs inte heller kalkylmässiga avdrag i fråga om dem.

Förslagen har konsekvenser för arvsplaneringen i förmögna dödsbon där man ofta strävar efter att beakta den skattemässiga behandling som är fördelaktig för bägge parter när man väljer hur egendomen ska fördelas mellan den efterlevande maken och dödsboet. Avsikten är att överföra sådana medel till den efterlevande maken där överlåtelsen är skattefri för denne, till exempel stadigvarande bostad, eller där den avlidnes anskaffningsutgift är så nära det gängse värdet som möjligt. På motsvarande sätt strävar man efter att överföra sådana medel till dödsboet där skillnaden mellan anskaffningsutgiften och det gängse värdet är så stor som möjligt, eftersom det gängse värde som använts vid arvsbeskattningen tillämpas vid vidareöverlåtelser.

Förslagen undanröjer den rättsliga osäkerheten och minskar framtida rättstvister samtidigt som de förtydligar villkoren för arvsplanering. Till exempel beräknas överlåtelsevinsten vid användning av medel som står utanför dödsboet på samma sätt som vid annan överföring av medel som omfattas av beskattningen av överlåtelsevinst. I avvittringen av kvarlåtenskap ska flera saker beaktas såväl i beskattningen som i den övriga lagstiftningen och därför försvårar osäkerheten kring den skattemässiga behandlingen de val som gäller avvittringen. Därför är det motiverat att sträva efter så tydliga och förutsägbara villkor som möjligt.

Eftersom det nuvarande rättsläget är oklart och avvittringen av kvarlåtenskap är kopplad till så många enskilda variabler som beror på de tillgångsposter som hör till dödsboet och de familjerättsliga förhållandena är det inte möjligt att bedöma om ändringarna medför en strängare eller mildare beskattning på allmän nivå.

4.2.3 Pensionsförsäkringar

I enlighet med sitt uppdrag lade arbetsgruppen endast fram förslag om pensionsförsäkringar med engångspremie. Arbetsgruppen föreslog att de ska beskattas på samma sätt som sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. Enligt förslaget ska beskattningsförfarandet tillämpas både på tidsbegränsade och livsvariga försäkringar.

Enligt regeringens uppfattning är det dock motiverat att göra regleringen smidigare så att utöver försäkringar med engångspremie ska också försäkringar för vilka premier har betalats i flera rater kunna omfattas av den föreslagna skattemässiga behandlingen.

Det finns däremot också vägande skäl för att i fråga livsvariga pensionsförsäkringar, som inte kan jämföras med andra sparandeprodukter, införa bestämmelser om beskattningen av avkastning som avviker från den skattemässiga behandlingen av sparandeprodukter. Bestämmelserna behövs för att man ska kunna beakta karaktären av livsvarig pension. Detta har samband med att försäkringskapital och den andel av försäkringsutbetalningar som ska betraktas som skattepliktig inkomst inte kan fastställas på ett med andra sparandeprodukter jämförbart sätt som kan tillämpas vid beskattningen. I arbetsgruppens rapport ges inte exempel på tillämpning av proportionell beskattning av avkastning vid beskattningen av livsvariga försäkringar och arbetsgruppen behandlade heller inte i övrigt frågor i anknytning till detta.¹⁰

Som motvikt till en smidigare reglering föreslås det att det till pensionsförsäkringarna kopplas ett krav på att försäkringspremier inte har dragits av vid inkomstbeskattningen för att endast avkastningen ska vara skattepliktig. Kravet tryggar den nationella skattebasen i gränsöverskridande situationer och är viktigt framförallt i fråga om pensionsförsäkringar som i andra stater skattelagstiftning relativt ofta är förenade med rätt att dra av premier för försäkringen och som på grund av det beviljade skatteunderstödet är rätt så vanliga. Det föreslås att i dessa situationer ska pensioner och andra utbetalningar med stöd av en pensionsförsäkring beskattas som förvärvsinkomst. Detta är motiverat därför att den olika skattemässiga behandlingen av kapitalinkomster och förvärvsinkomster är utmärkande främst för de nordiska länderna. I gränsöverskridande fall har premierna vanligen dragits av från förvärvsinkomsterna.

Tidsbegränsade och livsvariga pensionsförsäkringar

Enligt förslaget tillämpas på beskattningen av avkastningen av tidsbegränsade pensionsförsäkringar samma skattemässiga behandling som i fråga om sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal. Detsamma gäller behandlingen av förluster.

Också i fråga om de förslag som gäller beskattningen av livsvariga pensionsförsäkringar är utgångspunkten att endast avkastningen av försäkringen är skattepliktig. Med avkastning avses det sammanlagda beloppet av försäkringsutbetalningar, dvs. pensioner och andra försäkringsutbetalningar, minskat med försäkringspremier.

Den ovan beskrivna proportionella beskattningen av avkastning lämpar sig för livsvariga pensionsförsäkringar i de fall då den försäkrade har utnyttjat sin rätt att få återköpsvärdet av försäkringen till fullt belopp. Avkastningens andel kan i dessa fall fastställas entydigt.

När försäkringsutbetalningar i enlighet med pensionsförsäkringens syfte betalas som pension under den försäkrades livstid, vars längd inte kan förutspås, är det däremot mycket problematiskt att fastställa hur avdragen av försäkringspremier från försäkringsutbetalningarna ska periodiseras. Det tänkbara förfarandet att betala pensioner i första hand ska betraktas som kapitalåterbäring och först i sista hand som beskattningsbar avkastning leder i och för sig till rätt resultat men undanröjer inte förmånen av uppskjuten beskattning i fråga om livsvariga pensionsförsäkringar, vilket nu är ett centralt problem vid beskattningen av övriga egentliga sparandeprodukter.

¹⁰ Frågan ansågs uppenbarligen inte vara av särskilt stor vikt eftersom arbetsgruppen ansåg det vara ytterst tvivelaktigt att det skulle uppstå en marknad för livsvariga livförsäkringar i Finland, om beskattningen följer allmänna principer. Om försäkringstagaren inte får andra bättre förmåner än likvida sparandeformer i gengäld för en livslång förbindelse, blir efterfrågan på produkten och dess säljbarhet sannolikt mycket liten enligt rapporten. Enligt arbetsgruppen stöds denna slutsats också av den kraftiga minskning av populariteten hos frivilliga pensionsförsäkringar och avtal om långtidssparande som skedde trots att skatteunderstödet bevarades.

I samband med beredningen behandlades också möjligheten att fastställa livsvariga försäkringars sparbelopp genom att koppla dem till den ansvarsskuld till följd av försäkringen som avses i försäkringsbolagslagen. Enligt detta alternativ betraktas den del av ansvarsskulden som överstiger beloppet av försäkringspremier som avkastning av avtalet. Som andelen beskattningsbar årlig avkastning av betald pension betraktas då den del som vid betalningsögonblicket motsvarar den återstående avkastningens relativa andel av ansvarsskulden vid betalningsögonblicket. På så sätt tillämpas motsvarande beskattningsförfarande som i fråga om de försäkringsprodukter och kapitaliseringsavtal som behandlas ovan. Kopplingen till ansvarsskulden är emellertid problematisk i det hänseendet att det är fråga om ett förfarande som är kopplat till den nationella lagstiftningen om försäkringsbranschen och vars tillämplighet i internationella sammanhang kan ifrågasättas eftersom begreppet bokföringsmässig ansvarsskuld är beroende av vilken lagstiftning som ska tillämpas. Det går inte att stödja sig på till exempel Europeiska unionens lagstiftning eftersom begreppet ansvarsskuld inte har förenhetligats till de delar som avses här. Behovet av ett förfarande som lämpar sig i gränsöverskridande situationer betonas av att det är osäkert om det överhuvudtaget kommer att uppstå en marknad för livsvariga pensioner som inte omfattas av skattestöd i Finland. Eventuellt blir försäkringar som tecknats utomlands det enda tillämpningsområdet för bestämmelserna och modellen är i princip inte alltid tillämplig på beskattningen av dessa försäkringar. De föreslagna bestämmelserna är också tydligare och enklare ur administrativ synvinkel.

För närvarande finns det inte livsvariga pensionsförsäkringar på den finländska marknaden, vilket i stor utsträckning beror på skattelagstiftningen, och det går inte att förutspå hurdana produkter för livsvariga pensioner som kan uppstå på marknaden i Finland om de begränsningar som gäller beskattningen avskaffas. Beskattningslagstiftningen utgör inte hinder för att sparbelopp skulle kunna ingå också i livsvariga pensionsförsäkringar så att den försäkrade dessutom har rätt att ta ut sparbeloppet i form av återköp till exempel innan den försäkrade uppnår pensionsåldern enligt försäkringsavtalet. Det finns inte heller något hinder för att möjligheten till återköp utsträcks till en längre tid. Rätten till återköpsvärde kan med stöd av 13 § 3 mom. i lagen om försäkringsavtal också helt uteslutas. Frågan kompliceras ytterligare av möjligheten till partiellt återköp, för vilket det inte torde finnas lagstiftningsmässiga hinder heller efter det att pensionsutbetalningen redan har inletts.

Förslaget som gäller livsvariga pensionsförsäkringar grundar sig på den princip som tillämpas på vissa livsvariga pensionssystem bland annat i Förenta staterna och där den osäkerhet som är förknippad med livslängden har beaktats genom att man tillämpar spararens förväntade livslängd, dvs. förväntat antal levnadsår, när pensionsutbetalningen inleds. Det förväntade antalet levnadsår beskriver den förväntade medellivslängden för en person i en viss ålder som räknats ut med statistikmatematiska metoder på basis av dödlighetsstatistiken.

Vid beräkningen av den andel som betraktas som pensionsavkastning ska det sammanlagda beloppet av försäkringspremier dras av så att beloppet fördelas under betalningstiden för pensionen enligt det förväntade antalet levnadsår för en person i den försäkrades ålder på basis av Statistikcentralens dödlighetsstatistik. Denna andel av försäkringspremierna dras av från den pension som årligen betalas ut och den överstigande delen betraktas som beskattningsbar avkastning.

Exempel

Om beloppet av betalda försäkringspremier är till exempel 50 000 euro och pensionsutbetalningen inleds när den försäkrade fyller 65 år, varvid det förväntade antalet levnadsår för kvinnor och män är 19,94 år enligt Statistikcentralens nyaste statistik, är det belopp som dras av 50 000 euro / 20 år, dvs. 4 000 euro

per år. Den andel som överstiger det nämnda beloppet av den årliga pensionen är beskattningsbar avkastning.¹¹

I samband med beredningen behandlades också det alternativet att man tillämpar det förväntade antalet levnadsår enligt åldersklass direkt i inkomstskattelagen. Kopplingen till de förväntade livslängderna som beräknats av Statistikcentralen är dock flexibla eftersom de förändringar i den förväntade livslängden som sker över tiden då kan beaktas utan lagändringar.

Förslaget innebär att när den försäkrades levnadsår motsvarar personens förväntade antal levnadsår efter det att pensionsutbetalningen har inletts, avdras försäkringspremierna jämt under hela betalningstiden. Om den försäkrade lever längre avdras försäkringspremierna i exempel-fallet ovan under de 20 första åren, varvid de pensioner som betalas efter det är skattepliktig inkomst i sin helhet. För en person som lever betydligt längre än genomsnittet blir avkastningens andel stor i livsvariga pensioner till följd av de dödlighetsåterbärningar som tillkommer den försäkrade. I båda fallen beskattas avkastningen till rätt belopp men i det senare fallet drar spararen nytta av den ränteförmån som fås när premierna dras av degressivt.

Om den försäkrade lever en kortare tid än genomsnittet, dras en del av försäkringspremierna inte av från den försäkrades pension.

Kravet på engångspremie

Med avvikelse från arbetsgruppens förslag begränsas inte de förslag som gäller pensionsförsäkringar endast till pensionsförsäkringar med engångspremie, utan gäller allmänt frivilliga pensionsförsäkringar som den försäkrade tecknar, med undantag för de i 34 a § i inkomstskattelagen avsedda frivilliga individuella pensionsförsäkringar som omfattas av skattestöd.

Av pension som betalas på basis av en annan pensionsförsäkring som den försäkrade har tecknat än en i 34 a § avsedd försäkring, betraktas den ovan i föregående avsnitt konstaterade andel som skattepliktig avkastning för skatteåret, under förutsättning att försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen.

Arbetsgruppen motiverade avgränsningen av bestämmelserna så att de endast gäller pensionsförsäkringar med engångspremie med synpunkter som gäller Finlands beskattningsrätt i gränsöverskridande situationer (se avsnitt 3.1.5).

Helt nationellt sett kan det inte anses vara av någon nämnvärd betydelse om försäkringspremierna har betalats som engångsbetalning eller inte, om det är fråga om en sparandeprodukt som omfattas av kapitalinkomstbeskattningen, där en av huvudprinciperna för beskattningen ska vara att endast avkastningen beskattas. Det som dock har betydelse är att om bestämmelserna görs smidigare återspeglar sig detta också i Finlands beskattningsrätt i internationella situationer. De nationella bestämmelserna ska tillämpas på samma sätt på pensioner och andra försäkringsutbetalningar som betalas i gränsöverskridande situationer som i fråga om prestationer som betalats i helt nationella situationer.

Inkomstskattelagen omfattar tre beskattningsförfaranden för pensioner och andra prestationer som betalas på basis av en frivillig pensionsförsäkring. Prestationer som har betalats på basis

¹¹ Den förväntade livslängden för 0–100-åringar 2016 enligt Statistikcentralens beräkningar anges i tabellen ”Dödlighets- och livslängdstal 1986–2016” på Statistikcentralens webbplats: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__kuol/statfin_kuol_pxt_007.px/?rxid=2a822193-dd72-4a66-8083-beb4b795e088

av en sådan frivillig individuell pensionsförsäkring som avses i 34 a § eller en därmed jämförbar utländsk pensionsförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst eftersom det är fråga om sparande som omfattas av skattestöd, där premierna är avdragsgilla vid beskattningen. En utbetalning med stöd av en pensionsförsäkring med engångspremie är i enlighet med tabellen i 81 § delvis skattepliktig förvärvsinkomst. Försäkringsutbetalningar på grund av andra frivilliga pensionsförsäkringar är i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst enligt huvudregeln i 34 § 1 mom.

Om kravet på engångspremie slopas i enlighet med arbetsgruppens förslag innebär det att pensions- och andra försäkringsutbetalningar från utlandet som beskattas som skattepliktig förvärvsinkomst med stöd av det gällande 34 § 1 mom. överförs från beskattningen av förvärvsinkomst till fullt belopp till att omfattas av det föreslagna nya beskattningsförfarandet, varvid endast avkastningen beskattas under förutsättning att försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen. I samband med beredningen kunde man inte bedöma de skattemässiga konsekvenserna av en sådan ändring, men den kan inte antas vara helt obetydlig med beaktande av den markanta ökningen av den internationella mobiliteten och behovet att komplettera pensionsskyddet som också har ökat i andra länder.

En orsak till att frågan bedömdes avvikande från arbetsgruppens förslag var dock också högsta förvaltningsdomstolens årsboksavgörande HFD 2018:55, som gavs i slutet av arbetsgruppens arbetsperiod den 23 april 2018.

I fallet i fråga hade A under åren 2000—2004 arbetat som utsänd arbetstagare i Förenta staterna och då av sin nettolön efter beskattning som verkställdes i Förenta staterna placerat medel på ett 401(k)-konto i enlighet med den s.k. after-tax-metoden. A:s avsikt var att efter återkomst till Finland ut medlen på 401(k)-kontot som en engångsprestation. Uttaget av medel som hänförde sig till after-tax-metoden var skattefri inkomst i Förenta staterna. En del av medlen hade placerats enligt Pre-tax-metoden, dvs. lönen hade överförts till kontot till bruttobelopp före skatt.

Skatteförvaltningen hade i ett förhandsavgörande av den 10 februari 2015 konstaterat att när A tar ut medel från 401(k)-kontot ska alla medel som tas ut från kontot beskattas som förvärvsinkomst som kan jämföras med pensionsinkomst. Förvaltningsdomstolen avtog A:s besvär över förhandsbeskedet och ansåg bland annat att det är fråga om ett frivilligt program för pensionssparande och att A:s penningmedel på 401(k)-kontot således är inkomster som kan jämföras med pensionsinkomst.

I sitt avgörande ansåg högsta förvaltningsdomstolen att när A tar ut medel som denne har placerat på 401(k)-kontot i enlighet med after-tax-metoden är det fråga om medel som redan har beaktats som A:s skattepliktiga inkomster vid beskattningen i Förenta staterna. Till denna del får A således inte sådan ny skattepliktig inkomst i Finland som avses i 29 § 1 mom. eller i någon annan bestämmelse i inkomstskattelagen. Det var inte fråga om pension enligt inkomstskattelagen utan A:s placering i fråga om after-tax-metoden ska anses vara övrigt långsiktigt sparande.

Som tillämpade rättsregler nämndes 29 § 1 mom. i inkomstskattelagen, enligt vilket skattepliktig inkomst är med de begränsningar som nämns i inkomstskattelagen den skattskyldiges inkomster i pengar eller pengars värde, och 32 §, enligt vilken skattepliktig kapitalinkomst är bland annat avkastning av egendom, samt 61 §, enligt vilken förvärvsinkomst är annan inkomst än kapitalinkomst.

Högsta förvaltningsdomstolen avtog ansökan om besvärstillstånd till den del det i förhandsavgörandet var fråga om beskattningen av medel som placerats enligt pre-tax-metoden och av

avkastningen av medlen. Till denna del skulle inkomsterna beskattas i sin helhet som förvärvsinkomst.

Än så länge finns det veterligen inte rättsfallskommentarer eller andra omnämmanden om fallet i rättslitteraturen och man har inte heller tagit ställning till dess betydelse i Skatteförvaltningens anvisningar.

Förhandsavgörandet kan eventuellt sammanfattas till den preliminära rättsregeln att om en utländsk placeringsprodukt har karaktären av en sparandeprodukt och inte ett egentligt pensionsarrangemang ska endast avkastningen av produkten beskattas som kapitalinkomst med stöd av de nationella bestämmelserna i enlighet med principerna för beskattning av kapitalinkomster. Om placeringar i produkten har varit avdragsgilla eller samma effekt har åstadkommits genom att skattefria inkomster har kunnat överföras till produkten på något annat sätt är dock inkomst av produkten i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst.

Av avgörandet framgår inte när olika sparandeformer som inte omfattas av avdragsrätt ska anses vara sådana att inkomst av dem ska anses ha karaktären av kapitalinkomst och beskattas endast till avkastningens del.

När det beaktas att målet har varit att tidsbegränsade pensionsförsäkringar ska ha samma skattemässiga ställning som sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal på grund av deras ekonomiska likheter kan det anses vara sannolikt att tidsbegränsade pensionsförsäkringar i framtiden kommer att betraktas som sparandeprodukter i enlighet med HFD:s beslut så att endast kapitalavkastningen är skattepliktig, oberoende av om premierna har betalats som engångspremie eller i flera rater.

Om den skattemässiga behandlingen av tidsbegränsade pensionsförsäkringar begränsas på det föreslagna sättet till att endast gäller pensionsförsäkringar med engångspremie uppnås inte det resultat som eftersträvas, dvs. att trygga Finlands beskattningsrätt i fråga om andra prestationer som betalas till Finland från utlandet.

4.2.4 Särskilt beskattningsförfarande för vissa försäkringsavtal

Det föreslås att det tillämpas ett särskilt beskattningsförfarande på vissa arrangemang av konstruerad karaktär som genomförts genom ett försäkringsavtal. Detta ska gälla sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar, om försäkringstagaren eller en av denne utsedd person har rätt eller möjlighet att utöva sådana rättigheter som anknyter till underliggande tillgångar och som vanligen tillkommer ägaren. Som rättigheter som tillkommer ägaren betraktas inte att den skattskyldige kan besluta vilka placeringsobjekts värdeutveckling de förmåner som hör till försäkringen har bundits till eller att den skattskyldige har indirekt rätt till avkastningen av placeringsobjekten.

Enligt förslaget beskattas avkastningen av placeringsobjekten då som den skattskyldiges inkomst under det skatteår som intäkterna har flutit in till försäkringsbolaget och som de kan tas ut av den skattskyldige.

4.2.5 Kapitaliseringsavtal och sparlivförsäkringar i näringsförvärvskällan

Också på kapitaliseringsavtal och sparlivförsäkringar som hör till näringsförvärvskällan är det motiverat att tillämpa bestämmelserna i inkomstskattelagen. I annat fall är det möjligt att kringgå särskilt tillämpningen av det beskattningsförfarande som anges i det föregående avsnittet genom att ingå ett avtal enligt bestämmelsen i företagens namn. För tydlighetens skull föreslås det att behövliga bestämmelser om detta tas in i näringskattelagen.

4.2.6 Aktiesparkonton

Ett sådant aktiesparkonto som avses i den regeringsproposition om aktiesparkonton som getts samtidigt med denna proposition (regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen) är avsett att vara ett särskilt placeringskonto där ägaren kan byta placeringsobjekt utan skattepåföljder och på så sätt använda avkastningen av placeringsverksamheten i sin helhet till nya placeringar. Avkastningen från placeringsverksamheten beskattas först när medel tas ut från kontot. Enligt förslaget ska endast pengar kunna sättas in på kontot och endast pengar kunna tas ut från kontot, dvs. aktier som redan ägs kan inte överföras till kontot och aktier som har förvärvats till kontot kan inte överföras från kontot utan att aktierna först säljs.

Till kontot kan överföras högst 50 000 euro och en person kan ha endast ett konto. Kontot kan dock överföras till en annan tjänsteleverantör utan skattepåföljder. Medel på kontot kan placeras i aktier i inhemska eller utländska börsnoterade bolag. Enligt förslaget är överlåtelsevinster från aktier och dividender på aktier skattefria när de tas emot i Finland.

Beskattningen av avkastning

Av medel som lyfts från ett aktiesparkonto betraktas som avkastning den del av det gängse värdet av sparmedlen som överskrider beloppet av inbetalningar till aktiesparkontot. Således betraktas också icke-realiserad värdeökning på aktierna som avkastning.

För att beräkna avkastningens andel på aktiesparkontot ska det gängse värdet på medlen på kontot vid den aktuella tidpunkten fastställas först. Det gängse värdet utgörs av marknadsvärdet som beräknats utifrån de senaste slutkurserna för aktierna på kontot ökat med medlen på inlåningskonton som anslutits till aktiesparkontot. Efter det dras nettobeloppet av inbetalningar till kontot av från det gängse värdet, dvs. inbetalningar till kontot dras av och den andel av tidigare uttagna medel som inte ska betraktas som avkastning läggs till (kapitaluttag). På så sätt kan beloppet av avkastningen på aktiesparkontot fastställas. Avkastningens relativa andel av sparmedlens gängse värde fås genom att beloppet av avkastningen delas med det gängse värdet på medlen på kontot.

Enligt förslaget beskattas avkastningen av aktiesparkontot när medel tas ut från kontot. Den andel av avkastningen som ingår i det belopp som tas ut betraktas som skattepliktig kapitalinkomst. Av det totala beloppet uttagna medel betraktas som avkastning samma relativa andel som avkastningens andel av det gängse värdet på kontot. Den resterande andelen av de uttagna medlen är skattefritt uttag av kapital, som minskar beloppet av penningprestationer som har placerats på kontot.

Exempel

På kontot har placerats 10 000 euro och värdet på de aktier som förvärvats med medlen på kontot har ökat med 5 000 euro. Det gängse värdet på medlen på kontot är 15 000 euro. Om 1 500 euro tas ut från kontot, är andelen skattepliktig kapitalinkomst av detta belopp $5\,000 / 15\,000$ dvs. 500 euro, och beloppet av penningplaceringar på kontot minskar på motsvarande sätt med 1 000 euro.

Eftersom beskattningen av avkastning av aktiesparkonton inte är beskattning av överlåtelsevinst ska presumtiva anskaffningsutgifter i samband med uttag från kontot eller avslutande av kontot inte tillämpas vid beskattningen av avkastningen av kontot.

Beskattningen av dividender

Enligt förslaget ska dividender på aktier som finns på ett aktiesparkonto betraktas som en del av avkastningen av aktiesparkontot och de ska inte beskattas när de tas emot. När medel tas ut gör det ingen skillnad hur avkastningen har bildats. Den nuvarande partiella skattefriheten för dividender på börsnoterade bolag tillämpas således inte till någon del vid uttag av medel.

På dividend från utlandet har betalarens hemviststat eventuellt tagit ut källskatt i enlighet med ett skatteavtal mellan Finland och staten i fråga eller med stöd av den nationella lagstiftningen. Om källskatt har tagits ut betraktas dividendens nettobelopp som avkastning av kontot, dvs. dividendens bruttobelopp minskat med den utländska källskatten. Enligt förslaget ska källskatt som tagits ut på dividend inte kunna avräknas i någon situation i enlighet med lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning (1552/1995).

Om den skattskyldige ansöker om och får återbäring av källskatten till fullt belopp eller delvis efter det att dividenden har tagits emot betraktas beloppet av den källskatt som betalats tillbaka till den skattskyldige som avkastning som tagits ut från kontot. Den skattskyldige ska anmäla beloppet av den återbetalda skatten både till tjänsteleverantören och till Skatteförvaltningen. Tjänsteleverantören ska i sin tur anmäla beloppet av den källskatt som återbetalats till den skattskyldige i en årsanmälan som görs till Skatteförvaltningen. Om den skattskyldige inte anmäler den återbetalda källskatten till Skatteförvaltningen ska den skattskyldige kunna påföras en skatteförhöjning i enlighet med 32 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995).

Avdrag för förlust

Överlåtelseförluster som uppkommer på kontot är inte avdragsgilla vid beskattningen. Enligt förslaget är förlust från ett aktiesparkonto avdragsgill när kontot avslutas. Försäljning av aktier och överlåtelsevinster eller överlåtelseförluster från aktier har således inte någon betydelse vid beräkningen av avkastningen av ett aktiesparkonto.

Om det gängse värdet av sparmedlen på ett aktiesparkonto är lägre än nettobeloppet av inbetalningar till aktiesparkontot när kontot avslutas, utgörs förlusten från aktiesparkontot av skillnaden mellan nettobeloppet av inbetalningar till aktiesparkontot och det gängse värdet av sparmedlen. Förlusten från ett aktiesparkonto är avdragsgill från skattepliktiga kapitalinkomster det år då aktiesparkontot avslutas.

Till den del förlusten inte har dragits av från de skattepliktiga kapitalinkomsterna beaktas denna vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget enligt 60 §. Förlusten från aktiesparkontot dras av från nettokapitalinkomsten efter avdrag för överlåtelseförluster före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlusten från aktiesparkontot beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

Aktiesparkontona i jämförelse med andra staters investeringskonton

Skattebestämmelserna om aktiesparkonton ska uttryckligen tillämpas endast på sådana aktiesparkonton som avses i lagförslaget om aktiesparkonton. Om en person som är allmänt skattskyldig i Finland i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområde innehar ett investeringskonto enligt lagstiftningen i staten i fråga, tillämpas skattebestämmelserna om aktiesparkonton på beskattningen av inkomst från det utländska kontot i fråga endast om kontot till väsentliga delar kan jämföras med ett finländskt aktiesparkonto. Detta förutsätter bland annat att de placeringsobjekt som hör till kontots tillämpningsområde motsvarar aktiesparkonton och att avkastningen av kontot beskattas i staten i fråga enligt samma principer som avkastningen av aktiesparkonton. Jäm-

ställandet förutsätter också att maximibeloppet för medel som placeras på kontot motsvarar maximibeloppet för aktiesparkonton. Dessutom förutsätts det till exempel att dividender från aktier på kontot betraktas som en del av avkastningen av kontot och beskattas först när medlen tas ut. Investeringskonton i andra stater än EU- eller EES-stater jämföras inte med aktiesparkonton.

På motsvarande ska källskatt tas ut på vanligt sätt för dividender som betalats till ett konto enligt en annan EU- eller EES-stats lagstiftning som innehas av en begränsad skattskyldig i Finland. Om ett konto enligt en annan EU- eller EES-stats lagstiftning kan jämföras med ett aktiesparkonto enligt de ovan beskrivna villkoren, ska källskatt inte tas ut för dividender som har betalats till ett sådant konto.

I fråga om investeringskonton i olika EU- eller EES-stater har det veterligen inte uppstått rättspraxis om kontonas jämförbarhet i EU- eller EFTA-domstolen. Om en sådan rättspraxis uppstår senare kan det ha betydande konsekvenser bland annat för Finlands rätt att ta ut källskatt för dividender som begränsad skattskyldiga har fått i Finland.

Behandlingen av aktiesparkonton vid arvsbeskattningen

Enligt 15 § i lagförslaget om aktiesparkonton upphör avtalet att gälla när spararen avlider. Denna grundläggande lösning undanröjer samtidigt det behov av översyn av arvsbeskattningen i samband med aktiesparkonton som arbetsgruppen lyfte fram i sin promemoria. Rätten till medlen övergår till spararens rättsinnehavare.

Även om avtalet upphör kvarstår värdeandelskonton och inlåningskonton som anslutits till aktiesparkontot oförändrade och medel på dessa konton tillhör dödsboet. Medel på värdeandels- och inlåningskonton beaktas vid arvsbeskattningen på samma sätt som medel på vilket annat motsvarande konto som helst. Vid arvsbeskattningen värderas medlen således enligt det gängse värdet vid spararens död. Avslutande av ett aktiesparkonto på grund av spararens död medför inga inkomstskattepåföljder. Vid vidareöverlåtelse av aktier betraktas det beskattningssvärde som använts vid arvsbeskattningen enligt 47 § i inkomstskattelagen som anskaffningsutgift för aktierna.

Av det gängse värdet på den efterlevande makens aktiesparkonto vid makens död avdras vid makens arvingars arvsbeskattning den uppskjutna skatteskuld som hänförs till aktiesparkontot. Förfarandet motsvarar den skattemässiga behandlingen av den efterlevande makens sparlivförsäkring i Skatteförvaltningens anvisning A73/200/2018 om värdering av tillgångar i arvs- och gåvobeskattningen.

Förhöjd skatt på aktiesparkonto

Enligt den föreslagna lagen om aktiesparkonton får penningmedel tas emot på aktiesparkontot till ett belopp av högst 50 000 euro. Möjligheten att sätta in ett större belopp än 50 000 euro genom att öppna flera aktiesparkonton är inte godtagbar. När ett avtal om aktiesparkonto ingås har inte den tjänsteleverantör som tillhandahåller kontot möjlighet att säkerställa att personen i fråga inte redan har ett aktiesparkonto eller ta reda på beloppet av medel som placerats på kontot. Om en person kan ha fler än ett konto är det i praktiken inte möjligt att effektivt övervaka att den övre gränsen på 50 000 euro som fastställts för insättningar inte överskrids. Det föreslås således att det föreskrivs i inkomstskattelagen att en person kan ha endast ett aktiesparkonto. Om en person trots det har två eller flera konton påför Skatteförvaltningen en skatteförhöjning per dag för alla de dagar som han eller hon har haft fler än ett konto.

Tjänsteleverantören ska lämna Skatteförvaltningen uppgifter om datumen för ikraftträdande och avslutande av kontot och med hjälp av dessa uppgifter kan Skatteförvaltningen fastställa skatteförhöjningen på automatisk väg utan tjänstemannaarbete.

5 Propositionens konsekvenser

5.1 Konsekvenser för sparare och placerare

5.1.1 Sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar

En tidigareläggning av tidpunkten för beskattningen av avkastning återspeglas i de beslut som spararna fattar om valet av placeringsinstrument. Reformen innebär att sparlivförsäkringarna och kapitaliseringsavtalen skattemässigt blir mindre förmånliga jämfört med övriga sparformer, varför deras andel som placerings- och sparform sannolikt minskar bland privatpersoner, i synnerhet när det gäller nytt sparande. Man kan anta att bland de sparare som föredrar indirekta placeringsformer kommer en betydande andel av det nya sparandet i framtiden att ske via aktiesparkonton.

Man kan anta att en tidigareläggning av beskattningen av avkastning senarelägger realiseringar av medel.

I övergångsskedet, innan de nya bestämmelserna börjar tillämpas vid ingången av år 2020, kommer medel sannolikt att tas ut skattefritt genom utnyttjande av den nuvarande beskattningspraxisen åtminstone i situationer då en sparare ser ett finansieringsbehov inom en nära framtid. Detta ökar den beskattningsbara avkastningens andel när medel tas ut senare, och då framhävs skatteändringarnas effekt att skjuta upp uttag av medel. Försäkringstagarnas beteende kan särskilt påverkas av om försäkringen har resulterat i vinst eller förlust innan lagen träder i kraft.

De förslag som gäller pensionsförsäkringar slopar de skattemässiga begränsningarna för försäkringsbolagen att erbjuda frivilliga pensionsförsäkringar som saknar rätt till avdrag för premierna. Produkternas intåg på marknaden ökar det produkturval som finns för pensionssparande och erbjuder dem som är intresserade av pensionsförsäkringar en möjlighet att trygga konsumtionsmöjligheterna under pensionärstiden med hjälp av produkter utifrån vilka pension betalas i ett jämnt inkomstflöde. Även om partiella återköp har varit möjliga i sparlivförsäkringarna och kapitaliseringsavtalen och de har kunnat användas för långsiktigt sparande inför pensionärstiden, torde det finnas fördelar med en egentlig pensionsförsäkring och man kan anta att de främjar efterfrågan på pensionsförsäkringarna.

5.1.2 Aktiesparkonto

Enligt gällande skattebestämmelser är det inte möjligt att byta placeringsobjekt utan skattepåföljder vid direkta aktieplaceringar. På samma sätt betalas skatt på dividender vid tidpunkten då de tas emot, fastän hela dividendbeloppet återinvesteras på aktiemarknaden. Enligt propositionen ska avkastningen av placeringsverksamheten få användas till fullt belopp för nya pla-

ceringar och därmed får placerarna en förmån i form av uppskjuten beskattning. Storleken på förmånen är beroende av hur länge medlen är deponerade på kontot utan att de tas ut.

Skattegraden för placeringar beräknas utifrån skatten på överlåtelsevinster och dividendskatten. Skatten på överlåtelsevinster uppgår för närvarande till 30 procent om kapitalinkomsterna understiger 30 000 euro, och till 34 procent till den del som kapitalinkomsterna överstiger 30 000 euro. Aktiesparkontot ändrar i sig inte skattegraden för överlåtelsevinster, men för placeraren uppstår en fördel i och med att beskattningen skjuts upp.

För närvarande är skattegraden för dividender som delas ut för direktägda börsaktier 25,5 procent om dividenderna beskattas enligt skattesatsen för kapitalinkomst som är 30 procent (85 procent av börsdividenderna är skattepliktig inkomst). Enligt propositionen ska dividenderna vara skattefria vid betalningstidpunkten, men då medlen tas ut beskattas de enligt skattesatsen för kapitalinkomst som är minst 30 procent. Skattegraden blir således högre än om dividenderna är utanför kontot.

5.2 Konsekvenser för skatteinkomsterna

5.2.1 Sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar

Avgörande för reformens konsekvenser för skatteinkomsterna är det svårförutspådda beteendet hos spararna. En tidigareläggning av tidpunkten för beskattningen av avkastning tidigarelägger samtidigt inflödet av skatteinkomsterna åtminstone på medellång sikt. Till den del som det görs uttag av försäkringsprodukter innan försäkringsavtalet har upphört att gälla, minskar bestämmelserna också de förlorade skatteinkomster som orsakas av att obeskattad avkastning i samband med en sparares död överförs att beskattas enligt arvsskattesatsen som är betydligt lägre än skattesatsen för kapitalinkomst.

Man kan anta att ökningen av skatteinkomsterna särskilt under de närmaste åren förblir rätt anspråkslös, i storleksklassen någon miljon euro, eftersom det antas att många sparare som ser ett finansieringsbehov inom den närmaste framtiden tar ut medel i enlighet med de nuvarande bestämmelserna, innan ändringarna har trätt i kraft, och då betraktas de uttagna medlen i första hand som kapitalåterbäring som inte beskattas.

På längre sikt utmynnar avtalen i mer beskattningsbar avkastning. Eftersom man inte känner till avkastningens andel av besparingarna i avtalen, avtalens löptid, som dessutom kan ändras genom avtal mellan parterna, och det inte heller går att förutse när kommande uttag infaller, är förutsättningarna för att kunna uppskatta vad konsekvenserna kommer att betyda i euro dåliga.

Enligt de antaganden som gjordes i avsnitt 1.2 utifrån sparlivförsäkringarna och kapitaliseringsavtalen bedömdes skattepliktig avkastning ha betalats ut till ett värde av knappt 90 miljoner euro år 2016, vilket med en skattesats på 30 procent för kapitalinkomster motsvarar ett skatteutfall på drygt 25 miljoner euro. Eftersom produkternas sparbelopp har ökat betydligt under de senaste knappt tio åren, kan man också anta att beloppet av de prestationer som betalas ut enligt avtalen har stigit betydligt. Ändringen i sättet att beskatta avkastningen kan på medellång sikt öka det årliga skatteutfallet med till exempel 10–20 miljoner euro.

I detta skede går det inte att bedöma vilka konsekvenser de förslag som gäller pensionsförsäkringarna kommer att ha för skatteinkomsterna. I bedömningen av helheten beaktas också vilka medel som används för att finansiera försäkringspremierna och till detta hör även frågan om överlåtelsevinster realiseras i samband med realiseringen av de här medlen. Typiskt för pensionsförsäkringarna är att de är långvariga och att avkastningen på de medel som överförs som pensionspremier från andra placeringsobjekt till pensionsförsäkringarna förblir utanför skatte-

basen för en längre tid. Avkastningen på de pensioner som ska betalas ut bedöms flyta in under en längre tid än på medellång sikt, när man beaktar att medelåldern bland försäkringstagare av de nya frivilliga individuella pensionsförsäkringarna har legat under 40 år.

5.2.2 Aktiesparkonto

Vid beredningen av propositionen var exakta uppgifter om värdet på de börsnoterade aktier som ägs av fysiska personer inte tillgängliga. Skatteförvaltningen samlar dock årligen in detaljerade uppgifter om fysiska personers dividender från offentligt noterade bolag för beskattningen och genom att dra nytta av de här uppgifterna har man lyckats räkna ut värdet på börsaktieinnehavet för de här personerna. De bolag som inte betalar ut dividender lämnar utanför den granskning som sker med hjälp av dividenduppgifterna och därmed fattas också uppgifter om innehavet i sådana bolag i beräkningsgrunden för börsaktieinnehavet. Trots detta bedömer man att den granskning som sker med hjälp av dividenduppgifterna bildar en tillräckligt exakt beräkningsgrund för bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna i propositionen.

År 2016 uppgick antalet allmänt skattskyldiga som fått dividender från offentligt noterade bolag till cirka 583 000 personer. Dividendernas genomsnittliga belopp uppgick till omkring 2 000 euro per person och beloppet av mediandidenden var cirka 240 euro per person. När man utgår från att börsaktier årligen ger en avkastning på cirka fyra procent av aktiernas marknadsvärde, kan man genom att dra nytta av detta antagande göra uppskattningar av värdet på personernas aktieinnehav. Det genomsnittliga värdet på en persons börsaktieinnehav har därmed uppgått till cirka 50 000 euro och medianen har varit cirka 6 000 euro.

För cirka 500 000 personer understiger värdet på aktieinnehavet 50 000 euro och det sammanlagda värdet på detta innehav uppgår till cirka 4,5 miljarder euro. På motsvarande sätt har cirka 83 000 personer ett aktieinnehav som överstiger 50 000 euro och det sammanlagda värdet på deras aktieinnehav uppgår till cirka 25,5 miljarder euro. Innehav till ett värde av under 100 000 euro har cirka 536 000 personer, och det sammanlagda värdet av deras innehav uppgår till cirka 7 miljarder euro. Omkring 47 000 personer har ett aktieinnehav som överstiger 100 000 euro och det sammanlagda värdet av detta innehav uppgår till cirka 23 miljarder euro. Omkring 580 000 personer har ett aktieinnehav som är värt under 1 000 000 euro och det sammanlagda värdet av de här personernas aktieinnehav uppgår till cirka 18,5 miljarder euro. Omkring 3 000 personer har ett aktieinnehav som är värt över 1 000 000 euro och det sammanlagda värdet av deras aktieinnehav uppgår till cirka 11,5 miljarder euro. Av siffrorna kan man utläsa att för en anmärkningsvärt stor grupp är aktieinnehavet klart mindre än genomsnittet och likaså är aktieinnehavet anmärkningsvärt större än genomsnittet för en liten grupp.

Baserat på beräkningarna kan det konstateras att när maximibeloppet för insättningarna på aktiesparkontot fastställs till 50 000 euro, kan omkring 85 procent av aktieinnehavarna ha hela sitt börsaktieinnehav på kontot utan att överskrida maximibeloppet för insättningarna. På kontona finns då endast cirka 15 procent av alla personers sammanlagda börstillgångar. Det är dock inte möjligt att överföra aktierna till kontot direkt, eftersom endast pengar kan överföras till aktiesparkontot.

En arbetsgrupp som har utrett beskattningen av olika placeringsformer antog i sina beräkningar att omkring hälften av privatpersonernas placeringar kommer att överföras till placeringsparkonton och att övergången sker under en fem år lång övergångsperiod. Enligt arbetsgruppens bedömning kommer de förlorade intäkterna av skatten på överlåtelsevinst att uppgå till omkring 26–28 miljoner euro under det första året och på lång sikt kommer de att öka till 260–280 miljoner euro per år. På motsvarande sätt uppskattas de förlorade intäkterna av dividendskatten på lång sikt uppgå till cirka 110–130 miljoner euro per år.

I arbetsgruppens beräkningar beaktades dock inga överlåtelseförluster, inte heller maximibeloppet på 50 000 euro för insättningarna till kontot och inte de skatter som ska betalas för de medel som tas ut från kontot. I granskningen ingick förutom börsaktier även andra placeringsprodukter, men arbetsgruppen beaktade inte att redan befintliga placeringar måste realiseras innan medlen överförs till kontot. I och med denna realisering uppkommer skattepliktiga överlåtelsevinster och därigenom också inkomster av skatten på kapitalinkomster för staten.

När arbetsgruppens beräkningar kompletteras med avseende på de här viktiga faktorerna, kan man bedöma att effekten av aktiesparkontot på de totala skatteintäkterna under det första tillämpningsåret (år 2020) leder till att skatteintäkterna ökar något (under en miljon euro). I bedömningen har effekterna på de skatter som tas ut på överlåtelsevinster och dividender beaktats och dessutom har skatteinkomsterna som uppstår vid realiseringen av de befintliga placeringarna beaktats. Enligt bedömningen kommer uttagen av medel inte att resultera i några skatteintäkter under det första året.

Skatteinkomsterna beräknas minska med cirka 16 miljoner euro år 2021, med cirka 34 miljoner euro år 2022, med cirka 54 miljoner euro år 2023 och med cirka 76 miljoner euro år 2024. De så kallade långsiktiga effekterna på skatteintäkterna realiseras för första gången år 2025 efter den övergångsperiod som enligt arbetsgruppens antagande varar i fem år. Det året bedöms skatteintäkterna minska med cirka 100 miljoner euro. I beräkningarna har också uttag av medel från kontot beaktats och man har uppskattat att cirka fem procent av det sammanlagda gängse värdet på alla konton är det belopp som kommer att tas ut per år. Beräkningarna har utarbetats med antagandet att det allmänna ekonomiska läget, placerarnas beteende och börsaktiernas värdeutveckling fortsätter på samma sätt som under de senaste åren.

Vid utgången av år 2017 hade finländarna deponerat medel till ett värde av sammanlagt 86 miljarder euro på inlåningskonton. Om de som för närvarande inte har några direkta aktieplaceringar blir intresserade av placeringar i och med att aktiesparkontot införs, kommer detta att påverka både intäkterna av källskatten på ränteinkomster och intäkterna av skatten på kapitalinkomster. För de medel som finns på ett inlåningskonto tas det ut källskatt på ränteinkomsten och om medlen överförs från inlåningskontot till ett aktiesparkonto minskar intäkterna av källskatten på ränteinkomsten. På motsvarande sätt ökar intäkterna av skatten på kapitalinkomster till följd av detta, då avkastning som influtit på aktiesparkontona tas ut.

Nedan granskas de eventuella skattekonsekvenserna av de medel som överförs från inlåningskonton efter den övergångstid på fem år som det utgicks från i de föregående beräkningarna. Räntenivån påverkar på ett avgörande sätt hur mycket källskatt på ränteinkomster som flyter in årligen. Om man antar att medel till ett värde av sammanlagt en miljard euro överförs från inlåningskonton till aktiesparkonton, minskar de årliga intäkterna av källskatt på ränteinkomster med cirka tre miljoner euro om räntenivån ligger på en procent. På motsvarande sätt minskar de årliga intäkterna av källskatt på ränteinkomster med cirka sex miljoner euro, om de överförda insättningarna uppgår till två miljarder euro. Effekten på källskatten på ränteinkomster är också cirka sex miljoner euro, om värdet på de överförda insättningarna uppgår till en miljard euro och den genomsnittliga räntenivån ligger på två procent.

Skatt på kapitalinkomster flyter in av uttagna insättningar. Om man använder samma antagande om ett årligt uttag på fem procent som i beräkningarna ovan, kommer det av uttagen att flyta in skatt på kapitalinkomster till ett värde av cirka tre miljoner euro per år, om de insättningar som överförs till aktiesparkonton uppgår till en miljard euro. På motsvarande sätt fördubblas skatten på kapitalinkomster om beloppet av de insättningar som överförs uppgår till två miljarder euro. Om det till exempel överförs två miljarder euro till kontot och den genomsnittliga räntenivån ligger på två procent, uppgår den sammantagna effekten på skatteintäkterna till sammanlagt cirka sex miljoner euro. Om den summa som överförs är en miljard och

den genomsnittliga räntenivån en procent, uppgår den sammantagna effekten till sammanlagt omkring noll euro.

Den arbetsgrupp som utredde beskattningen av olika placeringsformer bedömde att om det inte betalas skatt för dividenderna i samband med utbetalningen av dem, utan de är skattefria vid mottagningstidpunkten, kan intäkterna av källskatten minska betydligt, eftersom de begränsat skattskyldiga placerarna skulle kunna hänvisa till att uttagande av källskatt strider mot EU-rätten. Arbetsgruppen bedömde dessutom att rätten att ta ut källskatt skulle kunna försvinna helt, eftersom Finland sannolikt inte heller i det skede då medlen tas ut skulle ha rätt till källbeskattning. Detta skiljer sig från situationen för de allmänt skattskyldiga placerarna som enligt förslaget innebär att dividendinkomsterna i praktiken beskattas i det skede som medlen tas ut från kontot.

Det finns inga exakta uppgifter om det sammanlagda beloppet av den källskatt som betalas för dividender som i Finland betalats ut till begränsat skattskyldiga fysiska personer. Rent generellt kan man konstatera att beloppet av skatteintresset inom källbeskattningen kan variera mycket från år till år beroende på storleken på de dividender som enskilda bolag delar ut.

Från Skatteförvaltningens sida har man lyckats identifiera endast en del av de här situationerna baserat på uppgifterna i årsanmälan. År 2017 uppgick dividenderna som mottagits av begränsat skattskyldiga fysiska personer enligt dessa uppgifter till cirka 40,1 miljoner euro och av dem uppgick den uttagna källskatten till knappt 5 miljoner euro. Siffrorna är baserade på de uppgifter som dividendutbetalarna uppgett i sin årsanmälan och i dem har inga rättelser och korrigeringar beaktats. De fysiska personerna i de stater som förmodas vara relevanta, såsom de olika nordiska länderna, omfattas i betydande mån av ett så kallat förenklat förfarande. Skatteförvaltningen får till denna del inga uppgifter om dem som fått dividender, och exakta uppgifter om storleken på källskatten för de dividender som betalats ut till fysiska personer framgår inte av Skatteförvaltningens statistik. År 2016 uppgick till exempel bruttodividenderna för dem som omfattades av det förenklade förfarandet till cirka 1,5 miljarder euro, av vilka källskattens belopp (15 procent) uppgick till drygt 300 miljoner euro. Om exempelvis 25 procent av detta belopp utgjordes av dividender som mottagits av begränsat skattskyldiga fysiska personer, skulle källskatten uppgå till närmare 56 miljoner euro.

Om det senare uppkommer en rättspraxis för Europeiska unionens domstol eller för Europeiska frihandelssammanslutningens domstol i fråga om de placeringskonton som används i andra EU- eller EES-stater och deras jämfällbarhet med aktiesparkonton, är det möjligt att detta kan få betydande konsekvenser bland annat för Finlands rätt att ta ut källskatt av begränsat skattskyldiga för dividender som betalats ut i Finland.

5.3 Konsekvenser för tjänsteleverantörer

De konsekvenser för efterfrågan som ändringarna medför kan antas leda till att livförsäkringsbolagen förlorar marknadsandelar till andra tjänsteleverantörer. Om återköp av försäkringar endast gäller fondanknutna produkter, kan bolagens solvens försämrats. Däremot gör sloandet av de skattemässiga begränsningarna av de frivilliga pensionsförsäkringarna det möjligt för nya produkter att komma ut på marknaden och på så sätt främjas också livförsäkringsbolagens affärsmöjligheter beroende av efterfrågan på produkterna.

Man får anta att det nya aktiesparkontot kommer att åtnjuta betydande popularitet både bland de sparare som föredrar direkta aktieinvesteringar och bland de sparare som föredrar indirekta aktieinvesteringar och att det innebär nya affärsmöjligheter för värdepappersföretag.

Ändringen i sättet att beskatta sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal medför till största delen datasystemkostnader av engångskaraktär samt kostnader för bland annat kundrådgivning, marknadsföring och intern utbildning för livförsäkringsbolagen. Detsamma gäller för de nya frivilliga pensionsförsäkringarna, men eftersom beskattningssättet är likadant som för sparlivförsäkringarna och kapitaliseringsavtalen torde synergifördelar till denna del kunna uppnås då systemen utvecklas.

Förslaget i 35 b § i inkomstskattelagen kommer att leda till ändringar i avtalsvillkoren, vilket betyder att avtalsförhandlingarna kommer att medföra tilläggskostnader av engångskaraktär främst för utländska tjänsteleverantörer och deras finländska kunder.

5.4 Konsekvenser för myndigheterna

För Skatteförvaltningen kommer ändringarna särskilt att öka behovet av skattekontroll av utländska placeringar för att säkerställa beskattningens riktighet till den del som Skatteförvaltningen inte får behövliga uppgifter för beskattningen av utomstående uppgiftsskyldiga. Ändringarna av skattebestämmelserna om de olika placeringsformerna förutsätter dessutom rätt betydande extern och intern handledning av Skatteförvaltningen.

Enligt Skatteförvaltningens bedömning kommer ändringarna i beskattningen av aktiesparkontot, livförsäkringarna, kapitaliseringsavtalen och pensionsförsäkringarna att medföra engångskostnader på högst cirka 520 000 euro för ändringar i datasystemen för beskattningen.

Det bedöms också att engångskostnader på högst cirka 36 000 euro kommer att uppstå för att inbegripa anmälningarna av de prestationer och uppgifter som hör samman med livförsäkringarna, kapitaliseringsavtalen och pensionsförsäkringarna i inkomstdatasystemet.

5.5 Konsekvenser för samhällsekonomin

Det antas att aktiesparkontot kommer att öka hushållens aktiesparande i aktier i inhemska börsbolag. Undersökningar visar på ett så kallat home bias-fenomen, det vill säga att placerarna föredrar inhemska placeringsobjekt. I undersökningarna har man inte kunnat enas kring orsakerna till detta och fenomenet har bland annat förklarats med språkliga orsaker och att det är svårt att investera i utländska värdepapper. Det har framförts offentligt att de vanligaste orsakerna till finländarnas val av aktier är att de bättre känner till de inhemska bolagen och att finländska aktier känns tryggare. En finländsk aktieägare har normalt sett bättre kännedom om verksamhetsmiljön och verksamhetsförutsättningarna för ett företag i Finland. I praktiken är det dock möjligt att placera i både inhemska och utländska värdepapper via ett aktiesparkonto, eftersom kontot också möjliggör global diversifiering. Antagligen kan aktiesparkontot i någon mån öka de inhemska bolagens andel i hushållens aktiesparande.

Däremot antas aktiesparkontots konsekvenser för företagets kapitalförvaltning förbli måttfulla. Detta beror på att majoriteten av noteringarna på börslistan och marknaden First North består av aktieförsäljningar där gamla ägare avstår sitt aktieinnehav. Aktieemissionernas andel av noteringarna uppgår till omkring en fjärdedel. Aktieförsäljningarna förbättrar värdepappersmarknadens likviditet och kan således leda till nya noteringar.

Dessutom avlägsnar kontot den låsningseffekt som beror på beskattningen och som innebär att ett placeringsobjekt inte säljs på grund av de skattepåföljder som en försäljning skulle leda till. Avlägsnandet av låsningseffekten har en milt positiv effekt på finansieringsmarknadens likviditet.

6 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet i samarbete med Skatteförvaltningen.

Följande myndigheter, organisationer och personer har lämnat remissyttranden om propositionen: Justitieministeriet, Baloise Vie Luxembourg S.A., Finlands näringsliv rf, Näringslivets forskningsinstitut ETLA, Finanssiala ry, Finansinspektionen, Centralhandelskammaren, Konkurrens- och konsumentverket, Lombard International Assurance S.A., Nasdaq Helsinki Oy, Aktiespararnas Centralförbund rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Finlands Advokatförbund rf, Börsstiftelsen i Finland, Suomen Veroasiantuntijat ry, Företagarna i Finland rf, Swiss Life (Luxembourg) S.A. The OneLife Company S.A., The Association des Compagnies d'Assurances (ACA), The Association of International Life Offices (AILO), Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Försäkrings- och finansrådgivningen FINE, Statens ekonomiska forskningscentral (VATT), Skatteförvaltningen, Skattebetalarnas Centralförbund rf, professor Reijo Knuutinen, professor Erkki Kontkanen, professor Juha Lindgren, professor Pekka Nykänen och biträdande professor Tomi Viitala.

Dessutom har social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Bank meddelat att de inte har något att anföra om propositionen.

I remissyttrandena fick de föreslagna ändringarna allmänt taget stöd. Professor Kontkanen och FFC förhöll sig dock avvisande till införandet av ett aktiesparkonto.

När det gäller aktiesparkontot ansåg remissorganen att kravet för att få dra av förlusterna på aktiesparkontot inte ska vara att avsluta kontot, utan förlusterna bör kunna dras av antingen i samband med uttagen på motsvarande sätt som avkastningen beskattas, eller åtminstone genom att kontot töms helt. Dessutom framfördes kritik bland annat mot att den presumtiva anskaffningsutgiften inte tillämpas på uttagen från kontot och det föreslogs att aktiesparkontot ska definieras i inkomstskattelagen med tanke på situationer när ett utländskt placeringskonto kan komma att jämföras med det inhemska aktiesparkontot. Finanssiala ry påpekade också att det inte nämns i propositionen hur det gängse värdet på kontot i praktiken ska fastställas vid den tidpunkt då medel tas ut. I fråga om de ekonomiska konsekvenserna ansåg ETLA att de förlorade skatteintäkter som införandet av aktiesparkontot medför är förhållandevis små i jämförelse med den nytta som det innebär för medborgarna. Enligt Statens ekonomiska forskningscentral verkar de förlorade skatteintäkterna vara rätt stora, när man beaktar att propositionen skärper beskattningen av aktieinvestering i vissa avseenden. Finlands Fackförbunds Centralorganisation rf tyckte däremot att aktiesparkontot är fel metod för att uppmuntra hushållen till att öka sina tillgångar och ansåg att kontot utgör en ansenlig skattelindring för de förmögna hushållen. Dessutom bedömde remissorganet att kontot minskar statens skatteinkomster avsevärt. I flera utlåtanden föreslogs också förtydliganden av teknisk natur med avseende på såväl paragrafer som motivering.

Den kritik som rörde försäkringsprodukterna gällde inkomstskattelagens 35 b § om särskilt beskattningsförfarande för vissa fondförsäkringar. Flera remissorgan ansåg att bestämmelsens tillämpningsområde var alltför otydligt utformat och att de faktorer som är konstlade inte framgick. Bestämmelsen kan i strid med sitt syfte komma att tillämpas på fondanknutna produkter som på sedvanligt sätt tillhandahålls på marknaden. Några remissorgan ansåg att lagstiftningsbehovet kan tillgodoses på tillfredsställande sätt genom en allmän bestämmelse om skatteflykt i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Enligt Finanssiala ry bör tillämpningsområdet inte avgränsas endast till fondanknutna produkter. Fyra utländska tjänsteleverantörer och två sammanslutningar av tjänsteleverantörer ansåg bland annat att tillämpningen av bestämmelsen på befintliga avtal strider mot egendomsskyddet i grundlagen, att bestäm-

melserna inte är förenliga med de grundläggande friheterna i EU-rätten och att de inte beaktar risken för dubbelbeskattning i gränsöverskridande fall.

Dessutom föreslogs det i yttrandena bland annat att avdragsrätt för förluster ska tillåtas redan då medel tas ut från kontot och att 35 § i inkomstskattelagen ska kompletteras med hänsyn till kapitaliseringsavtal som fås mot vederlag eller vederlagsfritt. Samtidigt föreslogs att uttryckliga bestämmelser om beskattningen av kapitaliseringsavtal ska tas in i näringskattelagen i stället för att tillämpningen av inkomstskattelagens bestämmelser i näringsbeskattningen lämnas att basera sig på motiveringen.

Justitieministeriet ansåg att som helhet betraktade kan ändringarna inte anses vara problematiska med tanke på skyddet för kontinuiteten i avtalsförhållandena som följer av egendoms- skyddet i 15 § i grundlagen.

Vid den fortsatta beredningen har de föreslagna, nya bestämmelserna i fråga om aktiesparkontot förtydligats med avseende på såväl paragraftexten som motiveringen. Dessutom har det preciserats i motiveringen att då avkastning tas ut från aktiesparkontot ska kontots marknadsvärde bestämmas enligt de senaste tillgängliga slutkurserna för aktierna.

När det gäller försäkringsprodukterna preciserades bland annat 35 b § i inkomstskattelagen vid den fortsatta beredningen genom en specificering av de rättigheter som normalt tillkommer ägaren och som leder till att bestämmelsen tillämpas när de utövas med avseende på underliggande tillgångar enligt avtalet. Begränsningen av bestämmelsens tillämpning till endast fond- anknutna produkter slopades. Till 35 § i inkomstskattelagen har fogats bestämmelser om kapitaliseringsavtal som fås mot vederlag och vederlagsfritt samt om att sådana betalningar som gjorts med stöd av nyttjanderätt på grund av testamente enligt 12 kap. i ärvdabalken (40/1965) i sin helhet ska betraktas som avkastning. I näringskattelagen finns bestämmelser om hur 35 och 35 b § i inkomstskattelagen ska tillämpas i näringsbeskattningen.

Dessutom har motiveringen till propositionen reviderats, förtydligats och kompletterats i många avseenden.

7 Samband med andra propositioner

7.1 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen

Till de delar som gäller skattebestämmelserna om aktiesparkontot hänför sig propositionen direkt till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om aktiesparkonton och lag om ändring av 40 § i lagen om Finansinspektionen, som överlämnas samtidigt med denna proposition. I den propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om aktiesparkonton. I propositionen föreslås dessutom en ändring av lagen om Finansinspektionen.

I lagen om aktiesparkonton föreslås bestämmelser om rätt att tillhandahålla avtal om aktiesparkonton, om inledande av tillhandahållandet av tjänster, om inbetalningar på sparkonton samt om betalning av avkastning och om uttag av sparmedel. Dessutom föreslås i lagen bestämmelser om investering och förvaring av sparmedel, om de krav som ställs på tjänsteleverantörens förfaranden, om bokföring i anknytning till kontot och om de uppgifter som ska lämnas om kostnader. I lagen om aktiesparkonton föreslås också bestämmelser om kontoavtalets minimiinhåll samt om tjänsteleverantörens och spararens rätt att säga upp avtalet. I lagen föreslås inga särskilda bestämmelser om överlåtelse, pantsättning, utmätning eller återvinning av medlen till konkursbo.

Aktiesparkonton ska få tillhandahållas av kreditinstitut och värdepappersföretag samt av med dem jämförbara utländska tjänsteleverantörer som är verksamma i Finland och som har etablerat sig inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. På tjänsteleverantörers förfaranden tillämpas bestämmelserna i lagen om investeringstjänster (747/2012).

Det ska endast vara möjligt att överföra penningmedel till ett aktiesparkonto. För de insättningar som kan göras på kontot ställs en maximigräns på 50 000 euro. På uttag ställs däremot inga begränsningar i eurobelopp eller tidsbegränsningar. Investeringsobjekten antecknas i spararens namn och medlen omfattas av insättningsgarantin och ersättningsfonden för investerarskydd. Det ska också vara möjligt att öppna aktiesparkonton åt minderåriga personer.

Tjänsteleverantören ska hålla bok över transaktionerna på aktiesparkontot och över de tillgångar som förvärvats med sparmedlen med deras förvärvspriser och försäljningspriser under den tid som avtalet är i kraft. Det föreslås att tjänsteleverantören ska vara skyldig att minst en gång per år till spararen lämna uppgifter om sparmedlen och kontotransaktionerna, om kostnader som tagits ut och om andra omständigheter som är av uppenbar betydelse för spararen.

Propositionerna avses bli behandlade tillsammans.

7.2 Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om inkomstdatasystemet, 28 a § i lagen om skatt på arv och gåva samt 112 a § i inkomstskattelagen

Samtidigt med denna proposition behandlar riksdagen regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om inkomstdatasystemet, 28 a § i lagen om skatt på arv och gåva samt 112 a § i inkomstskattelagen (RP 244/2018 rd), i vilken det föreslås att lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) ändras så att det till den fogas bestämmelser som behövs för att utvidga inkomstdatasystemet till att omfatta pensions- och förmånsinkomster. Uppgifter som får registreras i inkomstregistret och därifrån lämnas vidare till användarna är bland annat uppgifter om prestationer som betalas ut på grundval av frivilliga försäkringar och om kapitaliseringsavtal.

De ändringar i beskattningen av sparlivförsäkringar och pensionsförsäkringar som nu föreslås i inkomstskattelagen ger anledning till att ändra också lagen om inkomstdatasystemet så att de uppgifter som behövs för beskattningen också till dessa delar kan förmedlas via inkomstregistret. Det är ändamålsenligt att genomföra de behövliga ändringarna i samband med riksdagsbehandlingen av lagförslaget om inkomstdatasystemet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Inkomstskattelagen

10 §. *Inkomst som förvärvats i Finland.* I paragrafen föreslås en ny 14 punkt där det föreskrivs att avkastning som tagits ut från ett aktiesparkonto är inkomst som förvärvats i Finland. Med aktiesparkonto avses ett sådant aktiesparkonto som avses i lagen om aktiesparkonton. Skatteavtal som Finland har ingått kan dock begränsa Finlands beskattningsrätt i fråga om avkastning som en begränsat skattskyldig tar ut från ett aktiesparkonto.

32 §. *Kapitalinkomst.* Till uppräknningen av skattepliktiga kapitalinkomster fogas avkastning av ett kapitaliseringsavtal och avkastning som tagits ut från ett aktiesparkonto.

33 a §. *Dividender från offentligt noterade bolag.* Till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. där det föreskrivs att dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som betraktas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §. Genom bestämmelsen befrias dividender från ett finländskt offentligt noterat bolag från skatt då dividenderna tas emot.

33 c §. *Dividend från utländska samfund.* Till paragrafen fogas ett nytt 5 mom. där det föreskrivs att dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som räknas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §. Den föreslagna bestämmelsen om utländska dividender motsvarar bestämmelsen om inhemska dividender i det nya 4 mom. som föreslås i 33 a §.

34 §. *Skatteplikt för försäkringsersättningar som grundar sig på personförsäkring.* I 1 mom. föreslås ett omnämnande om kapitaliseringsavtal och sådana pensionsförsäkringar som avses i 5 mom. Försäkringsutbetalningar som har erhållits med stöd av dessa betraktas som kapitalinkomst på samma sätt som andra livförsäkringar och frivillig individuell pensionsförsäkring. Ett undantag utgör sådan livsvarig pensionsförsäkring som det föreskrivs om i den föreslagna 35 a §.

Det föreslås att en ny 3 punkt fogas till 3 mom., enligt vilken ett villkor för att endast avkastningen av en försäkringsutbetalning ska vara skattepliktig är att försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen. Som det beskrivs i den allmänna motiveringen är kravet motiverat i gränsöverskridande situationer .

I 5 mom. föreslås en bestämmelse där det föreskrivs att av utbetalningar med stöd av ett kapitaliseringsavtal eller någon annan tidsbegränsad pensionsförsäkring än en sådan frivillig individuell pensionsförsäkring som avses i 34 a § är endast avkastningen skattepliktig kapitalinkomst. Med tanke på gränsöverskridande situationer föreslås det att ett villkor för detta ska vara att försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen. Kravet tryggar den nationella skattebasen och påverkar inte rent inhemska situationer eftersom de nämnda premierna inte är avdragsgilla enligt inkomstskattelagen.

Det nuvarande 5 mom. blir 7 mom.

Som ett nytt 6 mom. tas i paragrafen in en bestämmelse om att avdrag för försäkringspremier jämfälls med att obeskattade inkomster har kunnat överföras till försäkringen, vilket ekonomiskt sett är detsamma som att premierna har dragits av vid beskattningen. Som exempel på sådan utländsk lagstiftning kan man nämna den situation som beskrivs ovan i avsnitt 4.2.3 och

som framgår av högsta förvaltningsdomstolens beslut. I detta fall hade placeringar gjorts med obeskattade medel (pre tax).

Det föreslås att den definition av frivillig pensionsförsäkring som nu ingår i 34 a § 4 mom. tas in i paragrafen som ett nytt 8 mom. Det är fråga om en allmän definition och en motsvarande bestämmelse ingick tidigare också i 96 § 8 mom. som gällde avdrag för pensionsförsäkringspremie. Lagens 96 § gällde frivilliga pensionsförsäkringar med olika villkor. För att lagstiftningen ska vara tydlig är det skäl att flytta bestämmelsen till 34 § i vars 5 mom. tas in en bestämmelse om andra tidsbegränsade frivilliga pensionsförsäkringar än sådana som avses i 34 a §. Samtidigt förtydligas gränsdragningen till livförsäkringar där det i definitionen ingår att utbetalningar enligt avtalet görs under en kortare tid än två år efter att den försäkrade har uppnått en viss ålder.

34 a §. *Utbetalningar som grundar sig på frivillig individuell pensionsförsäkring och på långsiktigt sparavtal.* Det föreslås att paragrafens 4 och 5 mom. ska strykas eftersom 81 §, som gäller pensionsförsäkringar med engångspremie, också föreslås strykas och en bestämmelse som motsvarar 5 mom. tas in i 34 § som ett nytt 8 mom.

35 §. *Avkastning och förlust från sparlivförsäkring, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsad pensionsförsäkring.* Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar de ändringar som föreslås i paragrafen.

I 1 mom. föreslås en huvudregel om beskattningen av avkastning. Innehållet i regeln beskrivs i avsnitt 4.2.2.

I 2 mom. tas in den nuvarande bestämmelsen i 35 §, enligt vilken även premierna för en dödsfallsförsäkring som ingår i samma försäkringsavtal betraktas som försäkringspremier. Bestämmelsen tillämpas på motsvarande sätt också på pensionsförsäkringar. Eftersom bestämmelserna om pensionsförsäkringar tillämpas endast på försäkringar som den försäkrade själv har tecknat begränsas bestämmelsen i den sista meningen i den nuvarande 35 § till att endast gälla sparlivförsäkringar.

I paragrafens nya 3 mom. föreskrivs om avdrag för förluster. Förlusten dras av från kapitalinkomsterna det år avtalet löper ut eller beaktas vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget. I momentet föreskrivs också om i vilken ordning förlusten ska dras av och att förlusten inte beaktas vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget. En förlust får således inte dras av från skatt på förvärvsinkomst genom underskottsgottgörelse i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. i inkomstskattelagen. Förfarandet motsvarar behandlingen av överlåtelseförluster enligt 50 §. Ett skattskyldigt samfunds förlust som baserar sig på en sparlivförsäkring och ett kapitaliseringsavtal dras av från inkomsterna från den förvärvskälla vars medel avtalet gäller.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om situationer där ett kapitaliseringsavtal har förvärvats genom köp eller vederlagsfritt. Vid förvärvarens beskattning av kapitaliseringsavtalet ska vid tillämpning av paragrafen det vederlag som förvärvaren betalat jämföras med premier för kapitaliseringsavtal. Premier för kapitaliseringsavtal som erhållits i arv eller som gåva likställs med anskaffningsutgiften enligt 47 §, dvs. det värde som använts vid arvs- eller gåvobeskattningen. Premier som betalats före förvärvet ersätts med den nya kapitalandel som på basis av senare premier och utbetalningar som gjorts med stöd av avtalet ändras med beloppet av den andel som ska betraktas som kapital.

På kapitaliseringsavtal som erhållits som gåva tillämpas bestämmelsen i 47 § 1 mom. i inkomstskattelagen, som också tillämpas på så kallade mellanöverlåtelser. Enligt bestämmelsen

räknas anskaffningsutgiften ut av gävogivarens anskaffningsutgift om gävomottagaren överläter den egendom han erhållit innan ett år har förflutit från gåvan. Avkastningen av uttag som gjorts före utgången av denna tidsfrist bestäms utifrån gävogivarens premier.

Särskilt i fråga om arvsbeskattningen finns det flera situationer där anskaffningsutgiften kan bildas vid flera olika arvsbeskattningar, till exempel när den efterlevande maken dör innan avvittringen av kvarlåtenskapen har förrättats (HFD 2007:21) eller när någon av delägarna i dödsboet dör (HFD 2013:35). I dessa fall bildas också den anskaffningsutgift som används vid beräkningen av avkastningens andel på basis av flera arvsbeskattningar.

Om kapitaliseringsavtalet har överlåtits till underpris ska bestämmelsen om affärer av gävokarakter i 18 § 3 mom. i lagen om skatt på arv och gåva tillämpas. Om överlåtelsepriset är högst tre fjärdedelar av kapitaliseringsavtalets värde jämföras vid förvärvarens beskattning premierna för avtalet med vederlagets andel och i fråga om en gåva med anskaffningsutgiften enligt 47 § 1 mom. Om överlåtelsepriset överstiger tre fjärdedelar av avtalets värde jämföras premierna för avtalet endast med vederlagets andel vid förvärvarens beskattning.

Anskaffningsutgiften för kapitaliseringsavtal som förvärvats vid avvittring beräknas med stöd av 46 § 2 mom. av anskaffningsutgiften före fånet genom avvittring. Utgiften utgörs vanligen av de premier som den tidigare ägaren har betalat, även vid beräkningen av avkastningens andel av uttag efter avvittringen.

Den kapitalandel som utgör grunden vid beräkningen av avkastningen är således alltid densamma som anskaffningsutgiften för avtalet när beloppet av vinsten vid överlåtelse av kapitaliseringsavtal beräknas i enlighet med 45 §. När den anskaffningsutgift som bildas eller överförs vid de ovan beskrivna förvärven ändras efter förvärvet på grund av utbetalningar som gjorts med stöd av avtalet och nya premier, ändras också kapitalandelen på motsvarande sätt.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om beskattningen av avkastning när betalningsmottagaren med stöd av 12 kap. i ärvdabalken har nyttjanderätt till ett kapitaliseringsavtal på grund av testamente. Enligt kapitlets 3 § äger den som genom testamente erhållit nyttjanderätten till egendom befogenhet att förvalta egendomen och få avkastningen av den. Eftersom innehavaren av nyttjanderätten, som vanligen är den efterlevande maken, inte kan ha rätt till avtalets kapital ur civilrättslig synvinkel, ska de betalningar som gjorts till denne med stöd av avtalet i sin helhet betraktas som avkastning vid beskattningen.

35 a §. Livsvarig pensionsförsäkring. I 1 mom. i den föreslagna paragrafen ingår en huvudregel om beskattningen av pension som utbetalats med stöd av en livsvarig pensionsförsäkring. En redogörelse för innehållet i och tillämpningen av denna finns ovan i avsnitt 4.2.3.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse med tanke på de situationer där den andel av försäkringspremierna som avses i 1 mom. inte kan beaktas i sin helhet därför att den pension som betalas under skatteåret underskrider det belopp som enligt 1 mom. ska beaktas som försäkringspremier under skatteåret. Detta kan bero på att pension undantagsvis inte betalas eller betalas till ett lägre belopp än vanligt. Den del av försäkringspremierna för skatteåret som inte har kunnat beaktas kommer att beaktas under senare år. Den andra meningen i momentet innehåller en förtydligande bestämmelse om att beloppet av försäkringspremierna beaktas under hela avtalssperioden. Om den försäkrade har använt sin återköpsrätt delvis, avdras från försäkringspremierna det belopp som till följd av detta har betalats till den försäkrade minskad med den andel av em som betraktas som inkomst.

Den situationen att pension inte betalas i enlighet med avtalet kan anses utgöra undantagsfall. Om avsikten med ett förfarande är att uppnå skattemässiga fördelar kan det i förekommande

fall bedömas om 28 § om kringgående av skatt i lagen om beskattningsförfarande är tillämplig.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse med tanke på återköpsituationer och situationer där försäkringen ändras till en annan försäkring, till exempel sparlivförsäkring. Återköpsvärdet eller ändringsvärdet är skattepliktig inkomst i enlighet med 35 § 1 mom. För att återköp ska vara möjligt måste man kunna beräkna försäkringens sparandel, varvid avkastningens andel kan fastställas i enlighet med 35 § 1 mom. Med ändringsvärde avses i 34 § 2 mom. det värde som räknades försäkringstagaren till godo då försäkringen ändrades till ett annat av slag av försäkring. Om en livsvarig pensionsförsäkring ändras till en sparlivförsäkring får den försäkrade en viss sparandel som ingår i sparlivförsäkringen. Andelen skattepliktig inkomst av ändringsvärdet för försäkringen beräknas genom att det från sparlivförsäkringens sparandel avdras den del av försäkringspremierna för pensionsförsäkringen som inte har kunnat beaktas vid beräkningen av den del av pensionen som enligt 1 mom. ska betraktas som skattepliktig inkomst.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om de situationer där försäkringspremier har dragits av vid inkomstbeskattningen, vilket är möjligt i fråga om försäkringar som spararen har tecknat när han eller hon bodde utomlands. I dessa fall är utbetalningar med stöd av försäkringen i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst. Avdrag för försäkringspremier jämföras med att inkomst har kunnat överföras till försäkringen till bruttobelopp i enlighet med 34 § 6 mom.

35 b §. Särskilt beskattningsförfarande för vissa försäkringar. I paragrafen föreslås bestämmelser om det beskattningsförfarande som ska tillämpas på vissa försäkringsbaserade produkter. Syftet med bestämmelserna är framför allt att reagera på den ökade förekomsten av produkter som utländska tjänsteleverantörer skraddarsyr för kundernas särskilda behov och som har observerats i samband med Skatteförvaltningens tillsyn. Den föreslagna bestämmelsen är materiell trots att den har vissa drag av bestämmelsen om kringgående av skatt. Avsikten är inte att begränsa tillämpningsområdet för 28 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995), som gäller kringgående av skatt, utan paragrafen kan även i fortsättningen bli tillämplig när tillämpningsvillkoren uppfylls i övrigt. Den föreslagna bestämmelsen avviker från 28 § i lagen om beskattningsförfarande bland annat genom att den kan tillämpas utan att det är fråga om avsikt att komma undan skatt och att förutsättningarna för att tillämpa bestämmelsen bedöms utifrån de objektiva kännetecknen som anges i den.

I 1 mom. föreskrivs om beskattningsförfarandet och villkoren för att tillämpa det. Enligt förslaget ska bestämmelsen tillämpas på sparlivförsäkringar, pensionsförsäkringar och kapitaliseringsavtal som uppfyller de villkor som anges i momentet. I lagen om försäkringsklasser räknas kapitaliseringsavtal till livförsäkringar, men bestämmelsen är också tillämplig på avtal som kan jämföras med utländska kapitaliseringsavtal (eng. *capital redemption policy*) oberoende av klassificeringen enligt den nationella lagstiftningen. Avtalet behandlas som en helhet och när villkoren uppfylls beskattas avkastningen av alla placeringsobjekt som ingår i avtalet som den skattskyldiges inkomst under det skatteår som intäkterna har flutit in till försäkringsbolaget och som de kan tas ut av den skattskyldige. Med skattskyldig avses den som har rätt att ta ut medel från försäkringen.

Intäkterna ska anses kunna tas ut av den skattskyldige på det sätt som avses i momentet under skatteåret oberoende av uttagsbegränsningar i avtalet, om uttagsrätt under skatteåret inte uttryckligen förhindras i avtalet, den skattskyldige själv har haft möjlighet att avtala om begränsningar av uttagsrätten, den skattskyldige har rätt att ändra begränsningarna eller den skattskyldige har rätt att ta ut intäkterna under skatteåret med stöd av andra bestämmelser som gäller försäkringsavtalet, till exempel med stöd av 13 § i lagen om försäkringsavtal.

Försäkringstagarens rätt enligt 13 § 1 mom. i lagen om försäkringsavtal att få återköpsvärdet av försäkringen kan med stöd av 3 mom. i samma paragraf uteslutas i försäkringsvillkoren endast i fråga om pensionsförsäkringar. Av lagvalsbestämmelsen i 9 § i lagen om tillämplig lag vid vissa försäkringsavtal av internationell karaktär (91/1993) följer att på livförsäkringsavtal, som även pensionsförsäkringar räknas höra till med beaktande av bestämmelserna i lagen om försäkringsklasser, tillämpas lagen i den stat där försäkringstagaren är stadigvarande bosatt. I vilken utsträckning bestämmelserna om utformande av pensionsförsäkringar och kringgående av skatt i 28 § i lagen om beskattningsförfarande kan tillämpas på pensionsförsäkringsavtal av konstruerad karaktär där möjligheten till återköp har uteslutits beror på om det i framtiden uppkommer behov av en ny bedömning av bestämmelserna om pensionsförsäkringar med tanke på uppnåendet av paragrafens syften.

Ett villkor för tillämpningen av det beskattningsförfarande som avses i paragrafen är att försäkringstagaren eller en av denne utsedd person kan utöva rättigheter som anknyter till underliggande tillgångar enligt försäkringsavtalet och som vanligen tillkommer ägaren eller att han eller hon har möjlighet att påverka utövandet av sådana rättigheter. Som sådana rättigheter betraktas rätt enligt momentets 1—4 punkt att använda bestämmande inflytande eller rösträtt som hänför sig till den underliggande tillgången, att besluta till vem och på vilka villkor den egendom som utgör underliggande tillgång ska överlåtas, att besluta om nyttjande- eller besittningsrätt som hänför sig till den underliggande tillgången och att avtala om uppdrag som gäller den egendom som utgör underliggande tillgång eller ingå andra avtal som gäller den underliggande tillgången för försäkringsbolagets del med en tredje part. Vid vanliga indirekta placeringar har placeraren inte dessa rättigheter.

Vid utövande av rösträtt enligt 1 punkten är det fråga om situationer där aktieägaren eller en person som denne har utsett får utöva rösträtt som hänför sig till en aktie som utgör underliggande tillgång och om situationer där försäkringsbolaget ska utöva rösträtt enligt försäkringstagarens anvisningar. Som utövande av bestämmande inflytande enligt punkten betraktas även till exempel det att försäkringstagaren får utöva rättigheter som tillkommer borgenären i fråga om skuldebrev som utgör underliggande tillgång, till exempel rätt att avtala om skuldvillkor och betalningsplaner eller ändring av dessa.

Rätten enligt 2 punkten att besluta till vem och på vilka villkor den egendom som utgör underliggande tillgång ska överlåtas gäller till exempel när försäkringstagaren har rätt att besluta om överlåtelse av en aktie som utgör underliggande tillgång till försäkringstagaren själv eller till någon som hör till försäkringstagarens intressesfär.

Särskilt i fråga om utländska arrangemang kan också en byggnad eller någon annan fastighet utgöra den underliggande tillgången. I sådana fall ska sådant utövande av rättigheter som vanligen tillkommer ägaren och där paragrafen blir tillämplig med stöd av 3 punkten anses vara till exempel bestämmande om nyttjanderätt till den byggnad eller den fastighet som utgör den underliggande tillgången.

Som rätt enligt 4 punkten att avtala om uppdrag som gäller den egendom som utgör underliggande tillgång eller ingå avtal som gäller den underliggande tillgången för försäkringsbolagets del med en tredje part betraktas till exempel rätt att ingå avtal om förvaring eller egendomsförvaltning eller rätt att ge köp- eller säljorder för försäkringsbolagets del med en tredje part.

Försäkringstagarens eller en av denne utsedd persons rätt att bland de alternativ som försäkringsbolaget erbjuder välja de underliggande tillgångar som avtalets värde binds till eller rätten att ändra allokeringen av de underliggande tillgångarna medan avtalet är i kraft leder däremot inte till ett sådant beskattningsförfarande som avses i 1 mom. När det gäller dessa åtgärder är det inte fråga om försäkringsbolagets rättigheter utan om utövande av rättigheter som

tillkommer försäkringstagaren själv även i de fall där försäkringsbolaget på grund av försäkringstagarens åtgärder gör transaktioner gällande medel som utgör underliggande tillgång för att fullgöra sina skyldigheter som följer av lagstiftningen¹² eller av någon annan orsak. I 1—4 punkten är det däremot fråga om situationer där försäkringstagaren direkt utövar rättigheter som tillkommer försäkringsbolaget i egenskap av ägare av medlen, vilket är ovanligt.

Enligt 2 mom. anses förutsättningen att utöva en rättighet enligt 1 mom. bli uppfylld om försäkringstagaren eller en av denne utsedd person har utövat rättigheten under skatteåret eller om det har avtalats om utövande av en sådan rättighet i ett avtal enligt 1 mom. Detsamma gäller när försäkringstagaren eller en av denne utsedd person har en faktisk möjlighet att utöva en sådan rättighet, oberoende av om personen i fråga har utövat denna rättighet under skatteåret eller inte.

I 3 mom. föreskrivs om beräkningen av den beskattningsbara inkomst som med stöd av 1 mom. betraktas som den skattskyldiges inkomst. Inkomsterna ska beskattas som en fysisk persons kapitalinkomst och i fråga om samfund som är skattskyldiga som inkomst av den inkomstkälla vars medel avtalet gäller.

Beloppet av inkomsten beräknas så att från nettoavkastningen under skatteåret av de placeringsobjekt som kopplats till avtalet avdras de provisioner som den skattskyldige har betalat till försäkringsbolaget på basis av samma avtal under samma skatteår och som har minskats med avtalets sparbelopp. Vid beräkningen av nettoavkastningen beaktas alla bruttoprestationer som försäkringsbolaget fått under skatteåret för de placeringsobjekt som utgör underliggande tillgångar enligt avtalet, såsom dividendavkastning, ränteintäkter, eftermarknadsgottgörelser och köpesummor för värdepapper. Till bruttoprestationer räknas utöver till försäkringsbolaget betalda och avräknade intäkter och vinstandelar även disponibla intäkter och vinstandelar samt övriga belopp som till sin karaktär motsvarar intäkter. Således beaktas till exempel avkastning på dividender och vinstandelar som grundar sig på andelar i sammanslutningar i beloppet av bruttoprestationerna under det skatteår som de har kunnat tas ut av försäkringsbolaget.

I det föreslagna momentet föreskrivs det att vid beräkningen av nettoavkastningen avdras från de ovan avsedda bruttoprestationerna försäkringsbolagets faktiska anskaffningsutgifter för egendom som har överlåtits under skatteåret och försäkringsbolaget andra under skatteåret realiserade utgifter med direkt anknytning till bruttoprestationerna som har uppstått till följd av förvärvandet av denna inkomst, inklusive källskatt som försäkringsbolaget har betalat. De nämnda utgifter som försäkringsbolaget orsakats ska beaktas i den omfattning som utgifterna har haft betydelse vid beräkningen av försäkringens sparbelopp. Det är möjligt att den skattskyldige inte kan utreda de faktiska anskaffningsutgifterna för egendom som utgör den underliggande tillgången i synnerhet i fråga om avtal som har ingåtts före lagens ikraftträdande. Med tanke på dessa situationer föreslås det i momentet att vid beräkningen av nettoavkastningen kan en så kallad presumtiv anskaffningsutgift enligt 46 § 1 mom. dras av från köpesumman för den egendom som utgör den underliggande tillgången enligt avtalet, om den skattskyldige trots försök inte kan få uppgifter om den faktiska anskaffningsutgiften av försäkringsbolaget. Vid tillämpningen av en presumtiv anskaffningsutgift anses ägartiden ha börjat vid den tidpunkt då ägandet övergår i försäkringsbolagets namn. I fråga om köp som ingåtts

¹² Enligt 6 kap. 20 c § 2 mom. i försäkringsbolagslagen ska försäkringstekniska avsättningar för fondförsäkringar enligt 10 kap. så exakt som möjligt täckas med tillgångar som hör till placeringsobjekt som bestämmer dessa försäkringars värdeutveckling. Enligt andra meningen i 9 kap. 8 § 3 mom. i försäkringsbolagslagen fastställs ansvarsskulden när det gäller fondförsäkringar i enlighet med värdeutvecklingen på de placeringar som är knutna till ansvarsskulden. Av försäkringsbolagens solvensbestämmelser kan således anses följa att försäkringsbolaget i praktiken måste placera försäkringstagarens försäkringspremier enligt de dolda tillgångar som försäkringstagaren har valt.

efter lagens ikraftträdande ska den skattskyldige säkerställa att de faktiska anskaffningsutgifterna kan utredas.

I momentet preciseras också att kalkylmässiga värdeändringar och andra kalkylmässiga poster som beaktats i försäkringsbolagets bokföring och värdeberäkningen i avtalet inte beaktas vid beräkningen av nettoavkastningen för skatteåret. Sådana kalkylmässiga värdeändringar och andra poster är till exempel kalkylmässiga värdeändringar som beror på ändringar i marknadsvärdet på värdepapper som utgör underliggande tillgång enligt avtalet. Andra kalkylmässiga poster som inte beaktas vid beräkningen av nettoavkastningen är till exempel försäkringsbolagets inkomstandel av den beskattningsbara inkomsten för sammanslutningar och andra beräkningssubjekt som utgör underliggande tillgångar. Denna begränsning behövs därför att man vid beräkningen av nettoavkastningen använder realiserade överlåtelsepriser, intäkter, faktiska anskaffningsutgifter och realiserade övriga utgifter.

Om den nettoavkastning som beräknas enligt momentet är negativ, är den förlust som uppstår inte avdragsgill vid beräkningen av nettoavkastningen för senare skatteår. Förlusten kan inte heller dras av från den skattskyldiges övriga inkomster.

I 4 mom. föreskrivs om beskattningen av utbetalningar till den skattskyldige som görs med stöd av ett avtal enligt 1 mom. På utbetalningarna tillämpas bestämmelserna i 35 eller 35 a §. Från det belopp som räknats som skattepliktig avkastning avdras således det belopp som med stöd av denna paragraf betraktats som inkomst för skatteåret eller tidigare. Genom det föreslagna momentet förhindrar man också dubbel beskattning.

Exempel

Den skattskyldige har sedan ingången av 2010 haft en försäkring som uppfyller förutsättningarna för tillämpning av denna paragraf. Försäkringen har årligen gett en nettoavkastning och den skattskyldige har inte tagit ut medel från försäkringen. Den realiserade nettoavkastningen har inte tidigare beskattats som den skattskyldiges inkomst. Från och med att lagen börjar tillämpas ska den nettoavkastning under skatteåret som beräknats enligt 3 mom. beskattas som den skattskyldiges kapitalinkomst från försäkringen. Om den skattskyldige tar ut medel från försäkringen till exempel 2022, beräknas först beloppet av den skattepliktiga kapitalinkomsten i enlighet med 35 § eller 35 a §. Från detta belopp avdras beloppet av samma skattskyldigs kapitalinkomst som beskattats enligt denna paragraf åren 2020—2022.

I det föreslagna 5 mom. föreskrivs om avdrag för förlust som uppstått på grund av avtalet i enlighet med 35 §.

45 §. Skatteplikt för överlåtelsevinst. Enligt det nya 6 mom. som föreslås bli fogat till paragrafen omfattas överlåtelser som görs inom ett aktiesparkonto inte av beskattningen av överlåtelsevinst och i det nya 7 mom. införs bestämmelser om beskattningen av vinst vid överlåtelse av ett kapitaliseringsavtal. Vinst från överlåtelse av kapitaliseringsavtal betraktas som överlåtelsevinst enligt bestämmelserna om beskattning av överlåtelsevinst i inkomstskattelagen, dock så att vid beräkningen av överlåtelsevinst tillämpas inte antaganden om anskaffningsutgift enligt 46 § 1 mom.

På överlåtelse av kapitaliseringsavtal kan också 46 § 2 mom. tillämpas. Enligt momentet beräknas ägartiden och anskaffningsutgiften för egendom som förvärvats vid avvittring med hänsyn till det fång som är tidigare än avvittringen. Om en efterlevande makes avtal överförs

till dödsboet i samband med avvittringen utgörs anskaffningsutgiften för dödsboet av det värde som använts vid arvsbeskattningen.

Vid förvärvarens senare beskattning av överlåtelsevinsten räknas vederlag och de premier som förvärvaren själv har betalat för avtalet till anskaffningsutgiften. Till anskaffningsutgiften för ett kapitaliseringsavtal som erhållits i arv eller som gåva räknas det beskattningsvärde enligt 47 § 1 mom. som använts vid arvs- eller gåvobeskattningen, ökat på motsvarande sätt med de premier som förvärvaren har betalat. Anskaffningsutgiften för ett kapitaliseringsavtal som har förvärvats genom köp av gåvonatur utgörs på motsvarande sätt av vederlag, gåvan och nya premier som har betalats.

Vid beräkningen av överlåtelsevinsten ska i enlighet med principerna för beskattning av överlåtelsevinst beloppet av de medel som den skattskyldige tagit ut och som ska betraktas som kapitalandel, dvs. den andel som inte betraktas som avkastning enligt 35 §, dras av från det belopp som betraktas som anskaffningsutgift.

50 §. Överlåtelseförlust. I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. där det föreskrivs att överlåtelseförluster från aktiesparkonton inte är avdragsgilla.

53 b §. Aktiesparkonton. I det nya 53 b § 1 mom. föreskrivs det om beskattningen av avkastning av aktiesparkonton. Avkastningen utgörs av den del av det gängse värdet av sparmedlen på kontot som överskrider beloppet av insättningar på kontot. Till det gängse värdet räknas marknadsvärdet enligt de senast tillgängliga slutkurserna för aktier på ett värdeandelskonto som har anslutits till aktiesparkontot samt medlen på ett inlåningskonto som har anslutits till aktiesparkontot.

Avkastningen beskattas endast om den tas ut från kontot. Om det gängse värdet är lika högt eller lägre än beloppet av insättningar på kontot medför uttag av medlen inga inkomstskattepåföljder. När medel tas ut från kontot betraktas som avkastning samma relativa andel som förhållandet mellan den avkastning som finns på kontot och det gängse värdet av sparmedlen på kontot. Uttag av medel minskar beloppet av insättningar på kontot till den del uttaget betraktas som uttag av insättningar. Utgifter som tjänsteleverantören tar ut med stöd av avtalet om aktiesparkonto minskar avkastningen av kontot. Utgifterna kan inte dras av separat vid beskattningen.

I 2 mom. föreskrivs om beskattningen av dividend på aktier på ett aktiesparkonto. Dividenderna betraktas i sin helhet som en del av avkastningen av kontot. Om dividenden har fåtts från utlandet och källstaten har innehållit källskatt på dividenden avdras beloppet av källskatten från bruttobeloppet av den erhållna dividenden och endast nettobeloppet av dividenden räknas som en del av avkastningen av kontot. Om källstaten har innehållit en högre källskatt på dividenden än vad som är tillåtet enligt ett skatteavtal mellan Finland och staten i fråga, betraktas ändå endast nettobeloppet av dividenden som avkastning. Den skattskyldige har dock möjlighet att ansöka om återbetalning av den källskatt som enligt skatteavtalets bestämmelser har uppburits till ett för högt belopp i källstaten. I dessa fall ska den skattskyldige anmäla beloppet av den återbetalda skatten både till tjänsteleverantören och till Skatteförvaltningen. Det belopp som återbetalats av källstaten betraktas som avkastning som har tagits ut från aktiesparkontot det skatteår som återbäringen har betalats.

I 3 mom. föreskrivs om avdrag för förlust från ett aktiesparkonto när kontot avslutas. Om den skattskyldige i samband med att kontot avslutas efter uttag från kontot får tillbaka mindre medel från kontot än vad som finns kvar av de medel som han eller hon placerat på kontot, utgörs förlusten från aktiesparkontot av skillnaden mellan det återstående beloppet av medel som placerats på kontot och beloppet av de medel som ska fås tillbaka från kontot. Förlusten är av-

dragsgill från de skattepliktiga kapitalinkomsterna. I momentet föreskrivs också om i vilken ordning förlusten ska dras av. Förlusten beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse där det föreskrivs om de situationer där ett aktiesparkonto överförs från en tjänsteleverantör till en annan. Överföringen kan göras utan skattepåföljder om kontot överförs på det sätt som avses i 13 § i lagen om aktiesparkonton.

I det föreslagna 5 mom. föreskrivs att avslutande av ett aktiesparkonto på grund av den skattskyldiges död inte medför inkomstskattepåföljder. Medel som finns på kontot beaktas vid arvsbeskattningen på samma sätt som medel på andra värdeandels- och inlåningskonton.

I 6 mom. föreskrivs att den skattskyldige får ha endast ett aktiesparkonto. I praktiken kan tjänsteleverantören dock inte utreda om kunden redan har ett aktiesparkonto. I samband med att avtalet ingås ska kunden försäkra att han eller hon inte har andra gällande avtal om aktiesparkonton. Om kunden har flera än ett avtal i kraft samtidigt påför Skatteförvaltningen den skattskyldige en skatteförhöjning på det sätt som föreskrivs i 33 b § i lagen om beskattningsförfarande.

1.2 Lagen om beskattningsförfarande

15 §. *Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter.* Hänvisningen i 6 mom. till en sådan clearingorganisation som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (749/2012) ersätts med en hänvisning till en sådan värdepapperscentral som avses i den lag med samma namn (348/2017) genom vilken den nämnda lagen har upphävts. I den nya lagen har bestämmelserna om clearingorganisationer slagits ihop med bestämmelserna om värdepapperscentraler.

16 §. *Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag.* Till 2 mom. fogas ett omnämnande om olycksfallsförsäkringspremier enligt lagen om lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015). För beskattningen ska försäkringsbolaget med stöd av momentet lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om dessa premier. Genom den nämnda lagen som trädde i kraft den 1 januari 2016 upphävdes den lag om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) som nämns i den gällande bestämmelsen. Hänvisningen till den sistnämnda lagen kvarstår i momentet, eftersom den fortfarande kan bli tillämplig på betalningsskyldigheter som hänför sig till tiden innan lagen upphävdes.

Hänvisningen i 9 mom. till kreditinstitutslagen (121/2007) ersätts med en hänvisning till den lag med samma namn (610/2014) genom vilken den nämnda lagen upphävdes.

Ändringarna av 15 § och 2 och 9 mom. i denna paragraf är av teknisk natur eftersom enligt ikraftträdandebestämmelserna i de nya lagarna har de skyldigheter att lämna uppgifter som avses här inte upphört när de gamla lagarna upphävdes.

I paragrafen föreslås ett nytt 14 mom. enligt vilket försäkringsbolaget och utländska försäkringsbolags representanter eller förmedlare är skyldiga att för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om förlust från sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsade pensionsförsäkringar som avses i 35 och 35 b § i inkomstskattelagen.

Skyldigheten att i egenskap av betalare eller förmedlare lämna uppgifter om intäkter och andra erhållna prestationer från sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar grundar sig på 15 § 1 mom. i den gällande lagen. Avsikten är att erhållna prestationer och för-

luster anmäls till inkomstregistret i enlighet med lagen om inkomstdatasystemet. Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen beslutar om de enskilda uppgifter om prestationer och förluster som ska föras in i inkomstregistret.

Det nuvarande 14 mom. blir 15 mom.

17 §. Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter. I det föreslagna nya 15 mom. föreskrivs det om anmälningsskyldighet för tjänsteleverantörer som tillhandahåller avtal om aktiesparkonton. Tjänsteleverantören ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om datumen för ikraftträdande och avslutande av den skattskyldiges aktiesparkonto, inbetalningar till aktiesparkontot, sparmedel som tagits ut från aktiesparkontot, andelen avkastning av aktiesparkontot av de sparmedel som tagits ut, förlust från aktiesparkontot, det gängse värdet av sparmedlen på aktiesparkontot och om nettobeloppet av penningprestationerna vid utgången av året.

32 c §. Förhöjd skatt på aktiesparkonto. I den nya paragrafen föreskrivs om skatteförhöjning som påförs om den skattskyldige har två eller flera avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt. I sådana fall ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige att betala en skatteförhöjning på 10 euro. Skatteförhöjningen påförs för alla de dagar som den skattskyldige har haft flera än ett avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt. Beloppet av skatteförhöjningen fastställs skilt för varje avtal och förhöjningen påförs på basis av alla avtal om aktiesparkonto som är i kraft samtidigt. Den skatteförhöjning som påförs är således alltid minst 20 euro per dag.

1.3 Lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst

3 §. I det nya 10 mom. föreskrivs att källskatt inte betalas på dividend på aktier som finns på ett aktiesparkonto.

1.4 Lagen om källskatt på ränteinkomst

4 §. I den nya 4 punkten föreskrivs att källskatt på ränteinkomst inte ska betalas för ränta som inlutit på basis av medel på ett inlåningskonto som anslutits till aktiesparkonto.

1.5 Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

5 §. Till förteckningen över skattepliktiga inkomster fogas bestämmelser om inkomster från sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar.

Till paragrafen fogas en 14 punkt, enligt vilken inkomster beräknade i enlighet med 35 § 1 mom. i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta är skattepliktig inkomst.

Det bör noteras att 34 § 3 mom. om sparlivförsäkringar, till vilket det hänvisas i 35 §, inte kan tillämpas på en försäkring som är avsedd som företagets eget placeringsinstrument. Det är nog fråga om en personförsäkring, vilket innebär att den försäkrade bör vara en person, men när ett företag självt är försäkringens förmånstagare, såsom i fallet CSN:1994/135, eller som försäkringstagare är berättigat till återköpsvärdet, ska bestämmelserna i 34 § 3 mom. om en person som inkomsttagare på motsvarande sätt inte tillämpas på en försäkringsprestation som ett företag fått. Definitionen av livförsäkring ingår i hänvisningen i 34 § 2 mom. till livförsäkringsklasserna i lagen om försäkringsklasser, vilka baserar sig på livförsäkringsdirektivet. Om det är fråga om en försäkring enligt de nämnda försäkringsklasserna, till vilken besparing har uppkommit av försäkringspremierna, är det fråga om en sparlivförsäkring och på den försäk-

ringsutbetalning som betalats till företaget på basis av den ska med stöd av 14 punkten det proportionella förfarandet för beskattning av avkastning enligt 35 § tillämpas.

Paragrafens 14 punkt ändrar inkomstens realiseringstidpunkt i situationer där medel lyfts från en sparlivförsäkring eller ett kapitaliseringsavtal. Den skattemässiga behandlingen avviker vanligen också från bokföringsposterna i företagets bokföring. I bokföringsnämndens utlåtande 1836/28.4.2009 har det i fråga om fondanknutna kapitaliseringsavtal ansetts att det i en situation där man med fog kan anse att den betalda posten lika gärna kan tolkas som avkastning eller som kapitalåterbäring överensstämmer det att betalningen behandlas som en kapitalåterbäring med den försiktighetsprincip som ingår i god bokföringssed.

Bestämmelsen tillämpas inte på avtal som bygger på en beräkningsränta. Enligt sin karaktär är beräkningsräntan och en eventuell kundkreditering i enlighet med 19 § i näringskattelagen prestationsbaserade beskattningsbara inkomster, varför förmånen av uppskjuten beskattning inte gäller dem. Den skattemässiga behandlingen av kapitaliseringsavtal som bygger på en beräkningsränta baserar sig på etablerad beskattningspraxis.

Det föreslås att det till förteckningen i paragrafen fogas en 15 punkt, som ändrar inkomstens realiseringstidpunkt på det sätt som beskrivs i motiveringen till 35 b § i inkomstkattelagen i fråga om de avtal som avses i bestämmelsen. Det är ändamålsenligt att tillämpa beskattningsförfarandet enligt den sistnämnda bestämmelsen också i näringsbeskattningen för att motverka att målen i 35 b § kringgås genom att man ingår avtal i företagets namn. Med avseende på målen med bestämmelsen är det motiverat att tillämpa den också på kapitaliseringsavtal som bygger på en beräkningsränta och sparlivförsäkringar. Det samma gäller pensionsförsäkringar, som åtminstone i princip kan användas som företagets egna placeringsinstrument på samma sätt som sparlivförsäkringar när företaget har återköpsrätt.

8 §. Till 21 och 22 punkten i förteckningen över avdragbara utgifter i 1 mom. fogas förluster som uppstått på grund av avtal enligt 5 § 14 och 15 punkten. Förlusterna ska vara slutgiltiga på det sätt som förutsätts i 35 § 3 mom. och 35 b § 3 mom. i inkomstkattelagen.

27 g §. I den nya 27 g § föreskrivs det att bestämmelserna i 35 och 35 b § i inkomstkattelagen ska tillämpas på periodisering av inkomster av sådana avtal som avses i de bestämmelser som föreslås i 5 och 8 § och av förluster i anknytning till avtalen.

2 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 1 mars 2019. Lagens 81 § föreslås dock vara i kraft till den 31 december 2019. Lagen om beskattning av näringsverksamhet skall tillämpas första gången för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2020 eller senare.

Avsikten är att lagarna ska tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

Bestämmelserna om beskattning av avkastning av kapitaliseringsavtal och sparlivförsäkringar i 35 § i inkomstkattelagen tillämpas således vid uttag av medel den 1 januari 2020 eller senare. Om medel tas ut före det tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Lagens 35 b § tillämpas om förutsättningarna för tillämpning av bestämmelsen uppfylls den 1 januari 2020 eller senare.

På utbetalningar som grundar sig på ett avtal om pensionsförsäkring som ingåtts före den 1 januari 2020 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen, dock så att 34 § 5 och 6 mom. tillämpas även på utbetalningar som grundar sig på ett avtal som ingåtts före den 1 januari 2020. Detta gäller i praktiken försäkringar som har tecknats utomlands och för

vilka premierna har kunnat dras av vid beskattningen i en annan stat eller till vilka beskattningsbar inkomst har kunnat överföras till bruttobelopp.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna ändringarna av inkomstskattelagen som gäller sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal tillämpas i enlighet med övergångsbestämmelsen också på avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande. Huvudregeln i 35 § innebär att tidpunkten för beskattningen av avkastning ändras och kan, beroende på försäkringstagarnas beteende och ändringarna av värdet på de underliggande tillgångar som ingår i avtalet, innebära att betalningen av skatt tidigareläggs. Beskattningsförfarandet enligt 35 b § kan leda till en betydligt strängare beskattning än för närvarande.

På grund av de skärpta skattepåföljder som riktas mot gällande avtal är lagförslaget av betydelse med tanke på egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen.

Det grundlagsfästa egendomsskyddet tryggar också kontinuiteten i avtalsrelationer, även om förbudet mot att ingripa retroaktivt i avtalsrelationers okränkbarhet inte är ovillkorligt i grundlagsutskottets praxis (GrUU 28/1994 rd, GrUU 37/1998 rd, s. 2/I, GrUU 63/2002 rd, s. 2/II). Skyddet för kontinuiteten i förmögenhetsrättsliga rättshandlingar bottnar i tanken att skydda rättssubjektens berättigade förväntningar i ekonomiska frågor (GrUU 48/1998 rd, s. 2/II, GrUU 33/2002 rd, s. 3/I). I sin praxis har grundlagsutskottet ansett att det i skyddet för befogade förväntningar ingår en rätt att lita på att den lagstiftning som reglerar viktiga rättigheter och skyldigheter i avtalsförhållandet är bestående och att dessa frågor därför inte kan regleras på ett sätt som orimligt mycket försämrar parternas rättsliga ställning. Det har ansetts att skyddet för berättigade förväntningar och tillitsskyddet accentueras ännu mer när det är fråga om en specialordning som ursprungligen tillkommit genom lag (GrUU 45/2002 rd, s. 2–3). Bestämmelser som ingriper i skyddet för kontinuiteten i avtalsförhållanden har utskottet bedömt med avseende på de generella villkoren för att få inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna, exempelvis med avseende på ett godtagbart syfte och bestämmelsernas proportionalitet (GrUU 1/2003 rd, s. 3–4, GrUU 63/2002 rd, s. 2–3, GrUU 45/2002 rd, s. 3).

De ändringar som följer av den föreslagna 34 a § innebär endast att tidpunkten för beskattningen av avkastning tidigareläggs. Fortfarande beskattas endast avkastningen, som fastställs enligt motsvarande principer som för närvarande. Ändringarna påverkar inte de fall där besparingarna realiserar först när avtalet upphör och sparbeloppet överstiger beloppet av försäkringspremierna.

När lagförslaget bedöms mot bakgrunden av egendomsskyddet bör det för det första konstateras att det inte är fråga om att ingripa i en specialordning som ursprungligen tillkommit genom lag och där skyddet för berättigade förväntningar och tillitsskyddet har ansetts accentueras i utskottets utlåtandepaxis. När det gäller beskattningen av avkastning är det fråga om ändring av ett för närvarande oreglerat förfarande som grundar sig på Skatteförvaltningens anvisning och som blivit etablerad praxis inom branschen. Ändringen medför inte heller att man avviker från Skatteförvaltningens anvisning 3124/31/99, som beskrivs ovan i avsnitt 1.1.3 och som den ovannämnda etablerade praxisen grundar sig på, eftersom både nämnda praxis och den nu föreslagna proportionella beskattningen av avkastning, som en del försäkringsbolag enligt anvisningen dessutom redan hade tillämpat i viss utsträckning, har i anvisningen ansetts vara i enlighet med ordalydelsen i lagen. Den föreslagna rätten att dra av förlust från försäkringar och kapitaliseringsavtal när avtalet upphör lindrar beskattningen i förlustbringande situationer, vilket beroende på förlustens storlek kan innebära en betydande ekonomisk fördel i jämförelse med den gällande lagstiftningen.

RP 275/2018 rd

Det bör också noteras att i fråga om avtal som omfattas av beskattningen enligt huvudregeln i 34 § kan spararna undvika den strängare beskattningen genom att ta ut medel upp till beloppet av det investerade kapitalet före den 1 januari 2020. Då betraktas det återstående försäkringskapitalet i sin helhet som en del av avkastningen. Uttag av avkastningen från och med den 1 januari 2020 leder till samma slutresultat både enligt det nuvarande skatteförfarandet och enligt de föreslagna bestämmelserna.

Enligt regeringens uppfattning är ändringen som helhet mycket måttlig och kan inte anses försämra avtalsparternas rättsliga ställning i oskäligt hög grad med tanke på egendomsskyddet. Ändringen förutsätter inte heller några ändringar av avtalen från avtalsparternas sida.

Däremot kan den föreslagna 35 b § leda till en betydligt strängare beskattning än för närvarande. Enligt regeringens uppfattning kan inte de arrangemang av konstruerad karaktär som omfattas av tillämpningsområdet för de nuvarande bestämmelserna anses åtnjuta egendomsskydd enligt grundlagen i samma utsträckning som ändringar som medför strängare beskattning av ”äkta” placerings- och sparprodukter. Det finns veterligen ingen rättspraxis om tillämpligheten av 28 § i lagen om beskattningsförfarande på nämnda arrangemang och således inte heller om i vilken utsträckning man bör ingripa i dem vid verkställandet av beskattningen med stöd av den gällande lagstiftningen.

För att undvika beskattning enligt 35 b § måste parterna ändra avtalen och upphäva andra arrangemang som leder till tillämpning av bestämmelsen innan bestämmelserna börjar tillämpas den 1 januari 2020. Enligt regeringens uppfattning är övergångsperioden tillräckligt lång för att göra de ändringar i avtalen och andra arrangemang som behövs innan bestämmelserna börjar tillämpas. I förslagen till nya bestämmelser har man inte tagit ställning till när det är möjligt att ingripa i försäkringsarrangemang med stöd av 28 § i lagen om beskattningsförfarande och andra gällande bestämmelser, utan detta avgörs i rättspraxis.

Genom den föreslagna 35 b § får också försäkringstagare och inhemska och utländska tjänsteleverantörer en jämligare ställning, vilket enligt regeringens uppfattning har betydelse vid bedömningen av förslagen ur ett grundlagsperspektiv.

De föreslagna bestämmelserna i 34 § i inkomstskattelagen där det föreskrivs att av utbetalningar med stöd av sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och frivilliga pensionsförsäkringar är endast avkastningen skattepliktig under förutsättning att premierna inte har dragits av vid beskattningen, ska likaså också tillämpas på gamla avtal. I praktiken blir bestämmelserna dock tillämpliga endast i gränsöverskridande situationer när ett avtal har ingåtts medan spararen bodde i en annan stat, varvid de skattebestämmelser som gäller avtal och övriga bestämmelser följer lagstiftningen i hemviststaten. Enligt regeringen kan inte det skydd för berättigade förväntningar och det tillitsskydd som anknyter till egendomsskyddet anses utsträcka sig till sådana situationer, eftersom resultatet av den skattemässiga behandlingen beror på de åtgärder som vidtas av två stater som självständigt utövar sin lagstiftningsmässiga makt. Det bör också noteras att de gällande bestämmelserna om sparlivförsäkringar grundar sig på att försäkringspremierna inte är avdragsgilla och att andra utbetalningar än utbetalningar med stöd av frivilliga pensionsförsäkringar enligt 34 a § eller 81 § även för närvarande är skattepliktig förvärvsinkomst i sin helhet med stöd av 34 § 1 mom.

Enligt regeringens uppfattning innebär lagförslagen inte ett sådant ingripande i befintliga avtalsförhållanden som strider mot 15 § om egendomsskydd i grundlagen. Regeringen anser att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i inkomstskattelagen (1535/1992) 34 a § 4 och 5 mom. och 81 §, av dem 34 a § 4 och 5 mom. sådana de lyder i lag 1741/2009,
ändras 10 § 13 punkten, 32 §, 34 § 1, 3 och 5 mom. och 35 §,
av dem 10 § 13 punkten, sådan den lyder i lag 219/2012, 32 § sådan den lyder i lag 716/2004 samt 34 § 1, 3 och 5 mom. sådana de lyder i lag 530/2008, och
fogas till 10 §, sådan den lyder i lagarna 1549/1995, 1223/2006, 1741/2009, 219/2012 och 1399/2014, en ny 14 punkt, till 33 a §, sådan den lyder i lagarna 716/2004, 774/2012 och 1237/2013, ett nytt 4 mom., till 33 c §, sådan den lyder i lagarna 1237/2013 och 530/2016, ett nytt 5 mom., till 34 §, sådan den lyder i lag 530/2008, nya 6–8 mom., till lagen nya 35 a och 35 b §, till 45 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1078/2008, 219/2012 och 774/2012, nya 6 och 7 mom., till 50 §, sådan den lyder i lagarna 1128/2005, 774/2012 och 1546/2015, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 53 b § som följer:

10 §

Inkomst som förvärvats i Finland

Inkomst som förvärvats i Finland är bland annat

13) sådan överlåtelsevinst vid aktiebyte som är skattepliktig inkomst om inte 52 f § 2 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) ska tillämpas på överlåtelser i en situation som avses i 52 f § 3 och 4 mom. i den lagen,

32 §

Kapitalinkomst

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare bestäms nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan inkomst som kan anses ha influtit av egendom. Kapitalinkomst är inkomst av bland annat ränta, dividendinkomst i enlighet med vad som bestäms i 33 a—33 d §, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring, avkastning av kapitaliseringsavtal, kapitalinkomst av skogsbruk, inkomst av marksubstanser, överlåtelsevinst och avkastning som tagits ut från ett aktiesparkonto. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av den företagsinkomst som skall fördelas, av den inkomstandel som en delägare i en sammanslutning har erhållit och av inkomst av renskötsel.

33 a §

Dividender från offentligt noterade bolag

Dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som betraktas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §.

33 c §

Dividend från utländska samfund

Dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som betraktas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §.

34 §

Skatteplikt för försäkringsersättningar som grundar sig på personförsäkring

Försäkringsutbetalningar som erhållits med stöd av livförsäkring, kapitaliseringsavtal, i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring eller i 5 mom. avsedd pensionsförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar som erhållits med stöd av annan personförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst enligt vad som bestäms nedan.

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder,

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet ska tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han eller hon som är den försäkrade, eller hans eller hennes make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes adoptivbarn eller dettas bröstarring, eller fosterbarn eller makens barn,

3) försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen.

Av utbetalningar med stöd av ett kapitaliseringsavtal eller någon annan tidsbegränsad pensionsförsäkring som den försäkrade tecknat än en sådan frivillig pensionsförsäkring som avses i 34 a § är endast avkastningen skattepliktig kapitalinkomst, i det fall att premierna för kapitaliseringsavtalet eller försäkringen inte har dragits av vid beskattningen. På livsvariga pensionsförsäkringar tillämpas vad som föreskrivs i 35 a §.

Avdrag för premier jämställs med att skattepliktig inkomst har kunnat överföras till försäkringen till bruttobelopp.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

Frivillig pensionsförsäkring anses vara sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt till sådan försäkring ansluten invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vilken baserad pension är avsedd att betalas i upprepade poster halvårsvis eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid, eller under minst två års tid.

35 §

Avkastning och förlust från sparlivförsäkring, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsad pensionsförsäkring

RP 275/2018 rd

Som avkastning av ett avtal enligt 34 § 3 och 5 mom. anses den del av försäkringens eller kapitaliseringsavtalets sparbelopp som överskrider beloppet av försäkringspremierna eller premierna för kapitaliseringsavtalet. Av prestationer som med stöd av ett avtal har betalats ut som försäkringsutbetalning, betalning av återköpsvärde eller under någon annan benämning betraktas som skattepliktig inkomst för det år prestationen betalades den relativa andel som vid betalningstidpunkten motsvarar den återstående avkastningens andel av det återstående sparbeloppet.

Till premier för sparlivförsäkring och pensionsförsäkring räknas också premier för dödsfallsförsäkring som ingår i ett och samma avtal. Om sparlivförsäkringen har tecknats av den försäkrades arbetsgivare, ska såsom försäkringspremier dras av det belopp som ansetts ingå i den försäkrades lön.

Om beloppet av prestationer som med stöd av ett avtal har betalats ut under avtalsperioden minskat med det belopp som betraktas som inkomst av dem underskrider beloppet av premierna, är den förlust som uppstått till följd av detta avdragsgill från skattepliktiga kapitalinkomster för fysiska personer och dödsbon det år avtalet löper ut och förlust av sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal för skattskyldiga samfund avdragsgill från inkomst av den förvärvskälla vars medel avtalet gäller. Till den del förlusten inte under skatteåret har dragits av från de skattepliktiga kapitalinkomsterna för fysiska personer eller dödsbon beaktas denna vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget enligt 60 §. Förlusten dras av från nettokapitalinkomsten efter avdrag för överlåtelseförluster före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlusten beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

Premier för kapitaliseringsavtal jämställs med vederlag som den skattskyldige har betalats för kapitaliseringsavtalet och anskaffningsutgifter enligt 46 och 47 § för kapitaliseringsavtal som erhållits vederlagsfritt.

Sådana betalningar med stöd av ett kapitaliseringsavtal som gjorts med stöd av en nyttjanderätt enligt 12 kap. i ärvdabalken (40/1965) betraktas med avvikelse från 1 mom. i sin helhet som avkastning.

35 a §

Livsvarig pensionsförsäkring

Av pension som betalats under skatteåret med stöd av en livsvarig pensionsförsäkring som den skattskyldige har tecknat betraktas som skattepliktig kapitalinkomst den del som överskrider beloppet av betalda försäkringspremier delat med det förväntade antalet levnadsår för en person i den försäkrades ålder enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik vid ingången av det skatteår som pensionsutbetalningen inleds. Det förväntade antalet levnadsår avrundas till närmaste fulla levnadsår.

Om en del av försäkringspremierna enligt 1 mom. överskrider den pension som betalats under skatteåret, beaktas den överstigande delen under senare år. Som försäkringspremier beaktas under hela avtalsperioden beloppet av premierna. Ett eventuellt belopp som har betalats till den försäkrade på grund av ett partiellt återköp dras av från försäkringspremierna minskad med den andel av dem som betraktas som inkomst.

Skattepliktig inkomst av återköpsvärdet eller ändringsvärdet för en livsvarig pensionsförsäkring som den skattskyldige tecknat är försäkringens avkastning som fastställs i enlighet med 35 § 1 mom.

Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan i denna paragraf är utbetalningar med stöd av ett avtal i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst, om försäkringspremierna har dragits av vid inkomstbeskattningen. Detsamma gäller i sådana situationer som avses i 34 § 6 mom.

35 b §

Särskilt beskattningsförfarande för vissa försäkringar

Avkastningen av placeringsobjekt som utgör underliggande tillgång enligt ett kapitaliseringsavtal, avtal om sparlivförsäkring eller avtal om pensionsförsäkring beskattas som den skattskyldiges inkomst under det skatteår som intäkterna har flutit in till försäkringsbolaget och som de kan tas ut av den skattskyldige, om den skattskyldige eller en av denne utsedd person har rätt att utöva en eller flera av följande rättigheter som är kopplade till underliggande tillgångar enligt avtalet:

- 1) rätt att använda bestämmande inflytande eller rösträtt som hänför sig till den underliggande tillgången,
- 2) rätt att besluta till vem och på vilka villkor den egendom som utgör underliggande tillgång ska överlätas,
- 3) rätt att besluta om nyttjande- eller besittningsrätt som hänför sig till den underliggande tillgången,
- 4) rätt att avtala om uppdrag som gäller den egendom som utgör underliggande tillgång eller ingå andra avtal som gäller den underliggande tillgången för försäkringsbolagets del med en tredje part.

Förutsättningen att utöva en rättighet enligt 1 mom. anses bli uppfylld om försäkringstagaren eller en av denne utsedd person har utövat rättigheten under skatteåret eller om det har avtalats om utövande av en sådan rättighet i ett avtal enligt 1 mom. eller det i övrigt föreligger en faktisk möjlighet att utöva en sådan rättighet.

Avkastningen under skatteåret av placeringsobjekt enligt 1 mom. beskattas som den skattskyldiges inkomst så att från nettoavkastningen av placeringsobjekten under skatteåret avdras de provisioner för försäkringen eller avtalet som den skattskyldige har betalat till försäkringsbolaget under samma skatteår och som har dragits av från avtalets besparing. Nettoavkastningen räknas så att från de bruttoprestationer som betalats till försäkringsbolaget för placeringsobjekten avdras försäkringsbolagets faktiska anskaffningsutgifter och andra realiserade utgifter med direkt anknytning till prestationerna som har uppstått till följd av förvärvandet av denna inkomst, inklusive källskatt som försäkringsbolaget har betalat. Om den skattskyldige inte kan redogöra för de faktiska anskaffningsutgifterna kan det belopp som avses i 46 § 1 mom. dras av från egendomens överlåtelsepris vid beräkningen av nettoavkastningen. Till bruttoprestationer räknas utöver till försäkringsbolaget betalda och krediterade intäkter och vinstandelar även disponibla intäkter och vinstandelar samt övriga belopp som till sin karaktär motsvarar intäkter. Vid beräkningen av nettoavkastningen beaktas inte icke-realiserade kalkylmässiga värdeändringar av placeringsobjekten inom försäkringsavtalet. Om nettoavkastningen för skatteåret är negativ, är nettoförlusten inte avdragsgill.

Av prestationer som försäkringsbolaget med stöd av ett i 1 mom. avsett avtal har betalat till den skattskyldige som försäkringsutbetalning, betalning av återköpsvärde eller under någon annan benämning är den del som fastställs enligt 35 eller 35 a § skattepliktig inkomst minskat med det belopp som med stöd av denna paragraf räknats som samma inkomsttagares inkomst under skatteåret eller tidigare.

Vad som föreskrivs i 35 § 3 mom. om förlust från ett sådant avtal som avses i paragrafen tillämpas på motsvarande sätt på förlust från ett sådant avtal som avses i denna paragraf.

RP 275/2018 rd

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

Vinst som erhållits vid överlåtelse av medel på ett aktiesparkonto utgör inte skattepliktig inkomst. På beskattningen av avkastningen av medel på ett aktiesparkonto tillämpas vad som föreskrivs i 53 b §.

Som vinst vid överlåtelse av egendom anses också vinst vid överlåtelse av ett kapitaliseringsavtal. Beloppet av överlåtelsevinsten beräknas dock utan att överlåtelsepriset minskas med det minimibelopp som avses i 46 § 1 mom.

50 §

Överlåtelseförlust

Förlust som uppstått till följd av överlåtelse av medel på ett aktiesparkonto är inte avdragsgill. På beskattningen av förluster som uppstått på grund av avslutande av ett aktiesparkonto tillämpas vad som föreskrivs i 53 b §.

53 b §

Aktiesparkonton

Som avkastning av ett aktiesparkonto anses den del av det gängse värdet av sparmedlen som överskrider beloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot. Avkastningen av ett aktiesparkonto betraktas som skattepliktig kapitalinkomst när avkastningen tagits ut från aktiesparkontot. Som avkastning av uttag av sparmedel betraktas den relativa andel som vid tidpunkten då medlen tas ut motsvarar den återstående avkastningens del av de återstående sparmedlen på aktiesparkontot. Den del av uttag av medel som inte ska betraktas som avkastning minskar det belopp av inbetalningar till kontot som i fortsättningen beaktas när uttag från kontot indelas i avkastning och kapitalåterbäring. Den del av uttag som inte ska betraktas som avkastning minskar också det sammanlagda beloppet av inbetalningar till aktiesparkontot vid beräkningen av maximibeloppet för placeringar på kontot enligt lagen om aktiesparkonton.

Till avkastningen av ett aktiesparkonto räknas dividend på aktier som finns på kontot. Som avkastning betraktas dock inte beloppet av källskatt som källstaten tagit ut på dividend från utlandet. Om källstaten senare har återbetalat källskatt som tagits ut på dividend till den skattskyldige, ska den skattskyldige anmäla ändringen till tjänsteleverantören och Skatteförvaltningen. Beloppet av källskatt på dividend som återbetalats av källstaten betraktas som avkastning som har tagits ut från aktiesparkontot det skatteår som återbäringen har betalats.

Om det gängse värdet av sparmedlen på ett aktiesparkonto är lägre än nettobeloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot när kontot avslutas, utgörs förlusten från aktiesparkontot av skillnaden mellan nettobeloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot och det gängse värdet av sparmedlen. Förlusten från ett aktiesparkonto är avdragsgill från beskattningsbara kapitalinkomster det år då aktiesparkontot avslutas. Till den del förlusten inte har dragits av från de skattepliktiga kapitalinkomsterna beaktas denna vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget enligt 60 §. Förlusten från aktiesparkontot dras av från nettokapitalinkomsten efter avdrag för överlåtelseförluster före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlusten från aktiesparkontot beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

Sparmedel anses inte ha tagits ut och ett aktiesparkonto anses inte ha avslutats om den skattskyldige säger upp avtalet och ingår ett nytt avtal om aktiesparkonto med en annan tjänstele-

RP 275/2018 rd

verantör och om medlen på kontot överförs direkt på det sätt som anges i 13 § i lagen om aktiesparkonton till den tjänsteleverantör som är part i det nya avtalet.

När ett avtal om aktiesparkonto upphör på grund av den skattskyldiges död uppstår inte inkomst som är skattepliktig eller förlust som är avdragsgill vid inkomstbeskattningen.

Den skattskyldige får ha endast ett aktiesparkonto. Om den skattskyldige har flera än ett aktiesparkonto påförs den skattskyldige en förhöjd skatt på aktiesparkontot på det sätt som föreskrivs i 33 b § i lagen om beskattningsförfarande.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 81 § är dock i kraft till den 31 december 2019.

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

På utbetalningar med stöd av ett avtal om pensionsförsäkring som ingåtts före den 1 januari 2020 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Lagens 34 § 5 och 6 mom. tillämpas dock även på utbetalningar med stöd av avtal som har ingåtts tidigare.

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 15 § 6 mom. samt 16 § 2 mom. och 16 § 9 mom.,
sådana de lyder, 15 § 6 mom. i lag 773/2012, 16 § 2 mom. i lag 1745/2009 och 16 § 9 mom. i lag 181/2014, och
fogas till 16 § ett nytt 14 mom., varvid det nuvarande 14 mom. blir 15 mom., till 17 §, sådan den lyder i lagarna 565/2004, 1745/2009, 520/2010, 1498/2011, 773/2012, 452/2016 och 1093/2017, ett nytt 15 mom. och till lagen en ny 32 c § som följer:

15 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter

En värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avtal som gäller återköp eller lån av värdepapper i eget kapital och som centralen har clearat, om dividendersättningar som avses i 31 § 5 mom. i inkomstskattelagen och som betalas med stöd av dylika avtal samt om utbetalare och mottagare av dividendersättningarna. Värdepappersföretag, utländska värdepappersföretag och andra tillhandhållare av investeringstjänster ska lämna de uppgifter som avses i detta moment om återköps- och låneavtal som de har ingått för sina kunders räkning.

16 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag

Försäkringsanstalterna, pensionsstiftelserna och övriga pensionsanstalter, utländska försäkrings- eller pensionsanstalters representanter eller förmedlare i Finland samt inlåningsbanker, fondbolag och värdepappersföretag ska tillstålla Skatteförvaltningen uppgifter om premier för pensionsförsäkringar och inbetalningar som grundar sig på långsiktiga sparavtal, vilka har betalats av skattskyldiga, samt utredning om huruvida premierna och inbetalningarna är avdragsgilla. Dessutom ska försäkringsanstalterna samt utländska försäkringsanstalters representanter eller förmedlare i Finland tillstålla Skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om obligatoriska grupplivförsäkringsavgifter enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) samt olycksfallsförsäkringspremier enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015) som en stipendiat som avses i 1 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare har betalt. Motsvarande utredning ska också ges de skattskyldiga.

Värdepappersföretag och filialer till utländska värdepappersföretag som avses i lagen om investeringstjänster, värdepapperscentraler och kontoförvaltare som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (610/2014) samt i lagen om placeringsfonder (48/1999) avsedda fondbolag, i Finland etablerade filialer till utländska fondbolag och utländska fondbolag

RP 275/2018 rd

som förvaltar i Finland inrättade placeringsfonder samt i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) avsedda AIF-förvaltare, i Finland etablerade filialer till EES-baserade AIF-förvaltare och sådana EES-baserade AIF-förvaltare som förvaltar AIF-fonder som är inrättade i Finland ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avgifter som de tagit ut för förvaltning eller förvaring av egendom.

Försäkringsbolaget och utländska försäkringsbolags representanter eller förmedlare ska lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om förlust från sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsade pensionsförsäkringar som avses i 35 och 35 b § i inkomstskattelagen.

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Tjänsteleverantörer som tillhandahåller sådana avtal om aktiesparkonto som avses i lagen om aktiesparkonton ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om datumen för ikraftträdande och avslutande av den skattskyldiges aktiesparkonto, inbetalningar till aktiesparkontot, sparmedel som tagits ut från aktiesparkontot, andelen avkastning på aktiesparkontot av de sparmedel som tagits ut, förlust från aktiesparkontot, det gängse värdet av sparmedlen på aktiesparkontot och om nettobeloppet av penningprestationerna vid utgången av året.

32 c §

Förhöjd skatt på aktiesparkonto

Om den skattskyldige har två eller flera avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt, ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige att betala en skatteförhöjning på 10 euro. Skatteförhöjningen påförs för alla de dagar som den skattskyldige har haft flera än ett avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt. Beloppet av skatteförhöjningen fastställs skilt för varje avtal om aktiesparkonto och förhöjningen påförs på basis av alla avtal om aktiesparkonto som är i kraft samtidigt. Skatteförhöjningen påförs genom ett beskattningsbeslut för året i fråga.

På förfaranden, beslut och ändringssökande som gäller skatteförhöjning tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om skatteförhöjning. På uppbörd, indrivning och återbetalning av skatteförhöjning tillämpas vad som i lagen om skatteuppbörd föreskrivs om skatteförhöjning enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

3.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 3 § i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst (627/1978), så-
dan paragrafen lyder i lagarna 814/2008, 975/2014, 1402/2014, 532/2016 och 1490/2016, ett
nytt 10 mom. som följer:

3 §

Källskatt ska inte betalas på dividend som betalats ut på aktier på ett sådant aktiesparkonto
som avses i lagen om aktiesparkonton.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

4.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om källskatt på ränteinkomst

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om källskatt på ränteinkomst (1341/1990) 4 § 3 punkten, sådan den lyder i lag 777/2016, och
fogas till 4 §, sådan den lyder i lag 777/2016, en ny 4 punkt som följer:

4 §

Undantag som gäller skatteplikt

Källskatt på ränteinkomst ska inte betalas

3) för ränta på en deposition och ett masskuldebrevslån i vilka spararens medel är placerade genom ett långsiktigt sparavtal enligt 54 d § i inkomstskattelagen,

4) för ränta som inlutit på basis av medel på ett inlåningskonto som anslutits till ett sådant aktiesparkonto som avses i 53 b § i inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

5.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 5 § 13 punkten och 8 § 1 mom. 20 punkten,
sådana de lyder, 5 § 13 punkten i lag 1077/2008 och 8 § 20 punkten i lag 788/2016, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 1077/2008 och 645/2014, nya 14 och 15 punkter, till
8 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1539/1992, 321/1997, 1001/1997, 511/1998, 717/2004,
1077/2008, 471/2009, 938/2010, 490/2012, 645/2014, 1087/2014, 1405/2014, 788/2016 och
825/2017, nya 21 och 22 punkter samt till III avdelningen 1 kap. en ny 27 g § som följer:

5 §

Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga näringsinkomster är bland andra

13) värdestegring på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som intäkt i resultaträkningen,

14) inkomster beräknade i enlighet med 35 § 1 mom. i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta,

15) inkomster beräknade i enlighet med 35 b § i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar som avses i den paragrafen.

8 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro bland andra:

20) apoteksskatt som ska betalas med stöd av lagen om apoteksskatt (770/2016) samt apoteksvgift som ska betalas med stöd av Landskapslagen om apoteksvgift i landskapet Åland (1947:6),

21) förluster beräknade i enlighet med 35 § 3 mom. i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta,

22) förluster beräknade i enlighet med 35 b § i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar som avses i den paragrafen.

III AVDELNINGEN

Periodiserng av inkomst och utgifter

1 kap.

Allmänna periodiseringsstadgandena

27 g §

På periodisering av inkomster av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta och av förluster i anknytning till avtalen tillämpas vad som föreskrivs i 35 § i inkomstskattelagen. På periodisering av inkomster av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som avses i 35 b § i inkomstskattelagen och av förluster i anknytning till avtalen tillämpas vad som föreskrivs i 35 b § i inkomstskattelagen.

RP 275/2018 rd

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagen ska första gången tillämpas för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2020 eller senare

Helsingfors den 5 december 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Finansminister Petteri Orpo

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i inkomstskattelagen (1535/1992) 34 a § 4 och 5 mom. och 81 §, av dem 34 a § 4 och 5 mom. sådana de lyder i lag 1741/2009,
ändras 10 § 13 punkten, 32 §, 34 § 1, 3 och 5 mom. och 35 §,
av dem 10 § 13 punkten, sådan den lyder i lag 219/2012, 32 § sådan den lyder i lag 716/2004 samt 34 § 1, 3 och 5 mom. sådana de lyder i lag 530/2008, och
fogas till 10 §, sådan den lyder i lagarna 1549/1995, 1223/2006, 1741/2009, 219/2012 och 1399/2014, en ny 14 punkt, till 33 a §, sådan den lyder i lagarna 716/2004, 774/2012 och 1237/2013, ett nytt 4 mom., till 33 c §, sådan den lyder i lagarna 1237/2013 och 530/2016, ett nytt 5 mom., till 34 §, sådan den lyder i lag 530/2008, nya 6–8 mom., till lagen nya 35 a och 35 b §, till 45 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1078/2008, 219/2012 och 774/2012, nya 6 och 7 mom., till 50 §, sådan den lyder i lagarna 1128/2005, 774/2012 och 1546/2015, ett nytt 4 mom. och till lagen en ny 53 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

10 §

Inkomst som förvärvats i Finland

Inkomst som förvärvats i Finland

Inkomst som förvärvats i Finland är bland annat

Inkomst som förvärvats i Finland är bland annat

13) sådan överlåtelsevinst vid aktiebyte som är skattepliktig inkomst om inte 52 f § 2 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) ska tillämpas på överlåtelsen i en situation som avses i 52 f § 3 och 4 mom. i den lagen.

13) sådan överlåtelsevinst vid aktiebyte som är skattepliktig inkomst om inte 52 f § 2 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) ska tillämpas på överlåtelsen i en situation som avses i 52 f § 3 och 4 mom. i den lagen,

14) avkastning som tagits ut från ett sådant aktiesparkonto som avses i lagen om aktiesparkonton (/).

32 §

32 §

Kapitalinkomst

Kapitalinkomst

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare bestäms nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan inkomst som kan anses ha influtit av

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare bestäms nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan inkomst som kan anses ha influtit av

Gällande lydelse

egendom. Kapitalinkomst är inkomst av bland annat ränta, dividendinkomst i enlighet med vad som bestäms i 33 a—33 d §, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring, kapitalinkomst av skogsbruk, inkomst av marksubstanser och överlåtelsevinst. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av den företagsinkomst som skall fördelas, av den inkomstandel som en delägare i en sammanslutning har erhållit och av inkomst av renskötsel.

33 a §

Dividender från offentligt noterade bolag

Föreslagen lydelse

egendom. Kapitalinkomst är inkomst av bland annat ränta, dividendinkomst i enlighet med vad som bestäms i 33 a—33 d §, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring, *avkastning av kapitaliseringsavtal*, kapitalinkomst av skogsbruk, inkomst av marksubstanser, överlåtelsevinst *och avkastning som tagits ut från ett aktiesparkonto*. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av den företagsinkomst som skall fördelas, av den inkomstandel som en delägare i en sammanslutning har erhållit och av inkomst av renskötsel.

33 a §

Dividender från offentligt noterade bolag

Dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som betraktas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §.

33 c §

Dividend från utländska samfund

33 c §

Dividend från utländska samfund

Dividend på aktier på ett aktiesparkonto är med avvikelse från 1 mom. avkastning av aktiesparkontot, som betraktas som skattepliktig kapitalinkomst på det sätt som föreskrivs i 53 b §.

34 §

Skatteplikt för försäkringsersättningar som grundar sig på personförsäkring

Försäkringsutbetalningar som erhållits med stöd av livförsäkring eller med stöd av i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar som erhållits med stöd av annan personförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst enligt vad som bestäms nedan.

34 §

Skatteplikt för försäkringsersättningar som grundar sig på personförsäkring

Försäkringsutbetalningar som erhållits med stöd av livförsäkring, *kapitaliseringsavtal*, i 34 a § avsedd frivillig individuell pensionsförsäkring *eller i 5 mom. avsedd* pensionsförsäkring är skattepliktig kapitalinkomst och utbetalningar som erhållits med stöd av annan personförsäkring är skattepliktig förvärvsinkomst enligt vad som bestäms nedan.

RP 275/2018 rd

Gällande lydelse

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder, och om

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet ska tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han eller hon som är den försäkrade, eller hans eller hennes make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes adoptivbarn eller dettas bröstarvinge, eller fosterbarn eller makens barn.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

34 a §

Utbetalningar som grundar sig på frivillig individuell pensionsförsäkring och på lång-

Föreslagen lydelse

Av en utbetalning som grundar sig på en livförsäkring är endast försäkringens avkastning skattepliktig, om

1) utbetalningen enligt försäkringsavtalet utgörs av en sparsumma, dvs. en engångsbetalning eller flera betalningar under en kortare tid än två år efter det att den försäkrade har uppnått en viss ålder,

2) utbetalningen enligt försäkringsavtalet ska tillfalla försäkringstagaren själv, då det är han eller hon som är den försäkrade, eller hans eller hennes make, en arvinge till försäkringstagaren i rätt upp- eller nedstigande led eller hans eller hennes adoptivbarn eller dettas bröstarvinge, eller fosterbarn eller makens barn,

3) försäkringspremier inte har dragits av vid beskattningen.

Av utbetalningar med stöd av ett kapitaliseringsavtal eller någon annan tidsbegränsad pensionsförsäkring som den försäkrade tecknat än en sådan frivillig pensionsförsäkring som avses i 34 a § är endast avkastningen skattepliktig kapitalinkomst, i det fall att premierna för kapitaliseringsavtalet eller försäkringen inte har dragits av vid beskattningen. På livsvariga pensionsförsäkringar tillämpas vad som föreskrivs i 35 a §.

Avdrag för premier jämställs med att skattepliktig inkomst har kunnat överföras till försäkringen till bruttobelopp.

Om ett försäkringsavtal innehåller flera försäkringar, fördelas försäkringspremien vid beskattningen på försäkringsmatematiska grunder mellan de olika försäkringarna.

Frivillig pensionsförsäkring anses vara sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt till sådan försäkring ansluten invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vilken baserad pension är avsedd att betalas i upppepade poster halvårsvis eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid, eller under minst två års tid.

34 a §

Utbetalningar som grundar sig på frivillig individuell pensionsförsäkring och på lång-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

siktigt sparavtal

siktigt sparavtal

Pension som ska betalas i ett för allt är skattepliktig förvärvsinkomst enligt 81 §.

 (4 mom. upphävs)

Frivillig pensionsförsäkring anses vara sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt till sådan försäkring ansluten invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring på vilken baserad pension är avsedd att betalas i upprepade poster årsvis eller med kortare mellanrum under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid, eller under minst två års tid.

 (5 mom. upphävs)

 35 §

 35 §

Beräkning av en livförsäkrings avkastning

Avkastning och förlust från sparlivförsäkring, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsad pensionsförsäkring

En livförsäkrings avkastning beräknas så att från försäkringsutbetalningen dras av det sammanlagda beloppet av betalda försäkringspremier. När försäkringens avkastning beräknas skall i detta belopp endast inräknas premierna för sparlivförsäkring och därtill ansluten dödsfallsförsäkring enligt ett och samma försäkringsavtal. Om försäkringen har tecknats av den försäkrades arbetsgivare, skall såsom försäkringspremier dras av det belopp som ansetts ingå i den försäkrades lön.

Som avkastning av ett avtal enligt 34 § 3 och 5 mom. anses den del av försäkringens eller kapitaliseringsavtalets sparbelopp som överskrider beloppet av försäkringspremierna eller premierna för kapitaliseringsavtalet. Av prestationer som med stöd av ett avtal har betalats ut som försäkringsutbetalning, betalning av återköpsvärde eller under någon annan benämning betraktas som skattepliktig inkomst för det år prestationen betalades den relativa andel som vid betalningstidpunkten motsvarar den återstående avkastningens andel av det återstående sparbeloppet.

Till premier för sparlivförsäkring och pensionsförsäkring räknas också premier för dödsfallsförsäkring som ingår i ett och samma avtal. Om sparlivförsäkringen har tecknats av den försäkrades arbetsgivare, ska såsom försäkringspremier dras av det belopp som ansetts ingå i den försäkrades lön.

Om beloppet av prestationer som med stöd av ett avtal har betalats ut under avtalsperioden minskat med det belopp som betraktas som inkomst av dem underskrider beloppet av premierna, är den förlust som uppstått till följd av detta avdragsgill från skattepliktiga kapitalinkomster för fysiska personer och dödsbon det år avtalet löper ut och förlust av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal för skattskyldiga samfund avdragsgill från inkomst av den förvärvskälla vars medel avtalet gäller. Till den del förlusten inte under skatteåret har dragits av från de skattepliktiga kapitalinkomsterna för fysiska personer eller dödsbon beaktas denna vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget enligt 60 §. Förlusten dras av från nettokapitalinkomsten efter avdrag för överlåtelseförluster före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlusten beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

Premier för kapitaliseringsavtal jämställs med vederlag som den skattskyldige har betalat för kapitaliseringsavtalet och anskaffningsutgifter enligt 46 och 47 § för kapitaliseringsavtal som erhållits vederlagsfritt.

Sådana betalningar med stöd av ett kapitaliseringsavtal som gjorts med stöd av en nyttjanderätt enligt 12 kap. i ärvdabalken (40/1965) betraktas med avvikelse från 1 mom. i sin helhet som avkastning.

35 a §

Livsvarig pensionsförsäkring

Av pension som betalats under skatteåret med stöd av en livsvarig pensionsförsäkring som den skattskyldige har tecknat betraktas som skattepliktig kapitalinkomst den del som överskrider beloppet av betalda försäkringspremier delat med det förväntade antalet levnadsår för en person i den försäkrades ålder enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik vid ingången av det skatteår som pensionsutbetalningen inleds. Det förväntade antalet levnadsår avrundas till närmaste fulla levnadsår.

Om en del av försäkringspremierna enligt 1 mom. överskrider den pension som betalats under skatteåret, beaktas den överstigande delen under senare år. Som försäkringspremier beaktas under hela avtalsperioden beloppet av premierna. Ett eventuellt belopp som har betalats till den försäkrade på grund av ett partiellt återköp dras av från försäkringspremierna minskad med den andel av dem som betraktas som inkomst.

Skattepliktig inkomst av återköpsvärdet el-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ler ändringsvärdet för en livsvarig pensionsförsäkring som den skattskyldige tecknat är försäkringens avkastning som fastställs i enlighet med 35 § 1 mom.

Med avvikelse från vad som föreskrivs ovan i denna paragraf är utbetalningar med stöd av ett avtal i sin helhet skattepliktig förvärvsinkomst, om försäkringspremierna har dragits av vid inkomstbeskattningen. Detsamma gäller i sådana situationer som avses i 34 § 6 mom.

35 b §

Särskilt beskattningsförfarande för vissa försäkringar

Avkastningen av placeringsobjekt som utgör underliggande tillgång enligt ett kapitaliseringsavtal, avtal om sparlivförsäkring eller avtal om pensionsförsäkring beskattas som den skattskyldiges inkomst under det skatteår som intäkterna har flutit in till försäkringsbolaget och som de kan tas ut av den skattskyldige, om den skattskyldige eller en av denne utsedd person har rätt att utöva en eller flera av följande rättigheter som är kopplade till underliggande tillgångar enligt avtalet:

1) rätt att använda bestämmande inflytande eller rösträtt som hänför sig till den underliggande tillgången,

2) rätt att besluta till vem och på vilka villkor den egendom som utgör underliggande tillgång ska överlåtas,

3) rätt att besluta om nyttjande- eller besittningsrätt som hänför sig till den underliggande tillgången,

4) rätt att avtala om uppdrag som gäller den egendom som utgör underliggande tillgång eller ingå andra avtal som gäller den underliggande tillgången för försäkringsbolagets del med en tredje part.

Förutsättningen att utöva en rättighet enligt 1 mom. anses bli uppfylld om försäkringstagaren eller en av denne utsedd person har utövat rättigheten under skatteåret eller om det har avtalats om utövande av en sådan rättighet i ett avtal enligt 1 mom. eller det i övrigt föreligger en faktisk möjlighet att utöva en sådan rättighet.

Avkastningen under skatteåret av placeringsobjekt enligt 1 mom. beskattas som den

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

skattskyldiges inkomst så att från nettoavkastningen av placeringsobjekten under skatteåret avdras de provisioner för försäkringen eller avtalet som den skattskyldige har betalat till försäkringsbolaget under samma skatteår och som har dragits av från avtalets besparing. Nettoavkastningen räknas så att från de bruttoprestationer som betalats till försäkringsbolaget för placeringsobjekten avdras försäkringsbolagets faktiska anskaffningsutgifter och andra realiserade utgifter med direkt anknytning till prestationerna som har uppstått till följd av förvärvandet av denna inkomst, inklusive källskatt som försäkringsbolaget har betalat. Om den skattskyldige inte kan redogöra för de faktiska anskaffningsutgifterna kan det belopp som avses i 46 § 1 mom. dras av från egendomens överlåtelsepris vid beräkningen av nettoavkastningen. Till bruttoprestationer räknas utöver till försäkringsbolaget betalda och krediterade intäkter och vinstandelar även disponibla intäkter och vinstandelar samt övriga belopp som till sin karaktär motsvarar intäkter. Vid beräkningen av nettoavkastningen beaktas inte icke-realiserade kalkylmässiga värdeändringar av placeringsobjekten inom försäkringsavtalet. Om nettoavkastningen för skatteåret är negativ, är nettoförlusten inte avdragsgill.

Av prestationer som försäkringsbolaget med stöd av ett i 1 mom. avsett avtal har betalat till den skattskyldige som försäkringsutbetalning, betalning av återköpsvärde eller under någon annan benämning är den del som fastställs enligt 35 eller 35 a § skattepliktig inkomst minskat med det belopp som med stöd av denna paragraf räknats som samma inkomsttagares inkomst under skatteåret eller tidigare.

Vad som föreskrivs i 35 § 3 mom. om förlust från ett sådant avtal som avses i paragrafen tillämpas på motsvarande sätt på förlust från ett sådant avtal som avses i denna paragraf.

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

45 §

Skatteplikt för överlåtelsevinst

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

50 §

Överlåtelseförlust

Vinst som erhållits vid överlåtelse av medel på ett aktiesparkonto utgör inte skattepliktig inkomst. På beskattningen av avkastningen av medel på ett aktiesparkonto tillämpas vad som föreskrivs i 53 b §.

Som vinst vid överlåtelse av egendom anses också vinst vid överlåtelse av ett kapitaliseringsavtal. Beloppet av överlåtelsevinsten beräknas dock utan att överlåtelsepriset minskas med det minimibelopp som avses i 46 § 1 mom.

50 §

Överlåtelseförlust

Förlust som uppstått till följd av överlåtelse av medel på ett aktiesparkonto är inte avdragsgill. På beskattningen av förluster som uppstått på grund av avslutande av ett aktiesparkonto tillämpas vad som föreskrivs i 53 b §.

53 b §

Aktiesparkonton

Som avkastning av ett aktiesparkonto anses den del av det gängse värdet av sparmedlen som överskrider beloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot. Avkastningen av ett aktiesparkonto betraktas som skattepliktig kapitalinkomst när avkastningen tagits ut från aktiesparkontot. Som avkastning av uttag av sparmedel betraktas den relativa andel som vid tidpunkten då medlen tas ut motsvarar den återstående avkastningens del av de återstående sparmedlen på aktiesparkontot. Den del av uttag av medel som inte ska betraktas som avkastning minskar det belopp av inbetalningar till kontot som i fortsättningen beaktas när uttag från kontot indelas i avkastning och kapitalåterbäring. Den del av uttag som inte ska betraktas som avkastning minskar också det sammanlagda beloppet av inbetalningar till aktiesparkontot vid beräkningen av maximibeloppet för placeringar på kontot enligt lagen om aktiesparkonton.

Till avkastningen av ett aktiesparkonto rä-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

knas dividend på aktier som finns på kontot. Som avkastning betraktas dock inte beloppet av källskatt som källstaten tagit ut på dividend från utlandet. Om källstaten senare har återbetalat källskatt som tagits ut på dividend till den skattskyldige, ska den skattskyldige anmäla ändringen till tjänsteleverantören och Skatteförvaltningen. Beloppet av källskatt på dividend som återbetalats av källstaten betraktas som avkastning som har tagits ut från aktiesparkontot det skatteår som återbäringen har betalats.

Om det gängse värdet av sparmedlen på ett aktiesparkonto är lägre än nettobeloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot när kontot avslutas, utgörs förlusten från aktiesparkontot av skillnaden mellan nettobeloppet av inbetalningarna till aktiesparkontot och det gängse värdet av sparmedlen. Förlusten från ett aktiesparkonto är avdragsgill från beskattningsbara kapitalinkomster det år då aktiesparkontot avslutas. Till den del förlusten inte har dragits av från de skattepliktiga kapitalinkomsterna beaktats denna vid fastställandet av förlust som hänför sig till kapitalinkomstslaget enligt 60 §. Förlusten från aktiesparkontot dras av från nettokapitalinkomsten efter avdrag för överlåtelseförluster före övriga avdrag från kapitalinkomsterna. Förlusten från aktiesparkontot beaktas inte vid fastställandet av underskott i kapitalinkomstslaget.

Sparmedel anses inte ha tagits ut och ett aktiesparkonto anses inte ha avslutats om den skattskyldige säger upp avtalet och ingår ett nytt avtal om aktiesparkonto med en annan tjänsteleverantör och om medlen på kontot överförs direkt på det sätt som anges i 13 § i lagen om aktiesparkonton till den tjänsteleverantör som är part i det nya avtalet.

När ett avtal om aktiesparkonto upphör på grund av den skattskyldiges död uppstår inte inkomst som är skattepliktig eller förlust som är avdragsgill vid inkomstbeskattningen. Den skattskyldige får ha endast ett aktiesparkonto. Om den skattskyldige har flera än ett aktiesparkonto påförs den skattskyldige en förhöjd skatt på aktiesparkontot på det sätt som föreskrivs i 33 b § i lagen om beskattningsförfarande.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Pensioner med engångspremie

Av en pension, som grundar sig på en försäkring som den skattskyldige har betalt i ett för allt eller som han annars erhållit genom köp, byte eller mot annat vederlag än en fastighet eller genom ett annat med dem jämförbart förvärv mot vederlag, är följande andel skattepliktig förvärvsinkomst:

<i>om pensionstagarens ålder vid skatteårets utgång är under 44 år</i>	<i>60 %</i>
<i>44-52 år</i>	<i>55 %</i>
<i>53-58 "</i>	<i>50 %</i>
<i>59-63 "</i>	<i>45 %</i>
<i>64-68 "</i>	<i>40 %</i>
<i>69-72 "</i>	<i>35 %</i>
<i>73-76 "</i>	<i>30 %</i>
<i>77-81 "</i>	<i>25 %</i>
<i>82-86 "</i>	<i>20 %</i>
<i>87-91 "</i>	<i>15 %</i>
<i>92 år eller högre</i>	<i>10 %</i>

Av återbäringen, återköpsvärdet eller ändringsvärdet av premierna för en pensionsförsäkring som har betalats i ett för allt är försäkringens avkastning skattepliktig inkomst.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 81 § är dock i kraft till den 31 december 2019.

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

På utbetalningar med stöd av ett avtal om pensionsförsäkring som ingåtts före den 1 januari 2020 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen. Lagens 34 § 5 och 6 mom. tillämpas dock även på utbetalningar med stöd av avtal som har ingåtts tidigare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag

om ändring av lagen om beskattningsförfarande

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) 15 § 6 mom. samt 16 § 2 mom. och 16 § 9 mom., sådana de lyder, 15 § 6 mom. i lag 773/2012, 16 § 2 mom. i lag 1745/2009 och 16 § 9 mom. i lag 181/2014, och *fogas* till 16 § ett nytt 14 mom., varvid det nuvarande 14 mom. blir 15 mom., till 17 §, sådan den lyder i lagarna 565/2004, 1745/2009, 520/2010, 1498/2011, 773/2012, 452/2016 och 1093/2017, ett nytt 15 mom. och till lagen en ny 32 c § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

15 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna inkomstuppgifter

En clearingorganisation som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (749/2012) ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avtal som gäller återköp eller lån av värdepapper i eget kapital och som organisationen har clearat, om dividendersättningar som avses i 31 § 5 mom. i inkomstskattelagen och som betalas med stöd av dylika avtal samt om utbetalare och mottagare av dividendersättningarna. Värdepappersföretag, utländska värdepappersföretag och andra tillhandhållare av investeringstjänster ska lämna de uppgifter som avses i detta moment om återköps- och låneavtal som de har ingått för sina kunders räkning.

En värdepapperscentral som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet (348/2017) ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avtal som gäller återköp eller lån av värdepapper i eget kapital och som centralen har clearat, om dividendersättningar som avses i 31 § 5 mom. i inkomstskattelagen och som betalas med stöd av dylika avtal samt om utbetalare och mottagare av dividendersättningarna. Värdepappersföretag, utländska värdepappersföretag och andra tillhandhållare av investeringstjänster ska lämna de uppgifter som avses i detta moment om återköps- och låneavtal som de har ingått för sina kunders räkning.

16 §

16 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna uppgifter om utgifter och avdrag

Försäkringsanstalterna, pensionsstiftelserna och övriga pensionsanstalter, utländska försäkrings- eller pensionsanstalters representanter eller förmedlare i Finland samt inlåningsbanker, fondbolag och värdepappersföretag ska tillställa Skatteförvaltningen uppgifter om premier för pensionsförsäk-

Försäkringsanstalterna, pensionsstiftelserna och övriga pensionsanstalter, utländska försäkrings- eller pensionsanstalters representanter eller förmedlare i Finland samt inlåningsbanker, fondbolag och värdepappersföretag ska tillställa Skatteförvaltningen uppgifter om premier för pensionsförsäk-

Gällande lydelse

ringar och inbetalningar som grundar sig på långsiktiga sparavtal, vilka har betalats av skattskyldiga, samt utredning om huruvida premierna och inbetalningarna är avdragsgilla. Dessutom ska försäkringsanstalterna samt utländska försäkringsanstalters representanter eller förmedlare i Finland tillstålla Skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om obligatoriska grupplivförsäkringsavgifter enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) samt olycksfallsförsäkringspremier enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) som en stipendiat som avses i 1 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare har betalt. Motsvarande utredning ska också ges de skattskyldiga.

Värdepappersföretag och filialer till utländska värdepappersföretag som avses i lagen om investeringstjänster, värdepapperscentraler och kontoförvaltare som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (121/2007) samt i lagen om placeringsfonder (48/1999) avsedda fondbolag, i Finland etablerade filialer till utländska fondbolag och utländska fondbolag som förvaltar i Finland inrättade placeringsfonder samt i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) avsedda AIF-förvaltare, i Finland etablerade filialer till EES-baserade AIF-förvaltare och sådana EES-baserade AIF-förvaltare som förvaltar AIF-fonder som är inrättade i Finland ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avgifter som de tagit ut för förvaltning eller förvaring av egendom.

Föreslagen lydelse

ringar och inbetalningar som grundar sig på långsiktiga sparavtal, vilka har betalats av skattskyldiga, samt utredning om huruvida premierna och inbetalningarna är avdragsgilla. Dessutom ska försäkringsanstalterna samt utländska försäkringsanstalters representanter eller förmedlare i Finland tillstålla Skatteförvaltningen för beskattningen behövliga uppgifter om obligatoriska grupplivförsäkringsavgifter enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) samt olycksfallsförsäkringspremier enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015) som en stipendiat som avses i 1 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare har betalt. Motsvarande utredning ska också ges de skattskyldiga.

Värdepappersföretag och filialer till utländska värdepappersföretag som avses i lagen om investeringstjänster, värdepapperscentraler och kontoförvaltare som avses i lagen om värdeandelssystemet och om clearingverksamhet, kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut som avses i kreditinstitutslagen (610/2014) samt i lagen om placeringsfonder (48/1999) avsedda fondbolag, i Finland etablerade filialer till utländska fondbolag och utländska fondbolag som förvaltar i Finland inrättade placeringsfonder samt i lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder (162/2014) avsedda AIF-förvaltare, i Finland etablerade filialer till EES-baserade AIF-förvaltare och sådana EES-baserade AIF-förvaltare som förvaltar AIF-fonder som är inrättade i Finland ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om avgifter som de tagit ut för förvaltning eller förvaring av egendom.

Försäkringsbolaget och utländska försäkringsbolags representanter eller förmedlare ska lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om förlust från sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och tidsbegränsade pensionsförsäkringar som avses i 35 och 35 b § i inkomstskattelagen.

Gällande lydelse

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Föreslagen lydelse

17 §

Utomståendes allmänna skyldighet att lämna andra uppgifter

Tjänsteleverantörer som tillhandahåller sådana avtal om aktiesparkonto som avses i lagen om aktiesparkonton ska för beskattningen lämna Skatteförvaltningen behövliga uppgifter om datumen för ikraftträdande och avslutande av den skattskyldiges aktiesparkonto, inbetalningar till aktiesparkontot, sparmedel som tagits ut från aktiesparkontot, andelen avkastning på aktiesparkontot av de sparmedel som tagits ut, förlust från aktiesparkontot, det gängse värdet av sparmedlen på aktiesparkontot och om nettobeloppet av penningprestationerna vid utgången av året.

32 c §

Förhöjd skatt på aktiesparkonto

Om den skattskyldige har två eller flera avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt, ålägger Skatteförvaltningen den skattskyldige att betala en skatteförhöjning på 10 euro. Skatteförhöjningen påförs för alla de dagar som den skattskyldige har haft flera än ett avtal om aktiesparkonto i kraft samtidigt. Beloppet av skatteförhöjningen fastställs skilt för varje avtal om aktiesparkonto och förhöjningen påförs på basis av alla avtal om aktiesparkonto som är i kraft samtidigt. Skatteförhöjningen påförs genom ett beskattningsbeslut för året i fråga.

På förfaranden, beslut och ändringssökande som gäller skatteförhöjning tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om skatteförhöjning. På uppbörd, indrivning och återbetalning av skatteförhöjning tillämpas vad som i lagen om skatteuppbörd föreskrivs om skatteförhöjning enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om källskatt på ränteinkomst

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om källskatt på ränteinkomst (1341/1990) 4 § 3 punkten, sådan den lyder i lag 777/2016, och
fogas till 4 §, sådan den lyder i lag 777/2016, en ny 4 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Undantag som gäller skatteplikt

Undantag som gäller skatteplikt

Källskatt på ränteinkomst ska inte betalas

Källskatt på ränteinkomst ska inte betalas

3) för ränta på en deposition och ett masskuldebrevslån i vilka spararens medel är placerade genom ett långsiktigt sparavtal enligt 54 d § i inkomstskattelagen.

3) för ränta på en deposition och ett masskuldebrevslån i vilka spararens medel är placerade genom ett långsiktigt sparavtal enligt 54 d § i inkomstskattelagen,

4) för ränta som influtit på basis av medel på ett inlåningskonto som anslutits till ett sådant aktiesparkonto som avses i 53 b § i inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 20.

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2020.

5.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 5 § 13 punkten och 8 § 1 mom. 20 punkten,
sådana de lyder, 5 § 13 punkten i lag 1077/2008 och 8 § 20 punkten i lag 788/2016, samt
fogas till 5 §, sådan den lyder i lagarna 1077/2008 och 645/2014, nya 14 och 15 punkter, till 8 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1539/1992, 321/1997, 1001/1997, 511/1998, 717/2004, 1077/2008, 471/2009, 938/2010, 490/2012, 645/2014, 1087/2014, 1405/2014, 788/2016 och 825/2017, nya 21 och 22 punkter samt till III avdelningen 1 kap. en ny 27 g § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

RP 275/2018 rd

Gällande lydelse

5 §
Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga närings-
inkomster är bland andra

13) värdestegring på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som intäkt i resultaträkningen.

8 §
Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro
bland andra:

20) apoteksskatt som ska betalas med stöd av lagen om apoteksskatt (770/2016) samt apoteksavgift som ska betalas med stöd av Landskapslagen om apoteksavgift i landskapet Åland (1947:6).

Föreslagen lydelse

5 §
Ovan i 4 § avsedda skattepliktiga närings-
inkomster är bland andra

13) värdestegring på placeringar som enligt 8 kap. 19 § i försäkringsbolagslagen (521/2008) utgör täckning för fondförsäkringar och som har tagits upp som intäkt i resultaträkningen,

14) inkomster beräknade i enlighet med 35 § 1 mom. i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta,

15) inkomster beräknade i enlighet med 35 b § i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar som avses i den paragrafen.

8 §
Ovan i 7 § avsedda avdragbara utgifter äro
bland andra:

20) apoteksskatt som ska betalas med stöd av lagen om apoteksskatt (770/2016) samt apoteksavgift som ska betalas med stöd av Landskapslagen om apoteksavgift i landskapet Åland (1947:6),

21) förluster beräknade i enlighet med 35 § 3 mom. i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta,

22) förluster beräknade i enlighet med 35 b § i inkomstskattelagen av sådana sparlivförsäkringar, kapitaliseringsavtal och pensionsförsäkringar som avses i den paragrafen.

III AVDELNINGEN

Periodiserng av inkomst och utgifter

1 kap.

Allmänna periodiseringsstadgandena

27 g §

På periodisering av inkomster av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som inte bygger på en beräkningsränta och

RP 275/2018 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av förluster i anknytning till avtalen tillämpas vad som föreskrivs i 35 § i inkomstskattelagen. På periodisering av inkomster av sådana sparlivförsäkringar och kapitaliseringsavtal som avses i 35 b § i inkomstskattelagen och av förluster i anknytning till avtalen tillämpas vad som föreskrivs i 35 b § i inkomstskattelagen.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagen ska första gången tillämpas för den räkenskapsperiod som börjar den 1 januari 2020 eller senare